

המפלגה הקומוניסטית הישראלית

המפלגה הקומוניסטית הישראלית
מרכז המידע והפרסום

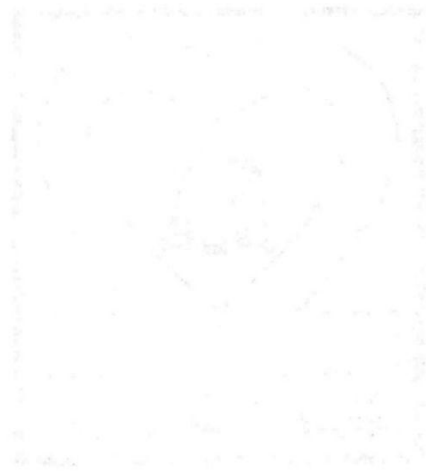
הוועידה ה-22

הוצאת הוועד המרכזי של מק"י ● 1993

הוצאת הוועד המרכזי של מק"י ● 1993

22nd CONGRESS
COMMUNIST PARTY OF ISRAEL
Givat Haviva, 28—30.1.1993

תוכן העניינים

[illegible]

ה ק ד מ ה

הוועידה ה-22, שלא מן המניין, של מק"י, התקיימה בימים 28—30 בינואר 1993 בגבעת חביבה, כשנתיים וחצי לאחר הוועידה הקודמת.

פתח את הוועידה יו"ר המפלגה, הח' מאיר וילנר. אחרי דברי הפתיחה הגיש מזכ"ל המפלגה, הח' תופיק טובי, את דו"ח הוועד המרכזי לוועידה. יו"ר ועדת הביקורת המרכזית, הח' זאהי כרכבי, הגיש את דו"ח הוועדה.

יו"ר חד"ש, ח"כ האשם מחאמיד, בירך את הוועידה בשם החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון. מזכ"ל בנק"י, עומר חמדי, הביא את ברכת הנוער הקומוניסטי לוועידה. מעל הבמה הוקראה ברכת מפלגת העם הפלסטיני, שמשלחתה בראשות המזכ"ל, בשיר ברגותי, השתתפה בפתיחת הוועידה.

מעל בימת הוועידה הוקראה ברכת אש"ף לוועידה. כמו-כן הוקראו ברכותיהם של מזכ"ל ההסתדרות, חיים הבר-פלד, ושל מזכ"ל נעמ"ת, דרורה מאיר. לוועידה הגיעו ברכות רבות מאישים ומארגונים ציבוריים מרחבי הארץ.

ברכות רבות נשלחו לוועידה ממפלגות קומוניסטיות אחרות וממפלגות מתקדמות אחרות מחו"ל.

הוועידה אישרה, בהסכמה כמעט כללית, את דו"ח הוועד המרכזי, את דו"ח ועדת הביקורת המרכזית, ואת הצעות ההחלטה הפוליטיות. כמו-כן אישרה הוועידה מיספר תיקונים בתקנון.

הדיון על אחת מהצעות התיקונים — ביטול סעיף 57, שבו נקבע כי הוועד המרכזי היוצא מגיש לוועידה הצעה להרכב הוועד המרכזי החדש — היה חריף וממושך ביותר, ובסיומו אושרה הצעת התיקון. עם קבלת התיקון, לראשונה בוועידת מק"י, לא הוגשה לוועידה הצעה של הוועד המרכזי היוצא להרכב הוועד

המרכזי החדש, והמועמדים לוועד המרכזי ולוועדת הביקורת המרכז-
זית הוצעו רק על-ידי צירי הוועידה.

בסיום הוועידה, לאחר קבלת ההחלטות, נבחרו בהצבעה חש-
אית ועדת הביקורת המרכזית והוועד המרכזי.

חידוש נוסף בוועידה היה ההחלטה לפרסם את תוצאות ההצב-
עות בפני הצירים ובעתונות המפלגה.

בדיוני הוועידה, בהם נטלו חלק 98 צירים, ובהצבעות על
ההחלטות שהתקבלו בה, בלטה ההסכמה של הרוב המכריע של
הצירים לקו האידיאולוגי והפוליטי של המפלגה, כפי שסוכם בפרק
הרעיוני של הדו"ח לוועידה ובייתר החלטותיה, וכפי שהוא מוגדר
בתקנונה. היתה זו ועידה נוספת של התחדשות והמשכיות, העמקת
הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית, תוך שמירה על העקרונות המאפיי-
נים מפלגה קומוניסטית, התבססות על האידיאולוגיה המארקסיסטית-
לנינית ועל העקרון הארגוני של הצנטרליזם הדמוקרטי.

המשתתפים בדיוני הוועידה ה-22

(לפי סדר הופעתם):

משה בן-חורין (תל-אביב), עבד אל-חמיד אבו-עיטה (טייבה),
וולף ארליך (תל-אביב), פאתן ג'טאס (ראמה), בדיע חוסרי (אום
אל-פחם), זכי היבי (כבול), חוסיין אל-עוברה (רהט), מוחמד חביב
אללה (עין-מאהל), בנימין שניצר (תל-אביב), ברהום ג'ריסי
(נצרת), ריארד ח'טיב (שפרעם), זהר א-דין סעד (מר'ר), עומר חמדי
(שפרעם), שהיר כבהא (עין א-סהלה), מליח נסרה (אבו-סנאן),
עדנאן בכרייה (עראבה), יחיאל עמית (ירושלים), מיפלח טבעוני
(נצרת), משה גבזה (פתח-תקווה), כמאל אבו-אחמד (נצרת),
איארד אל-חאג' (כפר יאסיף), עבדאללה אבו-ליל (עין-מאהל),
עבדאללה ג'ובראן (נצרת), עאדל אבו-אלהיג'א (טמרה), עוזי
בורשטיין (רמת-גן), מוחמד נפאע (בית ג'אן), מוריס מח'ולי (כפר
יאסיף), מוריד פריד (אום אל-פחם), ג'אזי בדארנה (עראבה),
גאלב סייף (יאנוח), מאג'ד ח'מרה (חיפה), איברהים ח'טיב (דיר-
חנא), אהרון טננבאום (ערד), חוסיין סוויטי (אבו-סנאן), יושקה
ולרשטיין (תל-אביב), אמאל שחאדה (נצרת), אברהם רורליך
(חיפה), מרוואן בדארנה (סכנין), מוסא ח'לף (מוקיבלה), אחמד
סעיד ג'בארין (אום אל-פחם), משה גולדשלגר (תל-אביב), נאזם
בדר (ירושלים), ג'מאל שריף (כפר יאסיף), אחמד מסאלחה (כפר
קרע), עדנאן אבו-רביע (נצרת), בן-ציון בייר (חולון), באסל טנוס
(נצרת), אלי גוז'נסקי (תל-אביב), סאלם ג'ובראן (נצרת), סאלם
אבו-מדיג'ם (רהט), אחמד אל-חאג' (כאוכב), יפה גביש (תל-
אביב), אברהים חוסרי (אום אל-פחם), עבד אל-מנאן שבייטה
(טירה), סלים מוראד (יפיע), סעיד נפאע (בית ג'אן), נזיר מג'לי
(נצרת), נבילה אספניולי (נצרת), נימר מורקוס (כפר יאסיף),
עודה בשאראת (יפיע), אחמד חיג'אזי (טמרה), מופיד סידאווי
(ערערה), יורם גוז'נסקי (בת-ים), מוסטפה אבו-ראיה (סכנין),
ערסאן חביב אללה (עין-מאהל), סעיד בדר (טורען), עאדל עאמר
(כפר קאסם), מור סטולר (תל-אביב), נאילה זיארד (נצרת), אסעד

יוסף כנאנה (יפיע), נסים ברכה (בת-ים), סובחי סרוג'י (נצרת),
סוהיל דיאב (נצרת), דב חנין (תל-אביב), עאידה תומא-סולימאן
(עכו), סמירה כורי (נצרת), עיסאם מח'ול (חיפה), פתחי שביטה
(טירה), סמי ג'טאס (נצרת), מוחמד ברקה (שפרעם), בנימין גונן
(חיפה), מוחמד עבד אל-כרים מנצור (טירה), תופיק זיאר (נצרת),
רינה נוף (רמת-גן), סאלח אבו-עישא (מכר), מחמוד מחאמיד
(אום אל-פחם), עלי תיתי (נצרת), תמר גוז'נסקי (בת-ים), ג'אבר
כורי (נצרת), שי ג'והנטו (חיפה), משה כורי (רמת-גן), שחרה
איבן-ברי (באר-שבע), מיכה וילנר (יפו), חסן זועבי (טמרה-העמק),
שלום שמואל (פתח-תקווה), נביהה מורקוס (כפר יאסיף), סשה
חנין (תל-אביב), מאיר וילנר (תל-אביב).

ברגעי המבחן המכריעים מק"י וחד"ש הן המצפון והמצפן של העם

דברי פתיחה בוועידה ה-22
נשא החבר מאיר וילנר

חברים וחברות, צירי הוועידה,
אורחים יקרים,

הוועידה ה-22 של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מתכנסת במועד מוקדם נוכח היווצרותו של המצב הבינלאומי החדש בעקבות התמוטטות המשטרים הסוציאליסטיים בברה"מ ובארצות אחרות באירופה, נוכח ההתפתחויות החדשות באזורנו ובישראל גופא, וכן נוכח המצב במפלגה. במצב הבינלאומי החדש התערערה היציבות בעולם. פרצו מלחמות רבות. ארה"ב רוצה להיות הדיקטטור של העולם, ומעשי תוקפנותה האחרונים עוררו הסתייגויות אפילו בקרב בעלי בריתה המערביים. עמי הארצות המתפתחות באסיה, באפריקה ובאמריקה הלטינית — בהעדר הגיבוי והעזרה של ברה"מ — נתונים ללחץ פוליטי כבד ולניצול ניאו-קולוניאלי קשה ביותר. מיליונים מתים מרעב וממגפות. בארצות הקפיטליסטיות המפותחות עשרות מיליוני בני אדם הם מחוסרי עבודה ומיליונים חסרי בית.

מהפכת-הנגד האנטי-סוציאליסטית בברה"מ ובמדינות הסוציאליסטיות לשעבר האחרות הביאה לירידה דרסטית ברמת-החיים של עמיהן, לאבטלה המונית ביותר, לעוני, להשתלטות מאפיות על הכלכלה, לפשיעה רחבה ולפגיעה קשה ברמת התרבות והמוסר.

*

אך אין לראות את המצב הבינלאומי באורח חד-צדדי. הקומוניזם לא מת ולא ימות לעולם. גם היום קיימות ארצות סוציאליסטיות, המקיפות רבע מהאנושות. קיימות מפלגות קומוניסטיות בכל רחבי העולם. קיימת תנועת פועלים הנאבקת נגד המיתקפה על ההישגים החברתיים ולמען הבטחת עבודה למובטלים. מתנהל מאבק המוני של כוחות השלום והדמוקרטיה ברחבי העולם נגד השתוללות הניאו-נאצים בגרמניה ונגד הגזענות באירופה.

בארצות הסוציאליסטיות לשעבר נאבקים הקומוניסטים וכל נאמני הסוציאליזם נגד הממשלות הריאקציוניות, שהביאו סבל רב לפועלים ולהמוני העם. מבמת ועידתנו אנו מביעים סולידריות עם המפגינים במוסקבה, בלנינגרד ובכל רחבי רוסיה והארצות הסוציאליסטיות האחרות לשעבר, המפגינים ומת-ארגנים כשהדגל האדום — ועליו סמל הפטיש והחרמש — מונף אל-על על ידם. למרות כל מה שאירע, העתיד בארצות הללו, ובכל העולם, הוא לא הקפיטליזם, אלא הסוציאליזם, שילמד מהנסיון החיובי הרב ומהנסיון השלילי שהיה, ושיהיה תואם את התקופה החדשה ויממש את כל הפוטנציאל שלו.

*

אילי ההון והנשק השולטים בארצות האימפריאליסטיות, מספסרים בצביעות בסיסמת הדמוקרטיה. הם, המסייעים זה עשרות שנים לקיים את משטר האפרט-הייד בדרום-אפריקה. הם, שבסיסמת הדמוקרטיה רוצים להחניק את המשטר הסוציאליסטי בקובה. הם, שתומכים בדמוקרטיה המפורסמת בכוויית ובסעודיה. מבמת ועידתנו אנו מוקיעים את המצור האמריקאי הנפשע על קובה, ותוב-עים: הסירו ידיכם מקובה!

*

ועידתנו ה-22 מתכנסת בשנה השישית לאינתיפדה, להתקוממות העממית של העם הערבי הפלסטיני. האינתיפדה היא מאבק לגיטימי לשחרור לאומי של עם הנתון תחת כיבוש. זהו מאבק להקמת מדינה פלסטינית עצמאית בצד מדינת ישראל. אין זה מאבק נגד קיומה או בטחונה של ישראל. זהו מאבק לשלום צודק, ושלום צודק הוא האינטרס העליון של עם ישראל לא פחות מאשר של העם הפלסטיני. האשמה בהעדר השלום מוטלת על המדיניות הישראלית השל-טת, הממשיכה למנוע בדם ואש את אשר יבוא באופן בלתי-נמנע: הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בצד מדינת ישראל.

אנו הקומוניסטים מזהירים: המדיניות השלטת מהווה סכנה קיומית למדינת ישראל. אם יימשך הכיבוש, עלולות לפרוץ מלחמות נוספות. על כולנו לדעת: לישראל לא ישאר שנים רבות המונופול על הנשק הגרעיני באזורנו. אנו במירוץ גורלי עם הזמן!

אנו מברכים על החלטת הכנסת לבטל את החוק האוסר מפגשים עם אש"ף. אנו הכרזנו בכנסת, בזמן קבלת החוק, כי זהו חוק טרוריסטי וכי אנו לא ניכנע לטרור. ואכן אנו קיימנו כל השנים שיחות עם הנהגת אש"ף בראשותו של יאסר ערפאת, ופירסמנו הודעות משותפות חשובות מאוד.

בהודעה המשותפת מה-19.4.1989 נאמר: „המושב ה-18 של המועצה הלאומית הפלסטינית הוכיח לעולם כולו, כי אש"ף שותף בכנות לפתרון מדיני על בסיס נסיגת ישראל מכל השטחים שכבשה מאז 1967, והעקרון של שתי מדינות לשני העמים, פלסטין וישראל, זו בצד זו.“ זוהי מדיניות רבת השנים של מק"י ושל חד"ש.

אנו שמחים לקבוע בוועידתנו ה-22 כי תוכנית השלום — שהיתה במשך

שנים רבות בלעדית שלנו — זוכה היום, בקוויה היסודיים, לתמיכת כל כוחות השלום בישראל.

★

חברים, אנו מביעים את זעמנו נוכח ההסתה הפרועה נגד פרופסור ישעיהו לייבוביץ', איש המצפון האמיץ שאומר לעם את האמת. ראויה לגינוי מיוחד השתתפותו של ראש הממשלה רבין במחול השדים הזה. יבוא יום ושמו של הפרופסור לייבוביץ' ייחרט באותיות זהב בספר ההיסטוריה של מדינת ישראל, ואילו אלה המחבלים בשלום יוקעו.

★

חברים, ועידתנו ה-22 מתכנסת לאחר שהופלה ממשלת הליכוד הודות לגוש החוסם, שחד"ש ממלאת בו תפקיד חיוני. הוקמה ממשלה בראשותו של יצחק רבין. ממשלה זו גורמת עד כה לאכזבות רבות בתחום החברתי ובתחום הפוליטי. נמשכת מדיניות האפליה כלפי האוכלוסיה הערבית. נמשכים האבטלה והעוני של מאות אלפים. כמו-כן פוגעת הממשלה קשות במערכת הבריאות הציבורית.

אחת הסיבות העיקריות למצב הזה היא ההוצאות הצבאיות העצומות, המוקדשות כדי להנציח את הכיבוש של השטחים הפלסטיניים, הסוריים והלבנוניים. לכן חשוב להדגיש, כי השלום יביא לא רק בטחון, אלא גם אפשרויות כלכליות וחברתיות גדולות מאוד; השלום יסייע לפתרון בעיות חברתיות ולצמיחה כלכלית; השלום ייצור אפשרויות לקשרי כלכלה נרחבים מאוד עם הארצות הערביות.

מק"י, כמפלגת הפועלים וכלל העובדים, היא המגינה הנאמנה והעקבית על האינטרסים והזכויות של העובדים היהודים והערבים. עלינו להתגייס ביותר שאת למשימה זו.

★

גירוש 415 פלסטינים ממולדתם והפקרתם לתנאים בלתי-אנושיים, וכל זאת בחשאי כגנבים בלילה, אינו רק הפרת החוק הבינלאומי וזכויות האדם, ולא רק אווילות פוליטית — אלא פשע, שאפילו ממשלת הליכוד לא העזה לעשותו. מדהימה העובדה ששרי מרצ נתנו ידם לכך, מה שעורר בצדק את זעמם של חבריהם ומוסדותיהם המפלגתיים.

דווקא בזמן הזה, וכאשר אכזריות המסתערבים וכוחות הכיבוש הגיעו לשיאים חדשים, מצא לנכון מנהיג המפלגה הדמוקרטית הערבית לבקש את הצטרפותה לקואליציה הממשלתית.

שוב הוכח, כי ברגעי המבחן המכריעים מק"י וחד"ש הן המצפון והמצפון של העם!

על מק"י וחד"ש יכולים לסמוך כל שוחרי השלום והדמוקרטיה. אנו אף פעם לא נרתענו ולא נרתע מלשחות נגד הזרם העכור!

חברים, לקראת הוועידה ה-22 הנפתחת עתה פורסמה הצעת דין-וחשבון הוועה"מ לוועידה. הדו"ח מהווה שילוב העקרונות המארכסיסטיים-לניניים והתחדשות בהתאם לנסיון והמציאות החדשה.

במפלגתנו קיים פלורליזם של דעות. בהתאם להחלטות הוועידה ה-21 מומשה דמוקרטיזציה בחיי המפלגה. הוקמה לראשונה מועצת מפלגה, שהתכנסה מיספר פעמים בין ועידה לוועידה. הוצאו „דפי עיון” מיוחדים, בהם יכלו חברי המפלגה, כולל חברי ההנהגה, להביע את דעותיהם גם כשהם חולקים על עמדות המפלגה. אך יש צורך בדמוקרטיזציה נוספת ובהידוק הקשר בין ההנהגה והחברים הלכה למעשה.

יחד עם השמירה על פלורליזם של דעות, המפלגה קובעת את עמדותיה בתחומים הרעיוני, הפוליטי והארגוני. עמדות אלו פתוחות להתחדשות לאור הנסיון וההתפתחות.

*

חברים, ועידתנו ה-22 היא אחת החשובות ביותר בתולדות המפלגה הקומוניסטית, שהיא מהמפלגות הוותיקות ביותר בארץ, ולה שורשים עמוקים, ששום רוחות סוערות לא יכלו בעבר, אינן יכולות היום ולא יוכלו בעתיד לעוקרם. אנו גאים בהיסטוריה של מפלגתנו הקומוניסטית ובהווה שלה. אנו גאים על כך שהיינו המפלגה היהודית-ערבית הראשונה בארץ, ועל כך שמהותית אנו המפלגה היהודית-ערבית היחידה גם היום. אחדותנו היהודית-ערבית היתה והינה איתנה, והיא מופת לשני עמינו. הבה נפעל כולנו להצלחת ועידתנו ה-22, כדי שנוכל בייתר כוח ותנופה להיאבק לשלום, לשוויון, להגנת זכויות העובדים ולעתיד סוציאליסטי.

תחי ועידתנו ה-22 !

תחי המפלגה הקומוניסטית הישראלית !

דין-וחשבון הוועד המרכזי של
המפלגה הקומוניסטית הישראלית
לוועידה ה-22

הגיש החבר תופיק טובי

ניאבק לשלום, לשוויון,
לזכויות העובדים,
לדמוקרטיה
ולעתיד סוציאליסטי

1. המצב החדש בזירה הבינלאומית ההשלכות והנושא האידיאולוגי

א. המצב הבינלאומי החדש

בתקופה שלאחר ועידתנו ה-21 נוצר מצב בינלאומי חדש. עם התמוטטות המשטרים הסוציאליסטיים במזרח אירופה ובברה"מ והתפוררות ברה"מ — הופר האיזון האסטרטגי ששמר על שלום העולם. בפני העמים ובפני הקומו-ניסטים הועמדו בעיות חדשות.

ברה"מ הטילה במשך כל תולדותיה את מלוא משקלה למערכה על הגנת השלום, סייעה לתנועות השחרור הלאומי ולמדינות הנתונות לתוקפנות אימפ-ריאליסטית, והיתה סולידרית עם כל הכוחות הנאבקים לקידמה חברתית ולסו-ציאליזם. שינוי יחס הכוחות לרעת הסוציאליזם ולטובת האימפריאליזם מנוצל על-ידי המעצמות הקפיטליסטיות לקידום האינטרסים הפוליטיים והכלכליים שלהן. הממשל האמריקאי, המייצג את אילי ההון, מנצל את המצב החדש, מתנהג כשוטר העולם ומנסה להכתיב את רצונו לעמים וגם לאו"ם ולמוסדותיו. מגמה מסוכנת זו באה לביטוי במלחמת המפרץ ב-1991. ארה"ב ניצלה את כיבוש כוויית על-ידי סדאם חוסיין לפתיחת מלחמה תוקפנית כוללת נגד עירק. מלחמה זו ביטאה את שאיפתו של האימפריאליזם האמריקאי להכתיב את רצונו על העמים ואת נכונותו להשתמש בכוח צבאי לקידום מדיניותו. מדיניותו התוקפנית של ממשל ארה"ב במפרץ והצתת מלחמת השמד נגד עירק מהוות חוליה במדיניות האמריקאית הכוללת. האשליה שטופחה כאילו האימפריאליזם שינה את אופיו נופצה כליל במלחמת המפרץ. ועתה שוב מאיים הממשל האמריקאי בצעדים צבאיים נגד עירק ואפילו החל להפציץ ערים, והוא

מאיים יחד עם האימפריאליסטים הגרמנים והבריטים בהתערבות צבאית ביוגוס-
לביה, וכן בפעולה צבאית נגד לוב ומדינות אחרות המגינות על עצמאותן.
מלחמת המפרץ ביטאה את היחס הסלקטיבי של ארה"ב לעצמאות העמים
ולזכויות האדם. בהתאם לאינטרסים האימפריאליסטיים שלה היא יוזמת מלחמת
השמד נגד מי שמפר נורמות בינלאומיות וכובש ארץ שכנה (עירק), ולעומת
זאת מגישה גיבוי פוליטי, צבאי וכלכלי למפר אחר של נורמות בינלאומיות
ומאפשרת המשך כיבוש בניגוד להחלטות האו"ם במשך 25 שנים (על-ידי
ישראל). כך גם לגבי הכיבוש של תורכיה בקפריסין. ארה"ב, "מגינה" על
הכורדים בעירק ותומכת בדיכוי הכורדים בתורכיה. היא "מגינה" על השיעים
בעירק ותומכת בדיכוי השיעים על-ידי ישראל בדרום-לבנון.

*

המטרות האסטרטגיות של האימפריאליזם האמריקאי אינן מסתיימות בהפלת
המשטרים הסוציאליסטיים בברה"מ ובאירופה המזרחית. ארה"ב מקיימת מצור
נפשע נגד קובה הסוציאליסטית, פועלת להחנקתה הכלכלית, לחיזוק הכוחות
האנטי-מהפכניים בתוכה, ובסופו של דבר להפלת המשטר הסוציאליסטי גם בה.
מטרתו של האימפריאליזם היא לפגוע בסופו של דבר בכל הארצות
הסוציאליסטיות בעולם, כולל סין.

תפקיד השוטר העולמי שהאימפריאליזם האמריקאי נוטל על עצמו והנסיון
לנצל את האו"ם למטרה זו — הם סכנה חמורה לשלום העולם, לכוחות הקידמה
החברתית ולחרות העמים.

ההתפתחות בזירה הבינלאומית לאחר ועידתנו ה-21 מוכיחה את נכונות
הערכותיה: "המעצמות האימפריאליסטיות מנהלות את מדיניותן מנקודת
הראות של האינטרסים המעמדיים שלהן. הן לא נטשו את האידיאולוגיה
המעמדית שלהן ואת מטרתן האסטרטגית: חיסול הסוציאליזם. בניגוד להסכ-
מים בינלאומיים הן אינן נמנעות גם היום מלהתערב בעניינים הפנימיים של
מדינות אחרות" (ספר הוועידה ה-21, עמ' 10).

עם כל זאת, עלינו לראות גם את המצב העולמי החדש באורח כל-צדדי.
מופרכת באופן עובדתי ומדעי התעמולה של האימפריאליסטים וגרוריהם ש"הקו-
מוניזם מת", כי "הקפיטליזם ניצח את הסוציאליזם".

בתמונה העולמית העכשווית יש לראות לא רק את ההתפתחויות השלי-
ליות. העמים ממשיכים ומגבירים את מאבקם לשלום, לפירוק-נשק, לחיסול
הנשק להשמדה המונית, לעצמאות, להגנת איכות החיים עלי אדמות, נגד
הניאו-קולוניאליזם, נגד הרעב והעוני, נגד הגזענות והניאו-נאציזם. המוני
העובדים בכל ארץ וארץ מגבירים את מאבקם נגד האבטלה, להגנת זכויו-
תיהם ולקידמה חברתית. האימפריאליסטים ואילי-ההון אינם כל יכולים.

גם היום קיימות ומתפתחות מדינות סוציאליסטיות כמו סין, קובה ווייטנאם,
בעלות הישגים גדולים בכלכלה ובחברה. ברוב המכריע של הארצות מתנהלים
מאבקים מעמדיים ודמוקרטיים, ופועלות מפלגות קומוניסטיות ופועליות מהפכ-

ניות. בברה"מ לשעבר עצמה ובארצות הסוציאליסטיות לשעבר באירופה מתאר-גנים ונאבקים קומוניסטים וכוחות קידמה אחרים נגד המשטרים הריאקציוניים האנטי-פועלים, שקמו בארצות הללו. ברוסיה הולכת וגוברת ההתנגדות העממית נגד משטרו האנטי-קומוניסטי של ילצין. תוצאות הבחירות בליטא שבעקבותיהן הופלה הממשלה הריאקציונית, מראות שהמאבק נגד השינויים האנטי-סוציאליסטיים הולך וגובר.

אנו מביעים את הסולידריות שלנו עם כל הארצות הממשיכות לקיים ולפתח את הסוציאליזם, ובמיוחד עם קובה. אנו תובעים להסיר את המצור האמריקאי הנפשע עליה.

*

ברפובליקות של ברה"מ לשעבר הביאו המשטרים האנטי-מהפכניים חורבן כלכלי, אבטלה המונית ביותר, עוני משוע ופשעה מחרידה. בולטת פניית העורף המחפירה של חלק מהמנהיגים לשעבר של מקב"מ, שהפכו לאנטי-קומוניסטים ולאנטי-סוציאליסטים. המלל שלהם על הדמוקרטיה הסתיים באנטי-דמוקרטיות קיצונית, באיסור המפלגה הקומוניסטית, בשפיכות דמים בין רפובליקות שונות ובתוך הרפובליקות ובמכירת עצמאות ארצם וכבודם הלאומי לאימפריאליסטים בנזיד עדשים של דולרים ושל "סיוע" שלא יפתור דבר. האימפריאליסטים ואילי הון מבחוץ עושים עתה בברה"מ לשעבר ככל העולה על רוחם, ובכל התחומים.

ה"דמוקרטיות" של האנטי-קומוניסטים מתבצעת גם בצורת ארגון הפיכות ריאקציוניות בשורת רפובליקות, בהן מפילים בעזרת גורמים מבחוץ נשיאים וממשלות שנבחרו כחוק בבחירות, שגם המערב מודה שהן היו חופשיות. כך, למשל, הנשיא של טג'יקיסטאן, נבאייב, שנבחר השנה ברוב מוחלט בבחירות כלליות, הופל לאחרונה גם הוא בשיטה זאת בסיוע כוחות מבחוץ.

הבסיס לפניית-העורף של אנשים מהנהגת מקב"מ לרעיונות הסוציאליזם הוא נטישת הגישה המעמדית. במושב האחרון של הוועד המרכזי של מקב"מ (יולי 1991) נוסחה הצעת פרוגרמה חדשה. בפרוגרמה זו, ובמיוחד בהרצאתו של גורבצ'וב עליה, נוסחו נושאים מהותיים באופן מנוגד לחלוטין ליסודות הסוציאליזם. בעיקר ננטשה הגישה המעמדית. במקום זה אנו מתבשרים על "ציוויליזציה חדשה", המתפתחת בתקופתנו, בה נעלמת, כביכול, הסתירה היסודית בין העבודה וההון:

"התנועה הסוציאליסטית קמה בתקופה התעשייתית והתבססה בעיקר על העימות של התרבות הפוליטית, ששיקף אנטגוניזמים מעמדיים חריפים של החברה של אז. הציוויליזציה החדשה, שעיצובה נתון בתהליך ההתפתחות העולמית בת-זמננו, אינה נכללת בראייה הרגילה של החברה התעשייתית הקלאסית בדבר חלוקתה הקשוחה למעמדות מנוגדים, בדבר קיום ניגוד קוטבי בין העבודה וההון ובדבר עימות בין המערכות החברתיות".

בהערכת המצב הבינלאומי החדש צריך להביא בחשבון את הניגודים המחרפים בין המדינות הקפיטליסטיות המפותחות. המשבר החברתי והכלכלי הקשה בארה"ב, התחרות המחרפה בין שלושת מוקדי הכוח הקפיטליסטיים: ארה"ב, יפן ומערב אירופה — כל אלה מטביעים את חותמם על הזירה הבינלאומית. גוברים הניגודים בין מדינות מערב אירופה, וכן המאבק בעד ונגד הסכם מאסטריכט לאיחודה הכלכלי והפוליטי של אירופה תחת ההגמוניה של גרמניה.

יחד עם זאת המצב העולמי החדש שנוצר מראה ש"החשיבה הפוליטית החדשה" והשאיפה ל"סדר עולמי חדש" התפתחו באופן שונה ממה שציפו העמים ושוחרי השלום בעולם. ברה"מ התפרקה והתמוטט בה ובארצות הסובייאליסטיות האחרות באירופה המשטר הסוציאליסטי. ארצות "העולם השלישי" הועמדו במצב חלש יותר נוכח מתקפה פוליטית וכלכלית של הארצות האימפריאליסטיות, ובמדינות מתקדמות מסויימות נאלצו לסגת תחת לחץ הריאקציה מבפנים ומבחוץ. העובדים וארגוניהם במדינות הקפיטליסטיות המפותחות נתונים למתקפה מצד אילי ההון וממשלותיהם.

בהקשר זה יש לציין בהערכה את המסמך של הכינוס הרביעי של מפלגות קומוניסטיות, סוציאליסטיות, פועליות ומתקדמות ממזרח הים התיכון, המזרח הקרוב והתיכון וים סוף, שהתקיים במאי 1992 באתונה, בו היתה מיוצגת מק"י. במסמך המסכם של הכינוס נאמר: "במסגרת הסתירה היסודית השוררת בעולם של ימינו, זו שבין העבודה לבין ההון, נוטה מאזן הכוחות לטובת ההון. יותר ויותר מתברר, כי 'הסדר העולמי החדש', שמחוללת ארה"ב, הוא סדר שמטרתו שרות האינטרסים שלה ולא דווקא בהתבסס על החוק הבינלאומי". (עמ' 61, 3-4/92).

ב. לא הקפיטליזם אלא הסוציאליזם הוא עתיד האנושות

תועמלני האימפריאליסטים וגרוריהם מנצלים את קריסתן של ברה"מ והארצות הסוציאליסטיות באירופה המזרחית כדי להפיץ תבוסתנות בקרב המוני העובדים המנוצלים ובקרב העמים הנאבקים לעצמאות ולהתפתחות. תועמלני הקפיטליזם צועקים ש"הקומוניזם מת" ו"הקפיטליזם ניצח את הסוציאליזם". הם מפיצים את תעמולת הכזב והרמייה בדבר "נצחיות המשטר הקפיטליסטי".

בפנינו, בפני כל הנאבקים לעתיד טוב יותר לאנושות, בפנינו הקומוניסטים הדוגלים בעקרונות הסוציאליזם המדעי, עומד התפקיד ההיסטורי לחשוף את השקר של התועמלנים האימפריאליסטים ונציגי ההון הגדול, ולהוכיח שקיים צורך אובייקטיבי בתמורות חברתיות עמוקות, בהקמת חברה סוציאליסטית, ושהעתיד המאושר של ישראל ושל החברה האנושית כולה הוא במאבק נגד שלטון אילי ההון, נגד הקפיטליזם — בנצחון הסוציאליזם. הקפיטליזם הוכיח את יכולתו להסתגל, במחיר חברתי כבד, ששילמו אותו

המוני העובדים, לתמורות בבסיס החומרי-טכני-מדעי. מרכזי הקפיטליזם בן-זמננו — ארה"ב, יפן, מערב אירופה — הם מרכזי הפיתוח הטכנולוגי והשליטה הפיננסית של העולם, וגם גורפי הרווחים מהניצול המעמדי ומניצול ארצות „העולם השלישי“. אולם כושר ההסתגלות של הקפיטליזם אינו משנה את אופיו המעמדי.

הקפיטליזם היה ונשאר משטר המבוסס על ניצול העבודה השכירה בקנה מידה לאומי ובינלאומי, על קיטוב חברתי עצום, על הפיכת חלק משמעותי של כוח העבודה למיותר (אבטלה המונית כרונית), על העמדת המדינה על כל מנגנוניה לשרות ההון ולהבטחת גידול ברווחיו, על שיסוי לאומי ועדתי. את הקפיטליזם המודרני פוקדים משברים כלכליים מחזוריים, משברים כרוניים ומשברים פיננסיים. ארה"ב, המעצמה הקפיטליסטית הראשית, סובלת ממשבר כלכלי-חברתי עמוק ומתמשך.

חלק מהשכירים בארצות שלטון ההון שיפר באופן חלקי ושולי את רמת חייו בעקבות הישגי המהפכה המדעית-טכנית. אבל הוא נתבע לשלם בחוסר בטחון כלכלי. בו בזמן שחיקת השכר והרס השרותים הציבוריים מרחיבים את מעגל האנשים החיים בעוני.

עמי אסיה, אפריקה ואמריקה הלטינית מנוצלים על ידי החברות הרב-לאומיות כמקור לכוח עבודה זול, וארצותיהם — כמקור חומרי גלם וכפח אשפה לפסולת רעילה. רוב המדינות ביבשות אלו סובלות מחוב חיצוני בלתי-ניתן לפרעון, מעוני משווע, ממחלות ומבורות.

בפני העמים ניצבת שורה של בעיות כלל עולמיות, שלפתרון היסודי נחוצים, נוסף להסכמים בין מדינות, גם שינוי בסיסי בסדרי העדיפויות ושינויים חברתיים עמוקים.

נושא הפסקת מרוץ החימוש וחיסול הנשק הגרעיני-טילי וייתר כלי ההשמדה ההמונית — הכימיים והביולוגיים — נתקל במחסומים של אילי ההון והתשלובת הצבאית הפיננסית שלהם. נדרש מאבק חברתי תקיף שיביא להשגת המטרות הללו, וכדי למנוע את זיהומה של הסביבה.

הישגי המהפכה המדעית-טכנית לא רק שאינם משחררים את הקפיטליזם מסתירותיו הפנימיות, אלא הם מחריפים אותן. הודות לטכנולוגיית המחשבים קיימים ניהול, תכנון ובקרה מרכזיים. אך אפשרות התכנון והניהול נתקלת במחסום הבעלות הפרטית, שליטת האוליגרכיה הפיננסית על הכלכלה והמדינה, ולכן אינה מונעת משברים כלכליים ואינה מבטלת את האנרכיה האופיינית לקפיטליזם.

היום, אפילו יותר מבעבר, השאלה איננה האם נחוץ תכנון כלכלי מרכזי, אלא איזה תכנון מרכזי נחוץ, לטובת מי, בידי מי ותחת איזה פיקוח. מארקס, אנגלס ולנין עיצבו את התפיסה המעמדית השוללת את הקפיטליזם והסיקו את מסקנתם לגבי ההכרח ההיסטורי במהפכה חברתית שתיצור חברה חדשה, סוציאליסטית. הנחות היסוד של אבות הסוציאליזם המדעי שרירות וקיימות.

אנו, הקומוניסטים בישראל, תוך הישענות על רעיונות הסוציאליזם המדעי — המארקסיזם-לניניזם — מציגים בפני המוני העם העובד בישראל את האל-טרנטיבה היחידה הקיימת למשטר הקפיטליסטי — לניצול, לעוני, לאפליה הלאומית, להעדר שוויון — חברה סוציאליסטית שבמרכזה הדאגה לרווחת האדם. הקפיטליזם אינו מסוגל לפתור את הבעיות שהוא יוצר מדי יום מחדש ובחריפות גוברת.

התקנון של מפלגתנו, שאושר בוועידה ה-21 (מאי 1990), מגדיר בסעיף 9 את הקווים הכלליים של החברה הסוציאליסטית שאנו שואפים אליה:

„הסוציאליזם הוא שלב היסטורי חדש בהתפתחות האנושות. משמעו שלטון מעמד הפועלים וכלל העובדים בעיר ובכפר ובעלי בריתם; בעלות חברתית על אמצעי הייצור העיקריים; ביטול הניצול המעמדי — ניצול האדם בידי האדם; איכות חיים גבוהה והעלאת רמת החיים החומרית והתרבותית; עקירת האפליה הלאומית והעדתית; שוויון זכויות האשה בחברה, בעבודה ובמשפחה; חרות האדם והתפתחותו החופשית והכל-צדדית. הסוציאליזם הוא חברה המתפתחת באופן דינמי ומתחדשת בהת-מדה ואינו סדר חברתי מוגמר וסטטי; הסוציאליזם הוא חברה שבמרכזה האדם, בה ישררו פלורליזם של דעות ודמוקרטיה עמוקה הלכה למעשה בכל תחומי החיים.“

בתנאים הנוכחיים אין לנו אפשרות לצייר את העתיד הסוציאליסטי בישראל בצורה מפורטת יותר. נעקוב אחר האירועים במדינות שהרכיבו בעבר את ברית-המועצות ובארצות מזרח-אירופה. נלמד את הנסיון החשוב של הרפור-מות הכלכליות המתבצעות בסין, בווייטנאם ובארצות אחרות, ועל בסיס עמד-תנו הרעיונית נעקוב אחר ההתפתחויות בארץ ובחו"ל ונעצב את דרכנו אל החברה הסוציאליסטית. מאבקינו היומיומיים והמערכה למימוש המצע הפו-ליטי והחברתי של המפלגה יסייעו לנו במיוחד במאבק לעתיד סוציאליסטי בישראל.

ג. שמירת היסודות האידיאולוגיים — הערובה להצלחת מאבקה והתחדשותה של מפלגתנו בתנאים החדשים

היסודות האידיאולוגיים שהותוו בוועידה ה-21 של מפלגתנו במאי 1990, כולל המסקנות לגבי הערכת ההתפתחות העולמית — הוכחו כנכונים. יסודות אלה הם הבסיס לדרכה הרעיונית של המפלגה הקומוניסטית הישראלית. באשרנו מחדש את היסודות האידיאולוגיים של הוועידה ה-21, שההתפת-חות הוכיחה את נכונותן, עלינו להודות כי בוועידתנו הקודמת לא הערכנו

מספיק את עומק המשבר ואת הסכנות הגדולות שהיו טמונות בנסיגות הרעיו-ניות והפוליטיות של מנהיגים במקב"מ. לא שערנו שמנהיגים מרכזיים של מקב"מ יהפכו לאנטי-קומוניסטים ולאנטי-סוציאליסטים קיצוניים. הוכח גם שההתרעות שהתרענו עליהן בדבר הסכנות לגבי ההתפתחויות בברה"מ היו מוצדקות, ולצערנו, את אשר יגורנו בא. מה שהגדרנו כסכנות — אכן הפך למציאות מרה, וקודם כל קריסת המשטר הסוציאליסטי בברה"מ והתפוררותה. כבר בוועידה ה-21 הבענו את החשש שקיימות סכנות רציניות לסוציא-ליזם בברה"מ, והתרענו, בין השאר, על התמורה שהתחוללה בעתונות, ברדיו ובטלוויזיה בברה"מ לאחר שמונו עורכים ומנהלים אנטי-סוציאליסטיים. תקשורת זו תיארה בדרך כלל את תולדות ברה"מ כהיסטוריה רק של שגיאות, עיוותים ופשעים, תוך ייפוי המשטר הקפיטליסטי.

*

מה גרם לקריסתה של ברית-המועצות? בתהליך בניית הסוציאליזם בברה"מ נתגלו בעיות קשות בתחומי הכלכלה, החברה, היחסים בין העמים וזכויות האזרח. אך בעיות אלו ניתן היה לפתור ולצעוד בצעדים גדולים קדימה במסגרת ברית המועצות הסוציאליסטית.

מי שמנסה לתלות את הקולר של התמוטטות ברית המועצות רק בשגיאות ובעיוותים שהיו לפני הפרסטרואיקה ומתעלם מכך שעיוותו את הפרסטרואיקה ודחפו למעבר לקפיטליזם, אומר למעשה שאי-אפשר היה לתקן את הסוציא-ליזם בברית המועצות, שהסוציאליזם בברית המועצות והברית עצמה היו מועדים באופן בלתי-נמנע לקריסה.

יש לדחות גישה בלתי-היסטורית ובלתי-מדעית זו. למעשה זוהי הכפשת ההיסטוריה של ברית המועצות, ראייה חד-צדדית של ההתפתחות והתעלמות מהישגים בעלי חשיבות עצומה של הסוציאליזם, שהושגו בה בפרק זמן היסטורי קצר ובתנאים קשים ביותר — הן לגבי ברה"מ והן לגבי האנושות כולה. הישגים אלה הושגו למרות פעולות החתרנות שניהלו האימפריאליסטים נגד ברה"מ.

צריך היה לשנות, לתקן דברים רבים ויסודיים. לכן תמכנו ברעיון הפרסט-רויקה הסוציאליסטית. בוועידה ה-21 סיכמנו: „הפרסטרואיקה, הדמוקרטיזציה והפתיחות, אותן יזמה המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ, היו צורך אובייק-טיבי חיוני להתפתחות הסוציאליזם בברה"מ“ (ספר הוועידה ה-21, עמ' 18). אך במקום לתקן ולהביא לדמוקרטיזציה במפלגה ובמדינה — פוררו בשלבים את המפלגה הקומוניסטית, דירדו את הכלכלה והחברה עד לאנרכיה טוטלית וביצעו מהפכת נגד קפיטליסטית.

האם נוכח ההתפתחויות החדשות עלינו לשנות סיכום זה? לא, איננו צריכים לשנות זאת. הבעיה אינה בעצם המושג „פרסטרואיקה“, אלא ביישומה. המטרה המוכרזת על-ידי יוזמיה היתה: „יותר סוציאליזם, חשיפת מלוא יכולתו של הסוציאליזם בכל התחומים, מהפכה בתוך מהפכה במסגרת המשטר הסו-“

ציאליסטי, שחרור הסוציאליזם מכל מה שבלם את פיתוחו ומימוש כל היתרונות הגלומים במשטר סוציאליסטי" (ספר הוועידה ה-21, עמ' 18).

אולם מה שהתפתח בברה"מ במהלך יישום הפרסטרואיקה הוא נסיגה חמורה ממטרות הפרסטרואיקה, מעצם המטרה הסוציאליסטית, ולבסוף: מעבר גלוי לקפיטליזם ולאנטי-סוציאליזם רעיוני, פוליטי וכלכלי. ברוסיה מתנהל כיום ציד מכשפות אנטי-קומוניסטי, אנטי-סוציאליסטי ואנטי-דמוקרטי. כל הפגעים של משטר קפיטליסטי קיימים כבר עתה ברוסיה וברפובליקות הסובייטיות האחרות לשעבר, ועוד בצורה הרסנית ביותר.

האחריות אינה נופלת רק על אדם אחד. הנסיגה החמורה ממטרות הפרסטרואיקה והמעבר הגלוי לאנטי-סוציאליזם של קבוצת מנהיגים מנעו את תיקון העיוותים ופתרון הבעיות, וכך נהרס מה שנבנה במשך 70 שנה ואשר תרם כה רבות לעמי ברית המועצות ולאנושות כולה, על אף שגיאות ועיוותים שהיו.

*

בהסתמך על ועידתנו ה-21 ובהתייחסותנו לאירועים הטרגיים בברה"מ ובארצות מזרח-אירופה הננו מדגישים:

1. אנו בעד הסוציאליזם ונאבקים נגד השחרת ההיסטוריה של הסוציאליזם. צריך למתוח ביקורת על השגיאות והעיוותים שהיו נגד מהות הסוציאליזם, ובמיוחד על הפשעים שנעשו בתקופת סטלין. בה בעת עלינו להגן על ההישגים הגדולים של הסוציאליזם ועל העקרונות של מפלגה קומוניסטית. הוכח שהסוציאליזם, למרות השגיאות, השיג הישגים עצומים בתחום הכלכלי-חברתי והמדעי-תרבותי. לולא הסוציאליזם, מדינות רבות שהן היום עצמאיות, היו נותרות קולוניות; בהרבה ארצות היה שורר משטר פאשיסטי, ורבים מההישגים הסוציאליים שהשיגו העובדים בארצות הקפיטליסטיות המפותחות לא היו קיימים. המשטר הסוציאליסטי של ברה"מ תרם תרומה מכרעת לנצחון ההיסטורי על הפאשיזם הגרמני, והציל בכך את האנושות כולה.

יכולתו של הסוציאליזם אינה משתקפת רק בתחום החברתי. הסוציאליזם הוא הגורם המרכזי הנאבק לפתרון הבעיות הכלכל-אנושיות הגורליות ביותר. הערך הכלכל-אנושי המרכזי הוא להבטיח את עצם קיום האנושות ולמנוע את השמדתה במלחמה גרעינית-טילית. ברה"מ והמדינות הסוציאליסטיות האחרות נאבקו כל השנים לדו-קיום בשלום בין מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים. הן שתבעו כל השנים הפסקת מירוץ החימוש, פירוק נשק וחיסול כל הנשק הגרעיני.

אין זה מקרה שסכנת מלחמת עולם שלישית, העלולה להשמיד את האנושות, נובעת אך ורק מצד המעצמות האימפריאליסטיות, ובראשן ארה"ב. ברה"מ, לעומת זאת, היתה הגורם המרכזי שבלם את הסכנה של מלחמה עולמית חדשה.

העובדה שהסוציאליזם משמعو שלום ושהאימפריאליזם הוא המקור לעצם

קיום סכנת מלחמה עולמית — היא אחד הביטויים לעדיפות הסוציאליזם על הקפיטליזם.

השוני המהותי בין הסוציאליזם לקפיטליזם בא לידי ביטוי גם ביחסים עם ארצות „העולם השלישי“. ברה"מ והמדינות הסוציאליסטיות האחרות סייעו במידה מכרעת לשחרור העמים מהקולוניאליזם, הגישו עזרה שאיפשרה להם להשתחרר מהשלטון הזר ולחזק את עצמאותם. עמים אלה חיים עד היום בתנאים קשים ביותר של עוני, רעב ומחלות. המדינות הקפיטליסטיות המפותחות והחברות הרב-לאומיות מנצלות את מדינות „העולם השלישי“ בשיטה הניאו-קולוניאליסטית. הכלכלה בארצות הקפיטליסטיות המפותחות מושתתת במידה רבה גם על ניצול מחפיר של עמי הארצות הללו, המהווים את רוב האנושות.

כבר משום הנושאים הכלל-אנושיים הללו, נוסף להישגים החברתיים, עדיף הסוציאליזם על הקפיטליזם.

2. אין אנו יכולים ואין לנו גם מלוא האינפורמציה כדי לסכם את כל פרטי ההתפתחות. דרוש יהיה מאמץ נוסף שלנו, של הקומוניסטים הסובייטים ושל מפלגות קומוניסטיות אחרות, כדי להפיק את מלוא הלקחים. אך נקודת-המוצא שלנו היא שכשלוך הדגם הסוציאליסטי שקם בברית-המועצות ובארצות אירופה המזרחית אין פירושו כשלון הרעיונות והאידיאליים הנעלים של הסוציאליזם. השגיאות והעיוותים שהיו אינם מבטאים את טבעו של הסוציאליזם, אלא הם בניגוד לו. הם תוצאה של גורמים סובייקטיביים. הדגם של הסוציאליזם שהיה בברית-המועצות ובמזרח-אירופה לא עמד במבחן במהלך ההתפתחות ההיסטורית. היו שיטות בירוקרטיות וריכוזיות-יתר בבניית הסוציאליזם בתקופות שונות. כיום ברור שדרכי בניית הסוציאליזם לא הותאמו בעוד מועד לתנאים הפנימיים והחיצוניים המשתנים. כמו-כן לא הובאו בחשבון כראוי התנאים הספציפיים בכל ארץ, המסורת הלאומית ושלבי ההתפתחות הריאליים. כתוצאה מכל אלה התפתחו ניכור של הציבור מהשלטון ותופעות של אדישות. אי-אפשר לדעת כיום את הצורות השונות של הסוציאליזם שיתפתחו בעתיד בארצות השונות. את הדרך לבניית חברה סוציאליסטית בישראל נקבע יחד עם כל מי שיהיה מעוניין בהקמתה של חברה סוציאליסטית בארץ, בהתאם למציאות בישראל.

3. הנסיון מוכיח שהדאגה לרווחה חברתית אינה באופן אוטומטי הבטחת הדמוקרטיה הסוציאליסטית מבחינה פוליטית. התפיסות השגויות בתחום הכלכלי, הבירוקרטיזם ואי-פיתוח הדמוקרטיה גרמו נזק בברה"מ ובמזרח-אירופה, והזינו אלה את אלה. הושאר מרווח צר ליוזמה של העובדים, למעורבות ממשית שלהם בניהול הייצור, למתן גמול ראוי על החדרת שיכלולים טכנולוגיים. בתנאים אלה התפתח ניכור בין העובד למקום העבודה ובין האזרח למערכת הממלכתית.

הגישה הלנינית לדמוקרטיה הבורגנית היא :

„הדמוקרטיה הבורגנית, שהינה התקדמות היסטורית כבירה לעומת ימי הביניים, תישאר תמיד — והרי בקפיטליזם אינה יכולה שלא להישאר — צרת-אופק, מקוצצת, מזויפת, צבועה, גן-עדן לעשירים, מלכודת ותרמית למנוצלים, לעניים" („המהפכה הפרולטרית והרנגאט קאוטסקי", הוצאת הוועד המרכזי של מק"י, עברית, עמ' 22).

הדמוקרטיה הסוציאליסטית צריכה להיות שלב גבוה יותר מזו הבורגנית. היא מאמצת את כל החיוב של שלבי ההתפתחות האנושית שקדמו לה, וצריכה לכלול את החירויות הפוליטיות והאישיות הרחבות ביותר ואת החיים הכלכליים והחברתיים.

4. העמדת הדמוקרטיה בשולי התהליך של הבנייה הסוציאליסטית היא בניגוד לאינטרס של הגברת מעורבות המוני-העם בתהליך הבנייה הסוציאליסטית והבטחת תמיכתם המתמדת. אין זה תואם את ערכיה של חברה סוציאליסטית. אך הטענה שמהות הסוציאליזם היא דמוקרטיה, ללא הבדלה בין דמוקרטיה בורגנית לדמוקרטיה סוציאליסטית — היא עמדה אופורטוניסטית, המתעלמת מההבדל המהותי בין קפיטליזם לסוציאליזם — ההבדל המעמדי.

השגיאות והעיוותים שהתלוו לבניית החברה הסוציאליסטית גם נוצלו על-ידי הכוחות האנטי-סוציאליסטיים מבפנים ומבחוץ. הלקח העיקרי הוא שחברה סוציאליסטית יש לבנות על-ידי התגייסותם, השתתפותם ומחוייבותם היוצרת של העובדים והמוני-העם, שאי-אפשר לבנות חברה חדשה בלעדיהם.

מכאן ביקורתנו והסתייגותנו מנסיון הפיכת הנפל של אוגוסט 1991, שבוצע בשם הגנת הסוציאליזם. זה היה צעד הרפתקני, שלא נשען על תמיכתם והזדהותם של המוני-העם, שבלעדיהן אי-אפשר להגן על חברה סוציאליסטית. צעד זה נוצל כאמתלה להאצת צעדים אנטי-דמוקרטיים ואנטי-סוציאליסטיים, ועד לפירוקה של ברה"מ.

5. אין להיצמד למודל כלשהו של סוציאליזם. אבל חובה היא להישען על היסודות האוניברסליים של משטר סוציאליסטי. יסודות אלה הגדרנו בקווים כלליים בוועידתנו ה-21. הסוציאליזם הוא שלב היסטורי גבוה יותר בהתפתחות האנושות. הוא תולדה חוקית בלתי-נמנעת של השלב הקפיטליסטי-אימפריאליסטי של האנושות, כשם שהקפיטליזם היה תולדה חוקית בלתי-נמנעת של השלב הפיאודלי של התפתחות המין האנושי.

עלינו לדחות מצד אחד רפורמיזם, רויזוניזם ואופורטוניזם, ומצד שני דוגמטיזם, אי-ראיית החדש בהתפתחות ואי-לימוד הלקחים מהנסיון. מפלגתנו לא תהיה סטלניסטית ולא סוציאל-דמוקרטית אלא קומוניסטית.

ד. האידיאולוגיה שלנו – מדריך למדיניותנו הנכונה

בוועידה ה-21 הגדרנו את המשמעות הנודעת לעמדתנו האידיאולוגית. קבענו שהמארקסיסטים מדברים על מהפכה סוציאליסטית ואילו הסוציאל-דמוקרטים מדברים רק על רפורמות במסגרת הקפיטליזם. אלה הם שני דברים שונים לגמרי.

„אם לא נחליט בשאלות רעיוניות לא נדע מה אנו רוצים, למה אנו שואפים, ובכלל מדוע אנחנו קיימים כמפלגה קומוניסטית. הלא אם הבעיה היא רק להיאבק נגד הכיבוש, למען שתי מדינות לשני העמים, לשם כך אין צורך במפלגה קומוניסטית דווקא. למפלגה הקומוניסטית יש מטרה יסודית: שינוי עצם המשטר החברתי מקפיטליסטי לסוציאליסטי. השגת השלום היא המטרה הפוליטית האסטרטגית היום, כפי שהגדרנו. זהו שלב שהשגתו תיצור תנאים טובים יותר למאבק למען עתיד שלא יהיה בו ניצול מעמדי, ניצול האדם בידי אדם; שבו ישרור חופש אמיתי, שבו תהיה דמוקרטיה אמיתית, שהיא לא רק פוליטית אלא גם כלכלית-חברתית“ (ספר הוועידה ה-21, עמ' 94).

*

מפני שאנו קומוניסטים, מפני שאנו מארקסיסטים-לניניסטים, אנו מנהלים מדיניות נכונה יותר מכל האחרים בנושאים האקטואליים בכל התחומים. חשוב מאוד להסביר ולהדגיש את הדבר.

● אין זה מקרה שרק המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המארקסיסטית-לנינית, היא המפלגה היחידה בישראל שהתייצבה בשם האינטרסים האמיתיים של ישראל נגד כל המלחמות התוקפניות שהציתו ממשלות ישראל. אין זה מקרה איפוא, שהיינו המפלגה היחידה בישראל שהתנגדה למלחמות התוקפניות ב-1956, ב-1967 וב-1982 ולמלחמת המפרץ ב-1991.

● אין זה מקרה שמפלגתנו הקומוניסטית היא המפלגה היחידה בישראל שמצביעה כל השנים נגד התקציב הצבאי, שתוכנו שימור הכיבוש, מניעת השלום ופגיעה בשירותים הציבוריים ובזכויות העובדים.

● אין זה מקרה שכל הסיעות בכנסת, ללא יוצא מן הכלל, הצביעו בעד סיפוח ירושלים המזרחית-הערבית למדינת ישראל. רק סיעת מפלגתנו הקומוניסטית הצביעה נגד.

● אין זה מקרה שמפלגתנו הקומוניסטית היא המפלגה האנטי-אימפריאליסטית היחידה בישראל, הנאבקת לעצמאות-אמת של ישראל, נגד התלות בארה"ב ובעד ביטול הברית האסטרטגית איתה.

- אין זה מקרה שסיעת חד"ש היא היחידה שהצביעה בכנסת נגד הצטרפותה של ממשלת ישראל לתוכנית „מלחמת הכוכבים" האמריקאית.
- אין זה מקרה שמק"י היא זו, ושנים רבות היחידה, שהעלתה את תוכנית השלום הריאליסטית והנכונה שבבסיסה שתי מדינות לשני העמים, ישראל ופלסטין. וגם היום מפלגתנו היא העקבית ביותר במאבק לשלום ותובעת את נסיגת ישראל מכל השטחים שנכבשו מאז 1967.
- אין זה מקרה שמק"י היא המפלגה היחידה בישראל, שקיימה במשך שנים מפגשים רשמיים וחתמה על מסמכים משותפים עם אש"ף. פעילות זאת תרמה לקידום עניין השלום הישראלי-פלסטיני.
- אין זה מקרה שמק"י היא העקבית ביותר בהגנה על האינטרסים של העובדים, בהדגישה את הקשר שבין מדיניות הכיבושים וההוצאות הצבאיות העצומות לבין הידרדרות שירותי הבריאות, החינוך והרווחה, העדר השקעות בייצור, בצמיחה, ביצירת מקומות עבודה למובטלים, והפגיעה בשכר העובדים ובזכויותיהם.
- אין זה מקרה שמק"י היא המפלגה היחידה הרואה בסירוב לשרת בשטחים הכבושים דבר חיובי, המשרת את עניין השלום.
- אין זה מקרה שמק"י היא הנאבקת בעקביות נגד אפליית האוכלוסיה הערבית בישראל ולמען שוויון זכויות מלא.
- אין זה מקרה שמק"י היא המנהלת מאבק מתמיד לאחדות-פעולה של כל כוחות השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית, יהודים וערבים, בכל נושא מוסכם, ללא הבדל אידיאולוגיה והשתייכות מפלגתית.
- אין זה מקרה שבמפלגתנו הקומוניסטית הישראלית קיימת אחדות יהודית-ערבית למופת, שאין דומה לה בישראל.
- כל אלה נובעים מכך שמפלגתנו היא מפלגה קומוניסטית, מארקסיסטית-לנינית, ולכן היא גם הפטריוטית ביותר והאינטרנציונליסטית ביותר, עקבית ביותר ומסורה ביותר לא רק לאידיאל הסוציאליסטי, אלא גם לכל המאבקים החשובים של ההווה.
- לכן האמירה „היש מיוחד במק"י, לאחר שגם מפלגות אחרות כבר מוכנות להסכים לעקרון של שתי מדינות לשני העמים" היא אמירה שטחית, שאינה רואה את המיוחד במק"י ואת התפקיד החשוב מאוד שהיא ממלאת במפה הפוליטית בישראל.

ה. התנועה הקומוניסטית הבינלאומית

מק"י היא חלק בלתי נפרד מהתנועה הקומוניסטית הבינלאומית, התנועה הנאבקת בעקביות למען השלום, השוויון, הדמוקרטיה, הקידמה החברתית והסוציאליזם.

מק"י קיימה בתקופה שבין הוועידה ה-21 וה-22 פגישות דו-צדדיות עם מפלגות קומוניסטיות ופועליות אחיות. כן השתתפה בכינוס הרביעי של המפלגות באזורנו ובסימפוזיונים בינלאומיים. מפלגות קומוניסטיות ופועליות קיימו כינוסים באזורים שונים של העולם. מק"י תמשיך לפעול למען קיומם של מפגשים דו-צדדיים עם מפלגות אחיות וכן לקיומם של מפגשים אזוריים. לדעת מפלגתנו, בנוסף לזה קיים צורך בהתכנסות בינלאומית חדשה של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות בעולם, שלא התקיימה מאז 1969. המצב העולמי החדש מצריך באופן מיוחד התייעצות כזאת. יש לבחון במשותף כיצד לפעול בתנאים העולמיים החדשים, מה וכיצד צריך לשנות, לחדש, תוך שמירה על מהותנו כמפלגות קומוניסטיות.

כנס התייעצות כזה אינו חייב להיערך במתכונת שהיתה בעבר, אם כי גם בעבר היתה כל מפלגה קומוניסטית עצמאית ויכלה לקבל או לא לקבל את הסיכומים המשותפים. מפגשים בינלאומיים הם חיוניים, לדעתנו, גם אם לא יהיה ניתן להגיע לסיכומים משותפים בכל הנושאים. דיונים קולקטיביים של המפלגות הקומוניסטיות מכל חלקי תבל, הפועלות בתנאים שונים, יסייעו לגיבוש ראייה כוללת יותר ושלמה יותר של ההתפתחות החדשה, יגבירו את יחסי האחוה והידידות ביניהן ויסייעו למאבקן ולחיזוק מעמדן של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות בכל ארץ וארץ.

2. ההתפתחויות הפוליטיות בין ועידה לוועידה ומשימות המפלגה

א. הבחירות לכנסת ה-13 ותוצאותיהן

בבחירות לכנסת ה-13 חל מהפך. הליכוד, ששלט מאז 1977, נחל מפלה ואיבד את שלטונו. קמה ממשלה בראשות מפלגת העבודה. המהפך הפוליטי התאפשר הודות להיווצרותו בכנסת ה-13 של גוש חוסם של 61 חברי כנסת, שהורכב מסיעות העבודה, מרצ, חד"ש ומד"ע.

תבוסת הליכוד היתה ביטוי לזעם בציבור על מדיניות ארץ ישראל השלמה, מדיניות הנצחת הכיבוש, הרחבת ההתנחלויות והחבלה בתהליך השלום, על המדיניות הקיצונית, על העמקת המשבר בשירותים הציבוריים, על האבטלה ההמונית ועל גילויי השחיתות השלטונית. נסיגת הימין הומחשה גם בכשלונה של מפלגת „התחיה“ להיכנס לכנסת, ובעלייה הקטנה, יחסית, של רשימת הטרנספר („מולדת“). צומת, בראשות איתן המיליטריסט, הלאומני הקיצוני, הגדילה מאוד את כוחה, לא במעט בגלל הופעתה כמי שמתמסרת לממשל תקין. נצחונה של מפלגת העבודה היה פרי הכשלון הפוליטי והחברתי של הליכוד. ניהול מסע בחירות אישי סביב דמות בטחוניסטית מובהקת כיצחק רבין עלה בקנה אחד עם הכרעת העבודה להציג מסרים מעורפלים בנושא השלום ובדבר „סדר עדיפויות לאומי חדש“ מבלי לפרט אותם. תמרון נושא הערבויות, ערב הבחירות, ביטא את המעורבות של ממשל בוש במערכת הבחירות לכיוון מפלגת העבודה.

מרצ הוקמה כרשימה משותפת של רצ, מפם ושינוי. לעומת מצעי מרכיבי מרצ בבחירות הקודמות, הציגה מרצ מצע מפוכח יותר בנושאים מדיניים, תוך היצמדות לקונצנזוס הציוני של סיפוח מזרח ירושלים, ומצע ליברלי בתחום זכויות האדם והאזרח. בתחום החברתי ביטא המצע את עמדותיהן הבורגניות-ליברליות של שינוי ורצ. מפלגות מרצ חיזקו את כוחן בשני ח"כים. האיחוד הושג תוך תשלום גבוה מצד מפם, שוויתרה למעשה על עמדותיה החברתיות

השמאליות, והתיישרה עם שינוי. נעשות הכנות להפיכת מרצ למפלגה. מק"י נשארה הכוח השמאלי היחיד מחוץ לקואליציה הממשלתית, כמוקד משיכה למחאה חברתית, למקופחים, לשוחרי שלום ולאנשי שמאל.

קריאתה של מועצת חד"ש להקמת רשימה יהודית-ערבית משותפת לכל התנועות שבאופוזיציה לליכוד, פרט לעבודה, לא הניבה תוצאות. מפס, רצ ושינוי העדיפו הופעה ביחד במסגרת מרצ. התנגדות מד"ע לרשימה יהודית-ערבית מנעה הופעתה של רשימה משותפת שתמשוך את מרבית קולות האוכלוסיה הערבית, תוך גידול במיספר הקולות מקרב כוחות השלום היהודיים.

חד"ש יצאה למערכת הבחירות בתנאים קשים במיוחד. ברקע היו התמוטטותה של ברה"מ ומצב של קשיים פנימיים במפלגה ובחד"ש. הוועד המרכזי של מק"י העריך בסכמו את הבחירות, "כי בתנאים הקשים ששררו, התוצאות שהשיגה חד"ש בבחירות לכנסת ה-13 הן הישג חשוב למפלגה ולחזית ועדות משכנעת לשורשיותן בחברה הישראלית. הפסד הקולות היה בכללותו פרי התנאים ששררו, אך ההצלחה המרשימה של פעילי המפלגה והחזית בעיר אום-אל-פחם ובאיזור שבסביבה, כמו גם במיספר ישובים אחרים, מלמדת כי רמת ההתארגנות והפעילות המקומית יכלו להביא במקומות רבים לתוצאות טובות יותר".

תוצאות הבחירות הוכיחו, כי כל קול לחד"ש היה קול נטו נגד הליכוד ונגד ממשלת "אחדות לאומית". לחד"ש חלק חיוני בבלוק החוסם. עם זאת, חד"ש לא שמה לה למטרה להצטרף לממשלה, וזאת נוכח חילוקי הדעות המהותיים בינה לבין מפלגת העבודה בשאלות השלום, שוויון האוכלוסיה הערבית וזכויות העובדים.

הנסיון שנרכש במו"מ עם העבודה במארגס-אפריל '90, לאחר יציאתה ממשלת שמיר, סייע לניהול המו"מ הרשמי בין העבודה לחד"ש לאחר הבחירות. המו"מ הסתיים במכתב הכולל הצהרת התחייבויות בנושאים חברתיים ובמישור ביטול קיפוחה של האוכלוסיה הערבית, שהוגש לחד"ש על-ידי העבודה.

לאחר הבחירות נמצאת חד"ש במצב מורכב: סיעתה היא חלק מהגוש החוסם את הליכוד, אבל היא עצמה אינה חברה בקואליציה. בנסיבות הקונקרטיים שנוצרו בעת ההצבעה על הקמת ממשלת רבין, חד"ש, לראשונה בתולדותיה, הצביעה בעד הקמת הממשלה. היה זה צעד אחראי שבא למנוע צירופן של מפלגות הימין, צומת והמפד"ל, לממשלה או אפילו חזרה לאופציה של ממשלת "אחדות לאומית". בעתיד תחליט מק"י על עמדתה ביחס לממשלת רבין בהתאם למדיניות שתנקוט בנושא תהליך השלום, במישור ענייני העובדים והמובטלים וכלפי האוכלוסיה הערבית, ועל-פי מידת מימוש ההתחייבויות הנכללות במכתבה של העבודה לחד"ש. סיעת חד"ש הודיעה שהיא שומרת לעצמה חופש פעולה והצבעה בכל עניין לגופו.

תוצאה מודחשית ראשונה של יחס הכוחות החדש בכנסת היה הקמתה של ועדת השבעה, המורכבת מנציגי הקואליציה וסיעות חד"ש ומד"ע. מטרתה לטפל בבעיות הקשורות במצבה של האוכלוסיה הערבית ומעקב אחר הביצוע

של ההתחייבויות הממשלתיות שניתנו לסיעות חד"ש ומד"ע עם כינונה של ממשלת רבין. תוצאה שניה היא צירופו של ח"כ האשם מחמיד לוועדה לביקורת המדינה על חשבון אחד המקומות של סיעת העבודה. בכך נשבר חרם שהיה קיים בכל שנות עבודת הכנסת על חברותם של קומוניסטים ובעלי-בריתם בוועדה חשובה זו. יחד עם זאת נמשכת החרמת חד"ש לגבי החברות בוועדת החוץ והבטחון ובוועדת הכספים.

הבחירות עמדו בסימן העלאת אחוזי החסימה ל-1.5%. אחד מנושאי המאבק של חד"ש בכנסת ה-13 יהיה — לנסות למנוע יישום חוק הבחירה הישירה של ראש הממשלה, את שינוי שיטת הבחירות הקיימת של חברי הכנסת לשיטה רובנית-אזורית, על פיה 60 חברי כנסת ייבחרו בבחירות כלל-ארציות ו-60 ח"כים ייבחרו בבחירות אזוריות, וכן העלאה נוספת באחוזי החסימה.

ב. המאבק לשלום צודק לאחר הקמת ממשלת רבין

כינוסה של ועידת מדריד בסוף אוקטובר '91 יצר ציפיות לקידום משא-ומתן לשלום. ציפיות אלה לא מומשו עקב המדיניות של „א"י השלמה", של האצת ההתנחלויות ושל חבלה בדיונים, שניהלה ממשלת שמיר.

בתנאים שנוצרו עקב הבחירות נקטה המפלגה עמדה נכונה שעה שהכריעה, כי המטרה הראשית של שוחרי השלום היא לסלק את הליכוד ושותפיו הימניים הקיצוניים מהשלטון ולהביא להקמתה של ממשלה ללא הליכוד.

בעקבות כינונה של ממשלת רבין ציפו רבים שתתחולל תפנית מהותית במדיניות הרשמית. אלא שקווי היסוד של הממשלה בראשות רבין ועמדותיה בשיחות הדו-צדדיות הראו, כי גם ממשלה זו מסרבת לדבר עם אש"ף ולהכיר בזכויותיהם הלאומיות של הפלסטינים, לרבות בזכותם למדינה משלהם בצידה של ישראל. שום תרגילי ניסוח כמו „נסיגה בגולן" במקום „נסיגה מהגולן", הבאים לחפות על מדיניות המתנגדת לנסיגה מכל שטחי הכיבוש, וצעדים קוסמטיים בשם מחוות, המחפים על הגברת הדיכוי בשטחים הכבושים, אינם תחליף לשינוי מהותי במדיניות הממשלה החיוני להצלחת תהליך השלום.

בתחום המדיני ממשיכה מק"י לתבוע מהממשלה הכרה בזכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית ולמדינה משלו בצד מדינת ישראל, הפסקה של כל ההתנחלויות וניהול מו"מ עם אש"ף. מק"י נאבקה בעקביות נגד מדיניות „ארץ ישראל השלמה" של הליכוד והימין הקיצוני, והיתה היחידה ששללה את סיפוח מזרח ירושלים ורמת הגולן למדינת ישראל. מפת השטחים („תוכנית אלון") של ממשלת רבין סותרת את התנאים הבסיסיים לשלום. שום פלסטיני לא יסכים שמהשטח המיועד להקמת המדינה הפלסטינית — כלומר שטחי הגדה המערבית, לרבות מזרח ירושלים, ורצועת עזה — יסופחו לישראל שטחים כמו ירושלים המזרחית, השטח שבין ירושלים לרמאללה וכן השטח המכונה גוש עציון (בין הקו הירוק לבית לחם), ובקעת הירדן. ההבחנה של רבין בין התנח-

לויות „פוליטיות“ ל„בטחוניות“ נועדה לשמש עלה תאנה להשלמתם של 11 אלף בתים בהתנחלויות ולישובם של עוד 50 אלף מתנחלים בשטחים. אש"ף והמשלחת הפלסטינית לשיחות הדו-צדדיות הודיעו, כי הם מוכנים לדון בהקמת ממשל עצמי (אוטונומיה), אך לא במנותק מהסכמה על עקרונות הסדר שלום כולל ויציב. אש"ף תובע עריכת בחירות והסכמה שמקור הסמכות של המוסד שייבחר יהיה העם הפלסטיני, הפסקה מלאה של ההתנחלויות, שחרור העצורים הפוליטיים ועוד. אך התביעה היסודית היא שהסדר הביניים — האוטו-נומיה — לא יחסום בפועל את הדרך בפני העם הפלסטיני לממש את זכותו להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו בגדה, כולל ירושלים הערבית, וברצועת עזה. בתנאים שנתהוו רואה מק"י באוטונומיה לפרק זמן מוגדר שלב מעבר אפשרי בדרך למימוש זכותו של העם הפלסטיני לעצמאות מדינית בצד ישראל. מאבקה של מק"י בתקופה הקרובה יתרכז בלחץ על ממשלת רבין לאמץ מדיניות שלום אמיתית; לבטל את החוק האוסר מפגשים עם אנשי אש"ף, להקפיא את כל ההתנחלויות, להפסיק את כל ההשקעות הממשלתיות והפרטיות בהתנחלויות או בסלילת כבישים אליהן, למלא את האחריות האמנות הבינלאומיות מיות בעניין כיבוד זכויות האדם ובעיקר — לראות במדינה פלסטינית לא איום, אלא ערובה לשלום, להסדר של קבע על בסיס שתי מדינות, ישראל ופלסטין. ללא הכרעות מהותיות כאלה, עלול המו"מ עם הפלסטינים להיקלע שוב למבוי סתום. גם במו"מ עם סוריה ולבנון אין די בשינוי נימת הדיבור ואפילו לא בהכרזה שהחלטה 242 חלה גם על רמת הגולן. המכשול הראשי להסדר שלום עם המדינות השכנות בצפון הוא הכיבוש הנמשך של הגולן ושל דרום לבנון. שאיפת ההשתלטות על מקורות המים באזורים אלה מנחה את מדיניות הכיבוש של ממשלות ישראל. לכן נכונות ישראלית לפנות שטחים אלה בהתאם להחלטות מועצת הבטחון היא תנאי לשלום ישראלי-סורי וישראלי-לבנוני. בדרך זו, ולא בהמשך הכיבוש והמלחמות, גם יובטחו בטחון ישראל ושלום הגליל.

האינתיפדה

בדצמבר השנה מלאו 5 שנים לאינתיפדה של העם הפלסטיני בשטחים הכבושים מאז יוני '67. ההתקוממות העממית הפלסטינית נמשכת בשנה-השני-תיים האחרונות בתנאים מורכבים יותר מבעבר. היא משלבת פעילות פוליטית עם התנגדות אזרחית. מאות אלפי תושבים ממשיכים לקחת חלק בשביתות המוניות. רבים יוצאים להפגנות ומשתתפים בצורות המחאה השונות. קורבנות הכיבוש ממשיכים ליפול בכל יום. בשנות האינתיפדה נהרגו על-ידי כוחות הכיבוש הישראליים והמתנחלים 1,260 פלסטינים. מיספר הפצועים הפלסטיניים בתקופת האינתיפדה הגיע קרוב ל-125,000, כשמקרים רבים נוספים אינם מדווחים, מפאת סכנת מעצרים. מיספר הפלסטינים שנכלאו בתקופת האינתיפדה מגיע ל-120,000 עצורים ואסירים. מיספר הפלסטינים שנכלאו מאז הכיבוש ב-1967 מגיע ל-400,000 (ממעצר ליום אחד ועד למאסר עולם). התרחב

השימוש שעשה הצבא בכוחות מוסווים ("מסתערים"). לכוחות אלה ניתנו הוראות לפתיחה באש, המתירות למעשה את דמם של הפלסטינים. למרות פתיחת המו"מ לשלום גוברים צעדי הדיכוי נגד העם הפלסטיני. עשרות אלפי פלסטינים מתנגדי הכיבוש הוחזקו בבתי מעצר ישראליים. 17 אלף עצירים מינהליים היו כלואים במיתקני המעצר במהלך שנות האינתיפדה. כוחות הכיבוש ממשיכים לירות במפגינים. מוסדות לחינוך גבוה עדיין סגורים. נמשכים מעצרים וגירושים. במהלך מלחמת המפרץ (ינואר-פברואר '91) הוטל על תושבי השטחים הכבושים עוצר ממושך ביותר שגרם להרעבתם.

עם חידוש שיחות השלום באוגוסט '92 הודיעה ממשלת רבין על כמה צעדים הפגנתיים שכונו "המחוות" כמו פתיחת כמה בתים שנסגרו, שחרור 800 אסירים פלסטיניים שרצו למעלה משני שלישים מתקופת מעצרם, שהגיעה למעשה לקיצה. שוחרי השלום תובעים ממשלת רבין להפסיק לאלתר את צעדי הדיכוי בשטחים הכבושים, להפסיק את העונשים הקולקטיביים, לשחרר את כל האסירים והעצורים הפוליטיים הפלסטיניים ולהכיר בזכות העם הפלסטיני לחירות ולעצמאות. הפלסטינים בשטחים מטורטרים בכל תחומי החיים על ידי למעלה מ-2000 צווים, הממררים את חייהם יום ויום ושעה ושעה, וזכויות האדם והאזרח שלהם נרמסות.

התלות הכלכלית של השטחים, פרי הקולוניזציה הישראלית מאז יוני '67, מאלצת למעלה מ-120 אלף פועלים פלסטיניים (למעלה משליש מכלל המועסקים בשטחים) לעבוד בישראל. כמו בעבר, כ-70% מהפועלים הפלסטיניים שעבדו בישראל הועסקו בבנייה, והייתר — בחקלאות, בתעשייה ובשירותים. במשך כל השנים היה שכר הפועלים מהשטחים נמוך במידה רבה משכר עמיתי-הם הישראלים, וזכויותיהם בביטוח הלאומי מקופחות בצורה בוטה. הממשלה ניצלה את מצב התלות הזה לא אחת לענישה קולקטיבית, בהטילה סגר ממושך על ערים וכפרים ואף על כל רצועת עזה, ובמונעה בדרך זו מהפועלים להגיע למקום עבודתם. מעבידים רבים ניצלו את מצבי הסגר, כדי להתחמק מתשלום שכר ופיצויים לפועלים שעבדו אצלם, ואילו הסיוע שקיבלו הפועלים מההסתדרות היה מועט ביותר. יש לתבוע מהממשלה ומהנהגת ההסתדרות להכיר באיגודים המקצועיים הפלסטיניים בשטחים הכבושים כנציגיהם הרשמיים של ציבור הפועלים הפלסטיניים בשטחים הכבושים העובדים בישראל.

ג. תוכנית השלום של מק"י

תוכנית השלום, שמציגה הוועידה ה-22 בפני אזרחי ישראל, היא המשך מעודכן לתוכנית השלום שתמציתה — שתי מדינות, ישראל ופלסטין, החיות בשלום. התוכנית מבוססת על עקרונות החלטת האו"ם מ-1947 בדבר הקמת שתי מדינות בארץ כביטוי לזכות ההגדרה העצמית לשני העמים, בה תמכה מק"י מאז קבלתה. תוכנית השלום מבוססת על החלטות מועצת הבטחון 242 ו-338, השוללות כיבוש וסיפוח והמתוות עקרונות להסדר שלום, ועל החלטה

181 של העצרת הכללית של האו"ם מנובמבר 1947, שקבעה את העקרון של שתי מדינות, ישראל ופלסטין. תוכנית השלום משרתת את האינטרסים הלאומיים של שני העמים, הישראלי והפלסטיני, ושל יתר העמים הערביים השכנים, ואת האינטרס של הפיכת המזרח-התיכון לאזור של שלום ושיתוף פעולה כלכלי, חופשי מכל נשק להשמדה המונית.

תוכנית השלום של מק"י כוללת את היסודות הבאים:

1. נסיגת ישראל מכל השטחים הערביים, שכבשה מאז פתחה במלחמה התוקפנית ביוני 1967.
2. תכובד זכותו של העם הערבי הפלסטיני להגדרה עצמית ולמדינתו העצמאית בגדה המערבית, ברצועת עזה ובירושלים המזרחית-הערבית.
3. רמת הגולן תוחזר לסוריה.
4. ישראל תיסוג לגבול הבינלאומי עם לבנון.
5. יובטח פתרון צודק לבעיית הפליטים הפלסטיניים, בהתאם להחלטות האו"ם (המכירות בזכותם לבחור בין שיבה למולדתם לבין קבלת פיצויים), ובמסגרת המשא-ומתן לשלום.
6. תכובד הזכות של מדינת ישראל, של המדינה הפלסטינית ושל המדינות הערביות לקיום ריבונות ולהתפתחות בתנאי שלום ובטחון.
7. כל הצדדים יבטלו כל טענה של מצב לוחמה ויכבדו את הריבונות ואת השלמות הטריטוריאלית של כל המדינות באזור, לרבות מדינת ישראל והמדינה הפלסטינית העצמאית, ואת זכותן לחיות בגבולות מוכרים ובטוחים, חופשיים מאיום ומשימוש בכוח.
8. הסדרי השלום יעוגנו בחוזים בין מדינות, אשר יהוו את הבסיס החוקי לדו-קיום בשלום ביניהן ולאי-התערבות של מדינה אחת בעניינים הפנימיים של מדינה אחרת.
9. יבוטל הסיפוח של ירושלים המזרחית, הכבושה בידי ישראל. בירושלים המזרחית תחול הריבונות של המדינה הפלסטינית העצמאית. ירושלים המערבית תוכר כבירתה של מדינת ישראל. ירושלים המזרחית תוכר כבירתה של המדינה הפלסטינית העצמאית, בהתאם לרצונו של כל עם במדינתו. במסגרת הסדר השלום יש מקום להסדרים מוסכמים לגבי העיר ירושלים כולה, שיבטיחו שיתוף פעולה בין שני חלקיה בתחום המוניציפלי, וכן גישה חופשית למקומות הקדושים לדתות השונות, מעבר חופשי בין שני חלקי העיר, וכיו"ב.
10. הסדר שלום מחייב את פירוק כל ההתנחלויות בשטחים הכבושים.
11. פירוז האיזור מנשק גרעיני ומכל סוגי הנשק להשמדה המונית — כימי וביולוגי. ישראל תצטרף לאמנה הבינלאומית למניעת הפצתו של הנשק הגרעיני.

שלום ישראלי-ערבי כולל יפתח את הדרך להסכמים נוספים, מתוך רצון חופשי, בין מדינת ישראל לבין המדינה הפלסטינית העצמאית ומדינות ערביות אחרות בנושאים שונים, לרבות כלכליים, שיש בהם אינטרס משותף. נוכח המשקע רב-השנים של מלחמות ואי-אמון, יהיו מועילות ערבויות של האו"ם להסכמים ולהסדרים שיושגו. מק"י רואה בהשגת שלום ישראלי-ערבי כולל, צודק ויציב, שבמרכזו שלום ישראלי-פלסטיני — יעד אסטרטגי.

ד. תנועות מחאה ושלום וארגונים דמוקרטיים

בשנתיים האחרונות ניכרת ירידה בפעילותן של תנועות המחאה והשלום. ניתן לייחסה במידה רבה לעייפות החומר. עול הפעילות נישא בעיקר על כתפיהם של ארגונים קטנים יחסית, שפעילותם מתמקדת ביעדים מעשיים. הארגונים המתמידים בפעילותם הם בדרך כלל אלה שבהם קיימת מחויבות אישית לפעילות. ארגונים אלה ככלל אינם מחרימים קומוניסטים והם מצדדים בשיתוף פעולה יהודי-ערבי. ישנם ארגונים בהם אין פעילים חברי מפלגה, אך הדבר נובע בגלל אי-נוכחות שלנו, ולא בגלל דחייה.

ארגוני מחאה חברתית, דוגמת האוהלים, נעלמו מהנוף. פועלות בתחום החברתי קבוצות ועמותות, המעניקות ייעוץ וסיוע לתושבי שכונות ולנפגעים ממצוקה.

הארגונים הדמוקרטיים נתקלו בשנים האחרונות בבעיות רבות, ורק הודות למסירותם של הפעילים ממשיכה עבודתם החשובה.

תנועת נשים דמוקרטיות בישראל (תנד"י) התמידה בפעילותה לשלום צודק, נגד הכיבוש ולהגנת זכויות הנשים ונגד אפליית הנשים הערביות. בהפגנות סולידריות עם הנשים הפלסטיניות, במשמרות מחאה נגד הדיכוי בשטחים הכבושים ובעצרות תרמה תנד"י להגברת המאבק הציבורי לשלום. תנד"י פעילה בזירה הבינלאומית כחברה בפדרציה הבינלאומית של נשים דמוקרטיות, ותורמת בכך למאבק לשלום באיזור ובעולם ולשוויון האשה. למרות הקשיים הרבים מפעילה תנד"י גני ילדים ופעוטונים, מארגנת קורסים לנשים ומדריכה נשים עובדות להגן על זכויותיהן.

תנועת הידידות עם העמים, שצמחה מתנועת הידידות עם ברה"מ, מפעילה בתי ידידות ומקיימת פעילות חברתית-תרבותית גם בקרב העולים.

הוועד לידידות עם בולגריה מקיים פעילות תרבותית וציבורית שוטפת.

ארגון הלוחמים האנטי-פאשיסטים וקורבנות הנאצים בישראל (איל"פ) ממלא תפקיד חשוב במאבק נגד הגזענות, האפליה הלאומית ונגד הניאז-נאציזם הגובר.

ועד היוזמה הדרוזי הוא מרכיב חשוב בחזית המאבק לשלום, לסולידריות

עם קורבנות הכיבוש ולשוויון זכויות. עמדתו הפוליטית נגד גיוס החובה של בני העדה הדרוזית מהווה תרומה חשובה למאבק לשלום.

לאחר המהפך הפוליטי ניכרת החלשה בפעילותם של ארגוני השלום. חלק מהנהגת שלום עכשיו ופעיליה נוטים לחשוב, שעכשיו הממשלה כבר תעשה את העבודה.

שלום עכשיו עשתה צעד קדימה בהכלילה במצעה את ההכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני ואת התביעה לניהול מו"מ עם נציגותו המוכרת. יחד עם זאת, התנועה כמעט משותקת, ונסיונות לפנות לשכונות העוני ולעיירות הפיתוח לא עלו יפה.

יש גבול, התנועה של המסרבים לשרת בשטחים מטעמי מצפון, ממשיכה בפעילותה החשובה התורמת למאבק לשלום. היא יזמה הליכים משפטיים לשינוי הוראות הפתיחה באש הנהוגות בשטחים הכבושים. התנועה ממשיכה לעסוק בפעילות הסברתית-חינוכית. התנועה יזמה וניהלה מסע ציבורי-חינוכי רחב נגד ההתנדבות לשירות ביחידות המסתערבים.

נשים ושלום כקואליציה ורשת נשים לשלום כארגון מקיפות נשים ממגוון פוליטי רחב, החל ממפלגת העבודה ושמאלה עד חד"ש. הן ערכו כמה פעילויות ארציות ומקומיות בשיתוף נשים פלסטיניות מהשטחים הכבושים. נשים בשחור מצטיינות בהתמדה בפעילותן, אך בגלל התנאים הן צמצמו את מיספר הצמתים בהם הן מפגינות בימי ששי.

קו אדום, מטה ארגוני המחאה בחיפה, גשר לשלום, עמותת הרופאים הישראליים-פלסטיניים, הוועד נגד עינויים, הארגון רופאים נגד נשק גרעיני וארגונים נוספים אחרים ממלאים תפקיד חשוב בגיוס סולידריות ותמיכה ובניהול מסע ציבורי בשירות השלום והדו-קיום.

*

חברי המפלגה — מתוך ראיית חשיבות הפעילות ההמונית לקידום המאבק לשלום, לדמוקרטיה, לשוויון, לזכויות האדם ולשוויון זכויות האשה — יפעלו יחד עם שוחרי שלום ודמוקרטיה אחרים במסגרת הארגונים והתנועות השונות למען הגברת המאבק להגשמת מטרות דמוקרטיות אלו.

בנסיבות החדשות מוטלת אחריות כבדה על מק"י וחד"ש, שנותרו למעשה הארגונים הפוליטיים שוחרי השלום והיהודיים-ערביים היחידים מחוץ לקואליציה הממשלתית. אנו מעריכים, כי נפתחות אפשרויות נרחבות לפיתוח שיתוף פעולה עם פעילי שלום ומחאה, שאינם מקבלים את כללי המאבק החדשים בנוסח 'מחאה של מפלגות שלטון', כולל ריכוך של המסרים וגילוי סובלנות מופלגת למחדלים, לאי-עשייה ולא-נכונות של ממשלת רבין להכיר בזכותו של העם הערבי הפלסטיני למדינה עצמאית בצד ישראל. פעילים בכמה ארגוני מחאה, כולל חברים הפעילים במרכיבי מרצ, הביעו נכונות לייתר שיתוף פעולה עם מק"י ועם חד"ש.

3. העמקת המשבר הכלכלי-חברתי ותפקידי המפלגה

א. התחזקות ההון

סיכומי הוועידה ה-21 לגבי אופיו המשולב של המשבר, לגבי התוכן המעמדי של המדיניות הכלכלית הניאו-שמרנית („כלכלה חופשית“), לגבי ההפרטה, לגבי השלכות הכיבוש והמיליטריזציה, ולגבי התלות בארצות-הברית — עמדו במבחן ההתפתחויות הכלכליות-חברתיות בסוף שנות ה-80 ובתחילת שנות ה-90. בשנים 90—92' התבלטו כמה תופעות והחריפו עוד יותר כמה תהליכים, שמק"י הצביעה עליהם בוועידה ה-21:

האינפלציה ירדה מרמה שנתית של כ-20 אחוז בסוף שנות השמונים לרמה של כ-10 אחוזים ב-92'. המעבידים „פיצו“ עצמם על צמצום הרווחים האינפלציוניים בשחיקת השכר של עובדיהם. הבנקים „פיצו“ את עצמם בגביית ריבית רצחנית (הריבית הריאלית על משיכות-יתר הגיעה ברבע האחרון של 91' ל-30%).

השתלטות ההון הפיננסי על ההון היצרני (התעשייתי והחקלאי) עלתה לשלב גבוה יותר עם השלמת השתלטות הבנקים הזרים והישראליים על קונצרן כור (שהיה בעבר חלק מחברת העובדים ההסתדרותית), ועם כפייתו של הסדר החובות, שהעמיד את המושבים והקיבוצים תחת פיקוחם הישיר של הבנקים הנושים.

לחמשת הקונצרנים הפיננסיים, השולטים זה מכבר במשק הישראלי (לאומי, דיסקונט, הפועלים, כלל והחברה לישראל), התווסף קונצרן פיננסי נוסף — כור תעשיות, שאף הוא בבעלות הבנקים.

פריחת הבורסה בשנתיים-שלוש האחרונות מבטאת את העובדה שבמשק מצוי הון רב, שבמקום להיות מושקע בענפים יצרניים ובשירותים — מופעל

לצורך ניפוח שערים על-ידי ספרים בבורסה. מעודדי העסקות בבורסה הם קודם-כל הבנקים וחברות הביטוח, וכן הממשלה. קיומם, זה בצד זה, של כוח עבודה מובטל בהיקף גדול ושל הון שאינו מוש-קע בייצור בכמות רבה, וזאת בתנאים של שיעור צמיחה (בחישוב לנפש) נמוך ביותר — הוא ביטוי בולט לניוונו של הקפיטליזם הישראלי המודרני.

התלות הכלכלית-מדינית בארצות הברית קיבלה מימד נוסף עם החלטת ממשל בוש לאשר את מתן הערבויות הממלכתיות האמריקאיות לאשראי שממשלת רבין תקבל בשנים הקרובות. הערבויות לא יועילו באופן משמעותי לצמיחה כלכלית; הן יגדילו את החוב החיצוני הרובץ על ישראל ואת תשלומי הריבית עליו; והן מלוות בתכתיב שמרני, שתמציתו — התחייבות הממשלה לא להקטין את היקף האבטלה ולהמשיך בשחיקת השכר הריאלי ובצמצום השירותים הציבוריים.

המתקפה על קופת חולים ההסתדרותית היא אחד הביטויים לתכתיב האמריקאי בתחום החברתי. דוגמה נוספת לתכתיב היא הלחץ להקמתה של תחנת המסר של „קול אמריקה“ בערבה, למרות המחאות הציבוריות הרחבות נגד הסכנות האקולוגיות הרבות הנובעות מהקמתה.

הפרטה והתערבות ממשלתית: הממשלות מנהלות מדיניות המשלבת יציאה של הממשלה משוק ההון ומכירת מפעלים, חברות ובנקים שבשליטת המדינה להון הפרטי, הזר והמקומי, כלומר הפרטה, עם מעורבות גדלה של הממשלה ביחסי העבודה, בקביעת הסכמי השכר ותוספת הווקר ובחזוק מעמדו של ההון באמצעות הקלות מס והטבות על חשבון תקציב המדינה. תהליך ההפרטה הוא העברת כספי הציבור באמצעות הממשלה לבעלי-ההון. מפלגתנו נאבקה ותמשיך להיאבק נגד העברת מפעלים ונכסים שבבעלות המדינה לבעלות בעלי-ההון.

החרפת המשבר בתעשיות הצבאיות באה על רקע התכתיב האמריקאי לצה"ל לרכוש יותר חימוש וציוד צבאי בארצות-הברית, ועל רקע הצטמקות הייצוא הצבאי. כתוצאה מירידת משקל ההזמנות הצבאיות בתוצר המקומי, החברות הגדולות של התעשייה הצבאית, לרבות תע"ש, סולתם ורפא"ל, נקלעו למשבר כרוני, ואילו הקפאון בצמיחה מקשה על הסבתן לייצור אזרחי. ההישענות על התעשייה הצבאית והייצוא הצבאי בכלכלה הישראלית נושאת בחובה סכנות גדולות לעתיד. לא התעשייה הצבאית היא דרך ההתפתחות הכלכלית הישרא-לית אלא פיתוח התעשייה האזרחית בטכנולוגיה חדישה.

ב. החרפת הבעיות החברתיות

הוועידה ה-21 סיכמה, שהמדיניות החברתית של ממשלת הליכוד העשירה את העשירים ורוששה את העניים. ממשלה זו ניהלה מתקפה חסלנית על השי-רותים הציבוריים ועל הישגי העובדים והשכירים.

ממשלת העבודה-מרצ-ש"ס הכריזה אומנם על שינוי בסדרי העדיפויות, אך גישה הבסיסית לגבי הנושאים החברתיים אינה שונה מגישתן של ממשלות הליכוד, וכמוהן היא משרתת את האינטרסים של ההון הזר והמקומי.

הוועידה ה-22 מאשרת מחדש את סיכומי הוועידה ה-21 לגבי אופי הבעיות החברתיות והדרך לפתרונן. הוועידה מדגישה, כי ההצעות שסוכמו בוועידה ה-21 לגבי שיפור פעילות המפלגה בקרב ציבור העובדים, בשכונות, בערי הפיתוח ובקרב הנשים — בעצם לא מומשו, ולכן גם לא חל מפנה בפעילות המפלגה בתחומים אלה. אי-אפשר להתחמק מהמסקנה הכואבת, כי מרבית הסניפים והחברים אינם פועלים בקרב ציבור העובדים. בשטח פועלים חברות וחברים מעטים בלבד.

אבטלה

ב-85' היה שיעור המובטלים המלאים (לפי הנתונים הרשמיים) 7 אחוזים מכוח העבודה, ואילו ב-92' הוא עלה ל-12.5 אחוז. העובדה, שבמשך שמונה שנים רצופות חל גידול בלתי פוסק במספר המובטלים גרמה לכך שהאבטלה הרחבה מקיפה כעת כבר כרבע מיליון איש, והיא תופעה ארוכת טווח, המבטאת משבר כלכלי-חברתי מבני (סטרוקטורלי), ולא משבר מחזורי חולף. הנתונים הרשמיים מצביעים על הקבוצות הנפגעות ביותר מהאבטלה: בשנת 89', בעת שהנתון הארצי של האבטלה היה 9% מכוח העבודה, הגיע שיעור האבטלה בקרב האוכלוסייה הערבית ל-11%, כלומר היה גבוה בחמישית מהשיעור הארצי. במחצית 92' היה שיעור האבטלה בקרב הנשים — 14% מכוח העבודה — גבוה בשליש משיעור האבטלה בקרב הגברים. בערי פיתוח ובישור-בים ערביים רבים שיעור המובטלים הוא בסביבות 20% מכוח העבודה והסיכויים של המובטלים שם למצוא עבודה הם אפסיים. כתוצאה מכך רבבות משפחות ערביות ויהודיות הפכו נתמכות סעד („הבטחת הכנסה“).

שחיקת השכר הריאלי

החל מ-89' נתון השכר בשחיקה מתמדת. לפי הנתונים הרשמיים, השכר הריאלי הממוצע (למשרת שכיר) נשחק ב-89' ב-1.3%, ב-90' ב-1%, וב-91' ב-2% נוספים לעומת רמתו בתקופה המקבילה אשתקד.

שחיקת השכר מושגת בכמה דרכים: הסכמי תוספת היוקר האחרונים מפצים את השכירים רק על מחצית עליית המחירים בפועל; ההסתדרות מוותרת מדי שנה על חלק מהפיצוי הזעום המגיע לשכירים לפי הסכם תוספת היוקר; מעבידים מנצלים את מצב האבטלה כדי ללחוץ על עובדים להסכים לקיצוץ בשכר ובתנאים נילוויים; מעבידים מפטרים עובדים ותיקים ובעלי שכר גבוה,

יחסית, ומקבלים לעבודה במקומם עובדים צעירים או עולים חדשים, הנאלצים להסתפק בשכר נמוך יותר.

הן ממשלת הליכוד והן ממשלת העבודה, בסיוע כלכלנים ופקידים בכירים, מצדיקות את שחיקת השכר בתרומה שהיא תורמת, כביכול, להגדלת התעסוקה. אך טענה מיושנת זו הופרכה גם במציאות הישראלית: דווקא בשנים שבהן נשחק השכר גדל היקף האבטלה בקצב מהיר, משום שהורדת השכר צמצמה את הביקוש למוצרים ולשירותים ותרמה להקטנת התעסוקה.

הרס מערכת הבריאות, הרווחה והבטחון הסוציאלי

במסווה של דאגה „להבראה כלכלית“, פעלו ממשלות הליכוד והעבודה החל ממחצית שנות השמונים לחלוקת ההכנסה הלאומית לטובת בעלי ההון והרכוש ולצמצום מעורבות המדינה בהספקת שירותי בריאות, חינוך ורווחה לאוכלוסייה, וגרמו בכך להעמקת העוני והמצוקה.

ההיבטים העיקריים של חיסול תשתית „מדינת הרווחה“ הם:

- שחיקת ערכן הכספי של קיצבאות הילדים וחיסול כלליותן על-ידי ביטול הקיצבאות לילדים הראשון והשני והתניית קבלתן במבחן הכנסה;
- הגדלת עומס התשלום עבור חינוך האמור להיות חינם בבתי הספר היסודיים והתיכוניים, וכתוצאה מכך ילדים שהוריהם דלי אמצעים לומדים פחות ובתנאים גרועים יותר;
- הפיכת הלימודים במוסדות להשכלה גבוהה לזכות-יתר של צעירים ממשפחות מבוססות;
- העדר חוק פנסיה ממלכתית;
- הגדלת עומס התשלום עבור טיפול רפואי ומעקב רפואי, וזאת על-ידי חיוב האזרחים לשלם גם עבור ביטוח רפואי וגם עבור טיפול רפואי פרטי נוכח החולשות הגדלות של השירות הרפואי הניתן למבוטחים;
- חיוב אזרחים לשלם סכומים גבוהים עבור החזקת קרוביהם הקשישים והתשושים בבתי אבות;
- משבר מעונות היום הנגרם עקב קיצוץ התמיכה הממשלתית בהם ועקב אי-יכולתן של משפחות מובטלים ובעלי הכנסות נמוכות לממן את השעות של ילדיהן בהם, ועקב העידוד הניתן לפתיחת מוסדות פרטיים המכונים „משפחתונים“;
- הקיצוץ הנמשך בעצמאות המוסד לביטוח הלאומי וביכולתו לספק את השירותים למבוטחים בו;
- פרט להתנחלויות, רכישת דירה הפכה למשימה בלתי אפשרית אפילו לגבי משפחות בהן עובדים שני בני הזוג, ואילו שכר הדירה בולע לעתים קרובות רבע עד מחצית המשכורת.

משבר קופת חולים ההסתדרותית

משבר קופת חולים הכללית מבטא בצורה בוטה את קריסתה של „מדינת הרווחה“ ואת חולשתה הגוברת של ההסתדרות. יישום מסקנותיה של ועדת נתניהו, שאומצו הן על-ידי ממשלת הליכוד והן על-ידי ממשלת העבודה, פירושו — הפיכת בתי החולים שבבעלות הממשלה וקופת חולים לתאגידים, כלומר לחברות כלכליות, והפיכת קופות החולים מארגונים וולונטריים המספקים ביטוח רפואי ושירות רפואי לחברות כלכליות המספקות שירות רפואי, הליכוד והעבודה, הפועלות לפי אותה מדיניות, משרתות בכך את האינטרסים של חברות ההון ושל בעלי האמצעים והרכוש, וכן של הטכנוקרטים (הפקידים הבכירים והמנהלים למיניהם, לרבות חברי הנהלות בתי החולים).

הנזק החברתי מכיוון התפתחות זה של שירותי הרפואה יתבטא בשיעורי תחלואה ותמותה גבוהים יותר בקרב שכבות המצוקה, בקרב האוכלוסיה הערבית, בקרב הקשישים. חולים כרוניים יתקשו לממן טיפולים ותרופות. ובמקביל יוביל תהליך ההפרטה של שירותי הבריאות הציבוריים להגברת הניצול של העובדים, ובעיקר של האחיות, בעלות המקצועות הפארה-רפואיים ועובדי המינהל והמשק, ולפליטתם של רופאים מהמערכת.

המשבר שקופת-חולים שרויה בו החריף בתקופת שלטון הליכוד, שצימצם בשיטתיות את הסיוע הממלכתי לשירותי הבריאות ההסתדרותיים מ-30% מסך תקציב קופת-חולים הכללית שהיה לפני שלטון הליכוד ב-1977, ל-0% בשנתיים האחרונות. פגיעה בקופת-חולים הכללית כמוה כפגיעה ברפואה הציבורית, ויש להתנגד לכל מגמה כזאת.

אין בחומרה של הביקורת על מדיניות הממשלה כלפי הרפואה הציבורית בכלל, וקופת חולים הכללית בפרט, משום לימוד זכות על חולשותיה הניהוליות של קופת חולים הכללית, על הקושי של מבוטחיה להגיע לרופא מומחה, על התורים הארוכים לניתוחים. בישובים ערביים רבים, למרות שרבים מתושביהם הם חברים בקופת חולים — אין מרפאות. ובמקום שקימות מרפאות רמת השירותים והיקפם נמוכים לעומת השירותים בערים ובישובים יהודיים. קופת חולים הכללית החלה ברפורמות ניהוליות, אך מה שהממשלה רוצה אינו להאיץ את הרפורמות האלה, אלא לבטל את אופייה החברתי של קופת-חולים.

החרפת המצוקה בקרב הנשים

אבטלה מבנית מתרחבת, משבר שירותי הרווחה והבריאות והתרחבות מעגל העוני והמצוקה פוגעים במיוחד בנשים. בכל אחת מהשנים שיעור האבטלה בקרב הנשים גבוה ב-30—40 אחוז מהשיעור בקרב הגברים; שכר הנשים העובדות במשרה מלאה נמוך בממוצע ב-30% משכר הגברים באותן עבודות; בקרב מקבלי שכר המינימום שיעור הנשים מגיע ל-70%; נשים רבות נאלצות לעבוד בשכר הנופל משכר המינימום, שכן ההגנה הניתנת להן על-ידי המדינה

וההסתדרות היא אפסית ; נשים מובטלות או נשים שבעליהן מובטלים נאלצות להוציא את ילדיהן ממעונות הילדים. החמרת הבעיות החברתיות גורמת להתגברות מעשי אלימות כלפי נשים, ואילו החוק נגד אלימות במשפחה אינו מופעל בגלל העדר תקציבים. אין גידול במיספר המקלטים לנשים מוכות. חברות מק"י הפעילות בקרב ארגוני נשים ובחד"ש משפיעות על כיוון ההתפתחות שלהם ונותנות דוגמא אישית במסירותן. יש לבקר את המצב, שהעידוד והסיוע הניתנים לחברות מק"י בעבודתן הציבורית החשובה הוא מועט.

אפליית המזרחיים

העמקת הקיטוב הכלכלי-חברתי בשנתיים-שלוש האחרונות החמירה את בעיות האבטלה והמצוקה בשכונות ובעיירות. הנתונים על שיעור מקבלי תעודת הבגרות שבים ומעידים על העברת העוני מדור לדור ועל העמקת הפערים ההשכלתיים לרעת המזרחיים.

להצטרפותם של העולים לאוכלוסיה היתה השפעה מורכבת על מצבם של תושבי השכונות. העולים הגבירו את הלחץ בשוק העבודה ובתחום הדיור, והאילוץ שלהם לעבוד בכל מחיר גרם לדחיקת רגליהם של פועלים פשוטים. מצב דברים זה גרר בעקבותיו תופעות של עוינות ועימותים, בעיקר בין בני הנוער.

הוחמרו תנאיהם של תושבי אזורי המצוקה והשכונות שברובם הם מבני עדות המזרח, מאחר שהממשלה לא הקציבה את התקציבים הדרושים לשיפור שירותי החינוך והבריאות באותם אזורים. דווקא בשכונות היותר עניות גדלה הצפיפות בכיתות, התארכו התורים במרפאות, והוחמרו תנאי הדיור. מסקנות הוועידה ה-21 בנושא קיפוח המזרחיים נותרו בתוקפן, ומן הראוי שיהפכו מדריך לפעולת הסניפים והחברים בקרב תושבי השכונות ועיירות הפיתוח שם מהווים המזרחיים רוב.

העולים בחברה הישראלית

בשנים 1990—1992 הגיעו לארץ כ-400 אלף עולים חדשים, רובם מהמדינות שהיוו בעבר את ברית-המועצות ומיעוטם מאתיופיה ומכמה ארצות נוספות. ב-92' נחלש זרם ההגירה לישראל, וזאת על רקע קשיי הקליטה הכלכלית-חברתית, ובמיוחד בהשגת עבודה ודיור.

ממשלת הליכוד ניסתה להשיג באמצעות גל עלייה זה כמה יעדים מדיניים, כלכליים-חברתיים ורעיוניים. קביעתו של ראש-הממשלה דאז, יצחק שמיר, לפיה „למען עלייה גדולה נחוצה ארץ ישראל גדולה“, ביטאה את כוונת הליכוד להפנות חלק משמעותי של העולים להתנחלויות בשטחים הכבושים, ובדרך זו לנצלם במסגרת מדיניות הכיבוש והסיפוח. חלק מהעולים אכן התיישב בשט-

חיים (בעיקר באיזור ירושלים), אך רובם דחו אפשרות זו מסיבות כלכליות ואישיות. גם הלחץ הבינלאומי, פרי ההסברה של דוברי העם הפלסטיני ושוחרי שלום יהודים, בלם את הליכוד בבואו לממש את תוכניתו זו.

בתחום הכלכלי ניצלו המעבידים וממשלת הליכוד את העולים במסגרת מדיניות שחיקת השכר של העובדים, הרעת תנאים ואף החלפת עובדים ותיקים, מקבלי שכר ממוצע, בעולים חדשים המשתכרים שכר אפסי.

ממשלת שמיר דחפה את העולים לענפים בהם מועסקים בדרך כלל פועלים ערבים, כמו בנייה, שירותים אישיים ותחנות דלק, כדי לנצלם לדחיקת רגליהם של הפועלים הערבים. לפי החלטות הממשלה פעל שר השיכון דאז, שרון, להקמת ישובים ושכונות לעולים דווקא בשטחים שהופקעו מאזרחים ערבים, כמו, למשל, באיזור ואדי עארה ("תוכנית שבעת הכוכבים"). הצו לנישולם של תושבי הכפר ראמייה שבשכונות לכרמיאל תורץ רשמית בהחלטת הממשלה ליישב במקומם עולים.

למרות ההבדלים הקיימים, למפלגות הממסד, החל בימין הקיצוני ועד למרצ, גישה דומה למימד הרעיוני של העלייה. כולן מציגות אותה כהתגשמות התפיסה הציונית וכתרומה למדיניות ה"יהוד" בקנה מידה כללי-ישראלי. הדבקות המימד הרעיוני הזה אינה עומדת במבחן המציאות: רוב-רובם של העולים ממזרח-אירופה לא באו ממניעים רעיוניים, אלא הם מהגרים, שעזבו את ארצם בגלל קשיים כלכליים ופוליטיים גוברים, והיגרו לישראל משום שהממשל האמריקאי הגביל את הגירת היהודים לארה"ב ומשום שהתעמולה הציונית ניצלה את התופעות של אנטישמיות ומשבר כלכלי וחברתי שפקד את ברה"מ, והבטיחה להם הרים וגבעות. אנו ממשיכים לשלול, עקרונית, את הפתרון הציוני לשאלה היהודית. הפתרון אינו בעלייה ובריכוז בישראל, אלא במאבק למשטר חברתי מתקדם, שיבטיח שוויון אמיתי ללא אפליה וללא ניצול.

רבים מהעולים התאכזבו, כשנוכחו לדעת באיזה תנאים הם נאלצים להתגורר בישראל, איזה עבודות הם יכולים להשיג ובאיזו אווירה עליהם לחיות. אשליות שטופחו על-ידי שליחי ממשלות ישראל והסוכנות — התנפצו. 80% מהעולים אינם עובדים במקצועם ו-40% מהם טרם מצאו עבודה. מתוך 200 אלף עולים בעלי השכלה גבוהה, 70 אלף הם מחוסרי עבודה (35%), ורק 25 אלף (12.5%) עובדים במקצועם.

מק"י התנגדה וממשיכה להתנגד לניצול העולים לקביעת עובדות בהתנחלויות, להורדת שכר העובדים ולנישול תושבים ערבים מעבודתם ומאדמתם. אולם בו בזמן רואה מק"י בעולים קורבנות פגעי המשטר הקפיטליסטי בישראל — אבטלה, תנאים סוציאליים ירודים וניצול מחפיר. אך בהיותם חלק של תושבי ישראל גורלם תלוי גם הוא בהשגת שלום צודק ובניהול מדיניות חברתית לטובת העובדים.

פעילות מק"י בקרב העולים וניהול הסברה ברוח של אחוות עמים ושלום הראו, כי בקרב העולים שבאו ממה שהיתה ברה"מ ישנם כאלה הממשיכים לדבוק בהשקפות חברתיות מתקדמות וסוציאליסטיות, לרבות כאלה המגדירים את עצמם קומוניסטים. על יסוד הנסיון שנצבר בתקופת מערכת הבחירות

לכנסת ניתן וחשוב לפתח הלאה את פעילותנו בקרב העולים ולהרחיב את השפעתנו בקרבם.
הדיפת תוכנית נישולם של תושבי הכפר ראמייה מראה נכונות עמדתה של מפלגתנו בנושא העלייה.

ג. המאבקים המעמדיים-חברתיים, האיגודים המקצועיים וההסתדרות

התרחבות מעגל המובטלים, המשך סגירתם של מפעלים וחולשת האיגודים המקצועיים גרמו לכך, שמאבקי העובדים בשלוש השנים האחרונות התרכזו בהגנה על מקום העבודה ועל הזכויות, ולא בשיפור תנאי עבודה ושכר. ב-1990 נערכו 117 שביתות מלאות, בהן השתתפו 570 אלף שובתים, וכ-75 שביתות חלקיות. ב-1991 צומצם היקף השביתות: באותה שנה נערכו 77 שביתות מלאות, בהן נטלו חלק 39 אלף שובתים, וכן 52 שביתות חלקיות.

שחיקת מעמדה של ההסתדרות

בשנות התשעים הואץ תהליך ירידת כוחה והשפעתה של ההסתדרות הכללית והעמיק עוד יותר הניכור בין הנהגתה לבין חבריה. הגורמים העיקריים לתופעות אלה:

כניעתה של הנהגת ההסתדרות, המורכבת מאנשי מפלגת העבודה ומפם, לתכתיבים של ממשלות הליכוד וממשלות הליכוד-עבודה והסכמתה לקיצוצים בתוספת היוקר; מכת החוזים האישיים והעסקה באמצעות קבלנים וחברות כוח אדם; המעורבות הגוברת של בתי הדין לעבודה, ועל רקע זה – חולשת התמיכה של ההסתדרות במאבקי העובדים והימנעותה מניצול כספי קרן השביתת תמיכה בשובתים; ניהול מדיניות אפליה כלפי החברים הערבים בהסתדרות; הימנעות ההסתדרות מניהול מערכה ציבורית רחבה למען עבודה למובטלים; המשברים בכור, בקופת-חולים, בקרנות הפנסיה, הבטחות ההנהגה לחולל רה-אורגניזציה ודמוקרטיזציה בהסתדרות לא התממשו; הבחירות שנערכו בשנתיים האחרונות לוועידות של איגודים מקצועיים חשפו תמונה מדאיגה ביותר של אדישות: אחוז נמוך מאוד של השתתפות בבחירות והימנעות של מפלגות כמו רצ ואפילו הליכוד להתמודד בהן. סיעת חד"ש השתתפה בבחירות ברשימה משותפת יחד עם מד"ע והרשימה המתקדמת, בעוד שמפם ורצ העדיפו לחסות בצל רשימת העבודה.

סיבת האדישות היא, שמרבית האיגודים המקצועיים, ובעיקר של עובדי הייצור, אינם מנהלים מאבקים של ממש להגנת השכר והזכויות של חבריהם, אינם יוזמים פעולות סולידריות ואינם מקנים לחבריהם תודעה מעמדית. האיגודים המקצועיים הפעילים יותר הם של עובדים בענפי השירותים הציבוריים, הפועלים על בסיס ארצי: ארגוני המורים, האחיות, עובדי המינהל והמשק בבתי

החולים, הפקידים, המהנדסים וההנדסאים. בשנות ה-80 וה-90 ויתרו ההסתדרות והאיגודים המקצועיים על חתימתם של הסכמי עבודה ענפיים, ומכל זה נותרו רק שתי רמות של הסכמים: ארציים ומפעליים. ויתור זה רוקן את האיגודים מסם החיים שלהם.

כתוצאה מתהליכים שונים (כמו הצטרפות עובדים לקופות חולים לא הסתדרותיות), קיים כיום מצב, שמיספר ניכר של חברי איגודים מקצועיים אינם חברי ההסתדרות הכללית. בהתחשב בתנאים הקיימים, ומתוך רצון לא להרחיק עובדים נוספים מהאיגודים המקצועיים, מק"י סבורה שיש לאפשר לכל שכיר להיות חבר באיגוד המקצועי (לפי מקצועו או מקום עבודתו), ללא התנייה של חברות באיגוד המקצועי בחברות בהסתדרות. (כלומר, בקופת חולים הכללית).

הנהגת ההסתדרות ממשיכה במדיניותה המפלה לרעה את חברי ההסתדרות הערבים בכל התחומים: שירותי קופ"ח, מוסדות תרבות וספורט, בניית מגורים והקמת מפעלים. לשני-שלישים מחברי ההסתדרות הערבים אין מאפשרים להקים מועצות פועלים בכפריהם ולבחור בנציגיהם.

נציגי חד"ש בוועד הפועל של ההסתדרות ומוסדותיו, במועצות הפועלים ובסניפי נעמת, בהנהגות של איגודים מקצועיים ובוועד המפקח של קופת חולים העלו לדיון נושאים כואבים ונאבקו נגד כניעה לתכתיבי המעבידים והממשלה. בעקבות הבחירות לוועידות ההסתדרות ונעמת ולמועצות הפועלים שנערכו ב-89', משתתפת חד"ש בקואליציות עם העבודה, שהוקמו בכמה מועצות פועלים. זהו נסיון חדש שעלינו עוד להפיק ממנו לקחים. במסגרת שותפות זו הגנו נציגינו על זכויותיהם של עובדים ופעלו להעלאת התודעה החברתית. נציגי מפלגת העבודה במועצות הפועלים לא מילאו רבות מההבטחות שנתנו, ואפילו לא עמדו בהסכמים שנחתמו. למרות זאת אין לוותר על ההזדמנות ששותפות כזו מעניקה לנו, לפעול ישירות למען עובדים ולהשפיע על הכוונת תקציבים שיש למועצות הפועלים ולנעמת לטובת ציבור הפועלים. יחד עם זאת, מה שיקבע את הקמתה והמשכתה של קואליציה כזאת הוא טובת ציבור העובדים. אנו נבחן את מקומנו בקואליציה בכל מקום לאור הנסיון ולפי המידה שהשותפים ימלאו את התחייבותיהם לקידום האינטרסים של ציבור העובדים.

בהתאם לעמדתנו הקבועה של הרחבת מעגל שיתוף הפעולה במאבק האיגוד מקצועי, להגנת האינטרסים של העובדים ולהרחבת אחדות הפעולה בקרב האוכלוסייה הערבית, פעלנו להופיע בבחירות להסתדרות ב-89' במסגרת „הרשימה המשותפת למען עבודה, שוויון ושלום“.

הרשימה היהודית-ערבית לה שותפות חד"ש, מד"ע והרשימה המתקדמת, צברה אותו מיספר קולות כמו שהיו לחד"ש בבחירות הקודמות. נציגי השותפות — המתקדמת ומד"ע — כלל לא היו פעילים במוסדות ההסתדרות ולא גילו התעניינות במאבקי עובדים, בשביתות ובמצוקה חברתית. במצב זה התייצבה חד"ש באופן עצמאי בבחירות לוועידות האיגודים המקצועיים. ניתן לסכם, כי למרות הכוונות הטובות והמאמצים של חד"ש, הקמת הרשימה המשות-

תפת לא הניבה את התוצאות המקוות. עם זאת נמשיך מצידנו לפעול להרחבת שיתוף הפעולה במסגרת הרשימה המשותפת ובקרבת האוכלוסיה הערבית והציבור בכללו על בסיס משותף לקידום המאבק ללחם, לעבודה, לשוויון ולשלום. נוכח המשך המתקפה החזיתית של המעבידים ושל הממשלות (של הליכוד ושל העבודה) על השכר וזכויות העובדים, על האיגודים המקצועיים ועל קופת חולים, על קרנות הפנסיה ועל כלל המוסדות ההסתדרותיים — חיוני לארגון מערכה לוחמת של חברי ההסתדרות וכלל השכירים למען מטרות קרובות ורחוקות:

- למען עבודה למובטלים;
- להגנה על הסכמי תוספת היוקר ולמען תוספת יוקר מלאה;
- להגנת חוקי העבודה וליישומם: חוק שכר מינימום, חוק פיצויי פיטורים, חוק ביטוח מפני אבטלה, חוק שעות עבודה ומנוחה;
- נגד המזימה לבטל את התשלום הנוסף עבור עבודה במשמרות ובשעות נוספות;
- להגנת מעמדם של ועדי העובדים;
- להגנת החוזים הקיבוציים ולבלימת המעבר לחוזים אישיים;
- להגנת קופות הגמל;
- נגד חיסול הישגים ענפיים ומפעליים של עובדים;
- נגד אפליית הפועל הערבי ולמען שוויון זכויות לחברים הערבים בהסתדרות.

חברת העובדים, שהיתה הזרוע המשקית של ההסתדרות, יוצאת בקצב מואץ משליטתה של ההסתדרות ועוברת לידי הבנקים וחברות ההשקעה. רבבות העובדים שפוטרו ממפעלי כור שנסגרו, מחברת סולל בונה ומחברות הסתדרותיות אחרות, ויחסי העבודה הגרועים השוררים במפעלים הממשיכים לעבוד, תרמו לזעם הציבורי נגד ההסתדרות. מפעלים של כור וחברת העובדים בכלל, שהצטיינו בעבר בתנאי עבודה ושכר משופרים, ואשר לאיגוד המקצועי היתה בהם השפעה רבה — נסוגים כיום. תוכניות ה"הבראה", שכולן היו על חשבון העובדים ולו בפיטורים המוניים, אי-ההתחשבות בגורם האנושי והשימוש באמצעים קיצוניים (שיגור בריונים בשכר מלווים בכלבים, נגד הפועלים שהתבצרו במפעל סולתם) — כל אלה העכירו עוד יותר את יחסי העבודה במסגרת חברת העובדים.

בתנאים אלה עולה מחדש השאלה בדבר עמדתנו כלפי חברת העובדים. בוועידה ה-21 סיכמנו, כי במשק ההסתדרותי קיימים המאפיינים של משק קפיטליסטי רגיל, וכי חברת העובדים מעולם לא היתה "אי של סוציאליזם" בחברה בורגנית. החדש במצב הוא, שאם בעבר הערכנו, כי חברת העובדים ההסתדרותית נעשית דומה יותר ויותר לייתר קבוצות ההון הפועלות במשק הישראלי, הרי כעת מתברר, כי הבנקים וחברות ההון משתלטים עליה ונוגסים ממנה חלקים. בתנאים החדשים עלינו לשים דגש בהגנה על עצמאות האיגודים המקצועיים, על חופש המאבק האיגוד מקצועי ועל פיתוח התודעה המעמדית

של הפועלים. נמשיך לפעול נגד הפרטת מפעלי חברת העובדים ולהגן על זכויות ציבור העובדים.

תוכנית מק"י להבראה כלכלית-חברתית

המפלגה הקומוניסטית הישראלית, המייצגת נאמנה את עניינם של הפועלים וכלל העובדים היהודים והערבים, של הנשים, של תושבי השכונות ושל הנוער והצעירים, מציעה תוכנית להבראה כלכלית-חברתית אמיתית. בכוחה של תוכנית זו לחלץ את ישראל מהמשבר הכרוני אליו נקלעה בגלל התלות הכלכלית בארצות-הברית, בגלל המשך הכיבוש, מדיניות הכוח, מירון החימוש והעדר השלום, ובגלל המדיניות הממשלתית התומכת בבעלי ההון. עיקרי התוכנית הם:

1. קיצוץ מהותי בהוצאות הצבאיות והעברת הסכומים הנחסכים להשקעות יצרניות אזרחיות ולפיתוח השירותים הציבוריים.
2. פיתוח המיגזר האזרחי בענפים יצרניים — תעשייה, חקלאות, תיירות, תחבורה — על בסיס השקעות ממלכתיות בהתאם לאינטרסים של העובדים בהגדלת מיספר מקומות העבודה ובפיתוח כלכלי; פיתוח משק יעיל ובר-תחרות בשוק העולמי על-ידי הורדת שיעורי הריבית והעמלות הבנקאיות לרמה המקובלת בארצות המתועשות ועל-ידי עידוד ממשלתי למחקר ולפיתוח.
3. המרת הסדרי החובות הקיימים והצלת המשק היצרני שנקלע למשבר על-ידי חישוב מחדש של החובות לבנקים, שיותיר בתוקף רק את החוב המבוסס על ריבית שנתית ריאלית של 3% ויבטל את יתרת החוב.
4. אי מכירת מניות הבנקים שבידי הממשלה והלאמת הבנקים שאינם בהסדר.
5. פיתוח קשרי מסחר וקשרים כלכליים אחרים עם המדינות השכנות, לרבות עם המדינה הפלסטינית שתקום, על בסיס הסכמי שלום, תועלת הדדית, שוויון ושיתוף פעולה אזרחי; שמירה על האינטרסים של המשק הישראלי מפני תכתיבים של המונופולים הזרים והחברות הרב-לאומיות; הגנה על הייצור המקומי מפני יבוא בתנאים של היצף.
6. הבטחת תעסוקה מלאה והכשרה מקצועית לכל דורש, ללא אפליה.
7. הגנת השכר הריאלי והעלאתו השיטתית; הגנה על חוק שכר מינימום; ביעור התופעה של תשלום שכר הנופל משכר המינימום.
8. הבטחת חינוך ושירות רפואי חינם ופיתוח השירותים הציבוריים — רווחה, תרבות, ספורט — ומימוןם בעיקר מתקציב המדינה ותשלומי המעבידים.
9. הבטחת דיור ברכישה או בשכירות לכל הנזקקים לו, ללא אפליה. הבטחת דיור בשכירות בשכר דירה נמוך למעוטי היכולת והטלת פיקוח על רמת

שכר הדירה. החזרי ההלוואה לרכישת שיכון ייקבעו בהתאם לרמת ההכנסה ולא יעלו על 20% מההכנסה נטו של המשפחה או האזרח; קבלת משכנתא לא תותנה בהחתמה על ערבות, אלא במישכון הנכס.

10. הגדלה משמעותית של ההקצבות הממשלתיות לרשויות המקומיות, הרחבה מהותית של סמכויותיהן והשוואת רמת השירותים הניתנת בישובים ערביים לזו המקובלת בישובים היהודיים.

11. עידוד הקמתם של מפעלי תעשיה ותיירות בישובים הערביים ובאמצעות הכרזה עליהם כעל אזורי פיתוח, והקמת קרנות לעידוד השקעות באזורים אלה.

12. מניעת מחירים מונופוליים גבוהים ופערי תיווך מוגזמים באמצעות פיקוח יעיל; מתן סובסידיות משמעותיות למוצרים ולשירותים חיוניים.

13. רפורמות במיסוי, שמרכיביה העיקריים הם: שיעור מס ההכנסה המירבי על רווחים ועל הכנסות גבוהות יועלה ל-60%; בעלי שכר הנמוך מהשכר הממוצע במשק יהיו משוחררים ממס הכנסה; הטלת מס על רווחים בבורסה; ביטול מס ערך מוסף.

14. הגנת עצמאותו של המוסד לביטוח הלאומי; ביטול כל ההקלות בתשלומים לביטוח הלאומי שניתנו למעבידים; השוואת הקיצבאות לילדים ערבים לאלה הניתנות לילדים היהודים; החזרת הקיצבאות לילד הראשון והשני ונקודות הזיכוי לאשה העובדת.

4. האוכלוסיה הערבית הפלסטינית בישראל

בתקופה שחלפה מאז הוועידה ה-21 של מק"י גברה התעניינות הקשת הפוליטית בארצנו ומחוצה לה באוכלוסיה הערבית, במעמדה, בבעיותיה, בתפקידה בזירה הפוליטית ובמאבקה למען שלום צודק ושוויון זכויות. ההתעניינות הזאת נובעת מתמורות שעברו על האוכלוסיה הערבית עצמה, מהתפתחותה החברתית והפוליטית, מהיותה כוח דמוקרטי ושומר שלום בעל משקל גובר בחברה הישראלית ומהתמורות המבניות המתחוללות בה. תמורות אלו משתקפות באופי המתגבש בתהליך מאבק האוכלוסיה הערבית למען שוויון זכויות לאומי ואזרחי וקידמה חברתית, ונגד מדיניות האפליה הלאומית והגזענות הרשמית.

אנו מציינים שבמשך קרוב ל-45 שנות קיומה של ישראל — שהצטיינו במאבק פוליטי-ציבורי אמיץ של האוכלוסיה הערבית, בהנהגת מק"י וחד"ש, להמשיך את הקיום במולדת, לשוויון זכויות ולביטול האפליה הלאומית — רשמה האוכלוסיה הערבית דפים מכובדים במאבק זה, כששורשיה כיום איתנים ועמוקים במולדת. האוכלוסיה הערבית שברה במשך שנים אלה מכשולים לא מעטים בדרך לשוויון הזכויות. ביטול הממשל הצבאי בזמנו וביטול המחלקות הערביות המיוחדות הם מסימני הדרך במאבק לשוויון. אך עלינו לעבור עדיין דרך ארוכה עד להבטחת שוויון הזכויות.

מפלגתנו הקומוניסטית, הממלאת תפקיד היסטורי חשוב ובעל השפעה במאבק האוכלוסיה הערבית, חייבת תמיד, ובאופן קונקרטי, לראות את השינויים והתמורות המתחוללים, כדי לתת את התשובות הנכונות בזירת המאבק ולתרום את תרומתה ההיסטורית לחיזוק הכוח הדמוקרטי הזה, להגנת זכויותיו ולתפיסת מקומו בחברה הישראלית ובמאבקה לקידמה חברתית, לדמוקרטיה, לשוויון ולשלום. זאת תהיה תרומה אינטרנציונליסטית ופטריוטית למען האינטרסים האמיתיים של שני העמים בארצנו.

כדי לבסס תוכנית קומוניסטית נכונה לפעילות בקרב האוכלוסיה הערבית, שתמשיך את דרכנו הצודקת שהלכנו בה עד כה, צריך להביא בחשבון ולתת את כל תשומת הלב לשינויים ולתופעות הבאים:

★ למרות מדיניות האפליה הלאומית הרשמית, ממשיכה להתגבש תמונה מיוחדת של עם, שמתחוללים בו שינויים בהרכבו המבני-החברתי:

— קיומו של מעמד פועלים מיומן, שרובו — 54.2% — עובד מחוץ למקום מגוריו.

— השכירים בקרב האוכלוסיה הערבית מהווים 83.6% מכלל העובדים בה.

— קיומה של בורגנות צעירה בעיר ובכפר המורכבת מחקלאים ובעלי עסקים קטנים וסוחרים בינוניים, וכן של בורגנות בינונית בתחום המסחר, לרבות בעלי חברות קבלניות ומפעלים שיתופיים.

המדיניות הממשלתית בתחום הקרקעות — אשר מנוהלת ע"י החוגים השליטים ומוסדות ההתיישבות הציוניים — מהווה בשנתיים האחרונות אחת התופעות המסוכנות של המדיניות הגזענית האנטי-ערבית. מדיניות זו מבוססת על הפקעת אדמות ערביות על בסיס לאומני והרחבת בעלות „האומה“, כלומר צמצום הבעלות הערבית על האדמה בישראל. נושא קליטת העלייה היהודית משמש במסגרתה כאחת הדרכים למימוש מדיניות זאת כמו, למשל, התוכנית לגירוש תושבי הכפר ראמייה ליד כרמיאל.

כמו-כן הממשלה משתמשת בדרכים לא ישירות להפקעת האדמות הערביות, כמו: סלילת אוטוסטרדה (כביש מס' 6) המתוכננת למימוש — מאילת עד ראש הנקרה — אשר בולעת בתוכה שטחים רחבים מהאדמות הערביות בנגב, במשולש ובגליל. כמו-כן „מס רכוש“ על האדמה, אשר בגלל הכובד שלו נאלץ בעל האדמה למכור אותה היות ואינו יכול לשלם את המס והריבית המצטברת.

התביעות להגנה על האדמה והפסקת תוכניות ההפקעות הן חלק מהמערכה הגורלית על זכות הקיום והשוויון במולדת. יש להגביר את המאבק הציבורי — הערבי-יהודי המשותף — לשינוי המדיניות הממשלתית הרשמית, מדיניות הפקעת האדמות הערביות.

★ אם בוועידה ה-21 ציינו שהמגמה היא הקטנת אחוז העובדים בחקלאות בקרב כלל העובדים, שהגיע אז ל-10%, הרי כיום שיעורם הוא 4.9%, וזאת בגלל הנישול מהאדמות והשכר הנמוך יחסית. אבל מול זה מתגבש תהליך הריכוזיות בחקלאות הערבית וחדירת העבודה השכירה אליה. לכן אפשר לדבר היום על חקלאות קפיטליסטית ועל התמחות בענפי חקלאות על בסיס מדעי מתקדם במקומות רבים (למשל, גידול ורדים וירקות בחממות). בשטח זה סובל החקלאי הערבי מאפליה שיטתית בהשוואה לחקלאי היהודי, המתבטאת בתחומי ההשקיה, הסובסידיות, ההלוואות המיוחדות לחקלאים ואפילו באפליה בפיצויים על נזקי טבע.

★ במשך השנים התגבשה שכבה של בעלי תוארים אקדמאיים ערבים, המונים כיום יותר מ-19 אלף אקדמאים בתחומים שונים. כ-42% מהם מובטלים

או עובדים לא בתחום התמחותם. עשרות אלפי צעירים לומדים בבתי-ספר תיכוניים ובאוניברסיטאות בארץ ובחו"ל.

★ הרשויות המקומיות הערביות (יותר מ-60) המעסיקות אלפי עובדים עם בעיותיהם המיוחדות.

★ התבססות המוסדות הארציים של האוכלוסיה הערבית שהוקמו ביוזמת המפלגה ושותפים למאבק לשוויון ולשלום צודק.

★ בהשפעת השינויים במבנה חברתי והתמורות בזירה הפלסטינית, הערבית והעולמית מתגבשת תמונת הפלורליזם הקיים כיום בקרב האוכלוסיה הערבית. הפלורליזם מתבטא בגיבוש מפלגות ותנועות פוליטיות וציבוריות. בהקשר זה אפשר לציין את הפעילות המיוחדת של תנועות „דתיות“ בזירה הפוליטית והחברתית, כמו התנועה האיסלמית שהגבירה את פעילותה, וגם תנועות נוצריות שעדיין פעילות בדלתיים סגורות ומנסות לפרוץ החוצה. תנועות אלו מנסות להסיח את דעתם של חלקים בקרב האוכלוסיה הערבית מהכתובת הנכונה למאבק.

★ בשנתיים האחרונות עלה מיספר השבועונים הארציים והאזוריים היוצאים לאור. לכך נודעת השפעה על המאבק הפוליטי בקרב האוכלוסיה הערבית.

★ בשנים האחרונות גברה המודעות לחשיבות תפקידה של האשה במאבק הכללי ולמען שוויון האשה. הנשים צעדו קדימה במאבקן למען שוויון בכל התחומים ובתוך המשפחה. אפשר לציין, שהמגמה היא שיותר נשים יוצאות לעבודה ולפעילות בכל השטחים. עניינה של המפלגה הוא לשפר את פעילות-תה בקרב הנשים.

יש להתאים את פעילות המפלגה לשינויים ולהתפתחויות הנ"ל. הטקטיקה של הפעילות ושיטות העבודה צריכות להתאים את עצמן למצב הקונקרטי הקיים, כיוון שאפילו בעיות ידועות, שנתקלים בהן במשך השנים, משנות את אופיין.

המאבק לשוויון

למפלגתנו תפקיד חשוב במאבק האוכלוסיה הערבית למען שוויון זכויות מלא. בנושא עיקרי זה יש למפלגה עמדה עקרונית, המבוססת על שוויון האדם וההכרה בזכויות הלאומיות הלגיטימיות של העמים והמיעוטים הלאומיים. המפלגה דבקה בהגדרה העקרונית, שהאוכלוסיה הערבית בישראל היא

חלק מהעם הערבי הפלסטיני, שנשאר במולדתו אחרי 48', ובאותו הזמן הערבים בישראל הם אזרחי מדינת ישראל. מק"י מיישמת את מדיניותה, המבוססת על התפיסה העקרונית של כיבוד זכות העמים להגדרה עצמית בהתאם למציאות החיים ולתנאים הקונקרטיים. ההתפתחות ההיסטורית שהביאה להקמת מדינת ישראל מחייבת פתרון מלא לשני עמי הארץ, ושבמסגרתו תינתן לכל אחד משני העמים — לעם היהודי ולעם הפלסטיני — אפשרות לממש את זכותו להגדרה העצמית. עמדתנו היא, שהמימוש הנכון והצודק של הזכות הזאת הוא בכינונה של מדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל, כלומר, על בסיס העקרון של שתי מדינות לשני העמים. אנו נאבקנו ונמשיך להיאבק במסירות למען זכויותיה הלאומיות המלאות של האוכלוסיה הערבית בישראל, כדי שישראל תהיה מדינה לכל אזרחיה.

כשמדברים על „מדינה לכל אזרחיה” יש לציין שאנו תמכנו בזמנו, ב־1947, בהחלטת האו"ם על הקמת שתי מדינות כביטוי לזכות ההגדרה העצמית של שני עמי הארץ — הערבי והיהודי. ראינו בהקמת מדינת ישראל ביטוי למימוש זכות ההגדרה העצמית של העם היהודי בארץ, המשכנו ונמשיך להיאבק למען הקמתה של המדינה הפלסטינית בשטחים הערביים הפלסטיניים שנכבשו ביוני 1967, בצידה של ישראל, כביטוי לזכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית. באותו הזמן ראינו בישראל את המדינה והמולדת לכל אזרחיה, יהודים וערבים, אזרחים שווי זכויות מלאות. עמדה זו הוכיחה את עצמה ומפלגתנו נשענת עליה במאבקה לשלום צודק ויציב.

נקודת המוצא צריכה להתמקד במאבק למען הכרה באוכלוסיה הערבית בישראל כמיעוט לאומי ובעל זכויות מלאות שוות בכל תחומי החיים הפוליטיים, הכלכליים והחברתיים. זו היא תפיסה המנוגדת לתפיסת השלטון לפיה האוכלוסיה הערבית היא כאילו אוסף של עדות תושבים „לא יהודיים” — מוסלמים, נוצרים, דרוזים ובדואים — שאין להם זהות לאומית משותפת. לפי תפיסת השלטון, אין מקום לתביעה לזכויות לאומיות, אלא אפשר לדרוש רק שוויון אזרחי בשירותים. אפילו היחס לשפה הערבית כשפה רשמית ואפשרות השימוש בה הולך ונשחק.

במאבקנו למען הפיכת ישראל למדינה לכל אזרחיה אנו מתמודדים נגד שתי תפיסות מנוגדות בנושא השוויון. תפיסה אחת היא התפיסה הרשמית, המקובלת על המפלגות הציוניות, לפיה אין מיעוט לאומי ערבי פלסטיני בישראל, אלא „אזרחים לא יהודים” שיש להם זכויות אזרחיות. מועלית הטענה, שכאילו התביעה להכרה באוכלוסיה הערבית כמיעוט לאומי ושישראל היא מדינה לכל אזרחיה מסכנת את זכות ההגדרה העצמית, את השלמות הטריטוריאלי של ישראל ואת האופי שלה, כביטוי לזכות ההגדרה העצמית של היהודים בארץ. טענה זו באה להצדיק את מדיניות האפליה הלאומית והאזרחית נגד האוכלוסיה הערבית במולדתה. העמדה כי האוכלוסיה מהווה מיעוט לאומי היא הבסיס למדיניות המפלגה במאבקה נגד האפליה הלאומית ולשוויון זכויות

לאוכלוסיה הערבית. באותו הזמן מפלגתנו הקומוניסטית מדגישה את חיוניות המאבק המשותף היהודי-ערבי נגד אפלייתם של האוכלוסיה הערבית ולמען שוויון, שלום ודמוקרטיזציה של החברה הישראלית.

התפיסה השנייה, שאנו נאבקים נגדה, היא התפיסה המוטעית — שאינה תפיסה דומיננטית, אלא שולית בקרב האוכלוסיה הערבית — לפיה כאילו האמצעי להגשמת השוויון המלא הוא ההסתגרות והבדלנות הלאומית, המוצאת את ביטוייה, למשל, בדרישה לאוטונומיה ולמסגרות ערביות נפרדות לשירותים חברתיים.

התפיסה של מפלגתנו בעניין הפיכת ישראל למדינת כל אזרחיה מבוססת על הדרישות לביטול מדיניות האפליה הלאומית השיטתית הרשמית ולהכרה בערבים כאזרחים שווים-זכויות; לביטול כל החוקים המפלים לרעה את הערבים. במדינה של כל אזרחיה לא יהיה מקום ל"בעלות הלאום על הקרקע", לערעור על זכות האוכלוסיה הערבית לבעלות על אדמתה. לא יהיה בה מקום לחוק הגזעני המתיר נישול ערבים מהקרקע ולדוגלים ב"טרנספר", לתוכניות הגזעניות לקליטת עולים יהודיים חדשים על חשבון עקירת האוכלוסיה הערבית מאדמתה ונישולה ממקומות העבודה ומקיומה השוויוני במולדתה.

מדינה לכל האזרחים מחייבת גישה מהותית אחרת בעניין "שילוב" האוכלוסיה הערבית בכל תחומי החיים במדינה. בגלל האפליה הלאומית ניהל השלטון מדיניות ופרקטיקה של שילוב (אינטגרציה) קולוניאלי במהותו — שילוב בלי פיתוח. לצורה המעוותת הזאת של שילוב יש מטרה ברורה: השארת האוכלוסיה הערבית כגוף וכוח שוליים בחיי החברה. מדיניות זאת מכשילה באופן שיטתי את ההתפתחות הכלכלית הנורמלית במיגזר הערבי, מונעת תיעוש הכפר הערבי והשתלבות האזרחים הערביים על בסיס שוויוני בתחומי החינוך והמינהל. מדיניות זו מונעת מהמועצות המקומיות הערביות את זכות השליטה על אזורים השייכים להן ואת הקמתם של אזורי פיתוח, ואינה מאפשרת הכנת תוכניות לפיתוח הכפרים. כמו כן נשללת מהאזרחים המוסלמים זכותם על נכסי הוואקף המוסלמי וכן הזכות להקמת מסגרותיהם הדתיות הנבחרות.

האפליה הלאומית כלפי האוכלוסיה הערבית במישורים החברתי, הכלכלי והפוליטי, מתבטאת גם ביחסה של הנהגת ההסתדרות. הנהגת ההסתדרות חורטת על דגלה את סיסמאות השוויון, אבל לא כלפי האוכלוסיה הערבית. הסקטור ההסתדרותי מפלה לרעה את הסקטור הערבי. למרות שהערבים מהווים 14% מחברי ההסתדרות, הם מהווים אפס על מפת תוכניות הפיתוח של מפעלי ההסתדרות. הנהגת ההסתדרות מנהלת מדיניות שיטתית של אפליה לאומית כלפי האוכלוסיה והפועלים הערביים. הדבר מתבטא

באי שילוב הכפר והעיר הערביים בתוכניות התיעוש והבינוי. במפעלי וחברות ההסתדרות אין כניסה למתמחים ערביים למשרות הגבוהות כמו מנהלים וסגנים ומהנדסים אחראים.

הפועלים הערביים סובלים מאפליה בתנאי עבודתם ואחוז המובטלים בתוכם גבוה יותר מאשר בקרב כלל האוכלוסייה.

הנהגת ההסתדרות אינה מטה אוזן לדרישה הצודקת להקמת מועצות פועלים נבחרות בישובים הערביים. בכל הארץ אין יותר מ-4 מועצות פועלים נבחרות וכמה מועצות הממונות לשרת את הפועלים הערביים. בכפרים רבים אין מרפאות קופת-חולים, רמת השירות של המרפאות הקיימות רחוקה מהשוויון עם השירותים הכלליים בישראל. תמיכת ההסתדרות במפעלי התרבות והספורט מצומצמת ביותר.

המפלגה ונציגיה במוסדות ההסתדרות מנהלים מאבק שיטתי ומתמיד להבטחת מדיניות שוויונית באמת ביחס למיגזר הערבי ולפועלים הערביים בכל תחומי פעילות ההסתדרות.

לזכותה של מק"י ייאמר שהגדרותיה היסודיות לגבי אופי הסכסוך הישראלי-פלסטיני ודרכי פתרון, כמו גם לגבי זכויות אזרחי ישראל הערביים, זוכות כיום להכרה רחבה יותר מאשר אי פעם בקרב הציבור וכן בקרב דעת הקהל העולמית.

המאבק המשותף ואחדות שורות האוכלוסייה הערבית

מפלגתנו מבדילה בין הקריאה להסתגרות לאומית במאבק האוכלוסייה הערבית למען שוויון והשגת הזכויות הלאומיות, לבין הקריאה לאחדות האוכלוסייה הערבית במאבק למען שוויון מלא. הקולות הנשמעים בחוגים שונים, התובעים „אוטונומיה חינוכית“, הקמת „קרן לאומית ערבית“, תוכנית „טוטו ערבית“, „קופת חולים ערבית“ או „בתי חולים ערביים“ — קולות אלה ואחרים פוגעים במהותם בזכות האוכלוסייה הערבית לשוויון יומיומי ובמאבק לשוויון.

נכונה הדרישה לפיתוח שירותים, מפעלי תעשייה ומסחר באזורים הערביים, וגם להסרת המגבלות בפני יזמים ובעלי הון ערביים המופלים גם הם לרעה. העלינו את הדרישה לאוניברסיטה בנצרת ודרישות נוספות. אבל באותו זמן אנו נאבקים לשילוב האוכלוסייה הערבית בכל תחומי החיים ולהבטחת שוויון מלא וזכותה להשתתף בשלטון ובניהול ענייני המדינה כאזרחים שווי זכויות. יחד עם זאת אנו תומכים בכל מאמץ ויוזמה לפיתוח שירותי חברה, כלכלה, תעשייה ומוסדות תרבות באזורים הערביים ובקרב האוכלוסייה הערבית ע"י השלטון המקומי והכוחות החברתיים השונים בקרב האוכלוסייה הערבית. אנו נאבקים להכרה באזורים הערביים כאזורי פיתוח הזכאים לתמיכה ממשלתית מיוחדת ולהענקת תנאים ועידוד שווים.

הקריאה לשים את האוכלוסייה הערבית ב„גיטו“ מספקת תירוצים למדיניות

האפליה הלאומית, המסרבת להתייחס לתביעה לתקציב זהה לזה הניתן לאזרחים היהודיים.

אופי המאבק של האוכלוסיה הערבית נגד מדיניות האפליה הלאומית והאזרחית מחייב את אחדותה למען הצלחת מאבק זה. לכן גיבשה האוכלוסיה הערבית במאבקה לפתרון בעיותיה הקונקרטיות ולשוויון, את מוסדותיה הייצוריים והמאחדים, ובהם: „הוועד הארצי של ראשי הרשויות המקומיות הערביות“, „ועד היוזמה הדרוזי“, „הוועד הארצי של התיכונים הערביים“, „ועדת המעקב העליונה“, „התאחדות הסטודנטים הערביים“, „ועד הסטודנטים הערביים באוניברסיטאות“, „התאחדות הסופרים הערביים“ ועוד.

פעילות ועד היוזמה הדרוזי בתחומים השונים, הפוליטיים והחברתיים — ובמיוחד חשיפת האמת בקשר לנושא גיוס החובה של בני העדה הדרוזית — מהווה תרומה חשובה להכשלת מאמצי השלטון להעמקת הפירוד העדתי, לחיזוק האוכלוסיה הערבית ולחיזוק המאבק הכללי בארץ לשלום, לשוויון ולקידמה חברתית.

מסגרות אלה מייצגות שכבות חברתיות וחוגים פוליטיים שונים. יש לפעול בהתמדה בתוכן ובקרב הציבור הרחב, למען חיזוקן כמסגרות ייצוגיות לוחמות במאבק לשוויון זכויות, לדמוקרטיה, לשלום, להרחבת אחדותה הפטריוטית והדמוקרטית של האוכלוסיה הערבית, להידוק המאבק המשותף היהודי-ערבי לשוויון ולדמוקרטיה. נאבק יחד עם כל הכוחות הפטריוטיות נגד חתרנות השלטון וחוגי הריאקציה, הפועלים להחלשת מסגרות אלה, ולשמירת אופיים הדמוקרטי והמתקדם.

האופי והאינטרס של הנושאים שלמענם נאבקה האוכלוסיה הערבית, כמו בעיות השוויון והמאבק לשלום צודק, מחייבים מאבק יהודי-ערבי משותף, המאבק המשותף היהודי-ערבי בארץ לשוויון, לדמוקרטיה, לקידמה חברתית ולשלום הוא האינטרס של האוכלוסיה הערבית והאוכלוסיה היהודית לקידום עתידן הבטוח והמשותף.

אופי מאבק האוכלוסיה הערבית נגד האפליה הלאומית ולמען השלום הישראלי-ערבי הצודק סייע בגיבוש משקלה הפוליטי והמהותי ככוח דמוקרטי בעל תפקיד חשוב במאבק לשינוי פני החברה הישראלית לדמוקרטיה, לקידמה חברתית ולשלום.

התנועה האיסלמית

הערכתנו לגבי „התנועה האיסלמית“ בוועידה ה-21 של מפלגתנו הוכיחה את נכונותה. התנועה הזאת, שהשתתפה בבחירות לרשויות המקומיות הקודמות, הרחיבה את פעילותה הפוליטית והאידיאולוגית הריאקציונית ע"י ההטפות הדתיות ופעולות צדקה, שהיו מלוות בתעמולה עויינת לקומוניזם. התנועה האיסלמית היא ארגון פוליטי המסתתר מאחורי הלבוש הדתי. יש לה מטרות פוליטיות מוגדרות כתנועה ריאקציונית, אנטי-דמוקרטית, הנשענת על מיסטיקה

המפלגה הקומוניסטית פעלה ופועלת בהתמדה להרחבת שיתוף-הפעולה ואחדות המאבק הדמוקרטי של כלל ההמונים הערביים, ללא הבדל אמונתם הדתית והשתייכותם העדתית. מפלגתנו הקריבה רבות למען חיוזק אחדות ההמונים הערביים במאבק לשוויון בזכויות ולחיים מכובדים במולדתם.

הגישה הקונקרטית לבעיות האוכלוסיה הערבית

תוצאות הבחירות לכנסת ה-13 בקרב האוכלוסיה הערבית הבליטו כמה תופעות שליליות ומדאיגות. בבחירות אלה, לראשונה מאז הבחירות ב-1977, המפלגות הציוניות עברו את מחסום 50% של הקולות הערביים. מפלגות הימין והדתיים קיבלו יותר קולות בהשוואה לכנסת ה-12. ש"ס עלתה ליותר מ-5% מהקולות וגם הליכוד והמפד"ל קיבלו יותר קולות. הלחץ לדה-אידיאולוגיזציה ולדה-פוליטיזציה של המערכה לכנסת, הפיתויים והשיחוד מצידן של מפלגות השלטון לקדם את האינטרסים האישיים, התעמולה שהיתה מבוססת על ניצול המאורעות במזרח-אירופה ועל נפילת המשטרים הסוציאליסטיים — כל אלה חיזקו את פעולות ספסרי הקולות ומסיחי הדעת בקרב חלקים נרחבים באוכלוסיה הערבית.

בתנאים הבינלאומיים ובתנאים הפנימיים בתוך מק"י וחד"ש, שהתהוו בשנתיים האחרונות, התבטאו תוצאות הבחירות בכרסום כוחה של חד"ש, שמק"י היא חלק ממנה. יחד עם זאת, בהתחשב בתנאים הקשים והמיוחדים, היוו תוצאות הבחירות מבחינת חד"ש הישג חשוב. חד"ש נשארה הכוח הראשון בקרב האוכלוסיה הערבית. אך באותה עת חייבות התוצאות להדליק נורה אדומה בפני מק"י וחד"ש.

כדי לבסס את ההישג שהושג בבחירות, כדי לזנק ממנו להחזרת כוחה האמיתי של החזית בקרב האוכלוסיה הערבית, חיוני לחזק את מעמדה של מק"י ככוח מרכזי בעל השפעה פוליטית וארגונית, התורמת לקידום עניינה של האוכלוסיה הערבית במאבקה הצודק. משימה זו דורשת גישה קונקרטית מצד המפלגה בטיפול בתופעות החדשות המתגבשות בשטח. יש לתת תשומת לב לתוכנית פעילות מק"י על בסיס:

★ השינויים המתמשכים במבנה חברתי של האוכלוסיה הערבית, שגרמו להבלטת בעיות קונקרטיות שונות של שכבות חברתיות שונות: בעיות איגוד מקצועיות קונקרטיות של פועלים כגון האבטלה, תעסוקת אקדמאים, בעיות האשה, מצוקת הרשויות המקומיות, בעיות הסוחרים, הבורגנות הזעירה והבינונית וכו'. המציאות הזאת מחייבת את המפלגה לגשת בצורה קונקרטית לגיבוש העמדה ולאירגון המאבק. הסיסמה לדבוק בציבור פירושה — לדבוק בבעיות הקונקרטיות. מחובתנו לעבור מסיסמה כוללת של

המאבק נגד האפליה לסיסמאות קונקרטיות, המתייחסות לצורות ולאופי האפליה. תוצאות הבחירות האחרונות לכנסת הוכיחו, שבמקומות שהמפלגה היתה רחוקה מטיפול עקבי יומיומי בבעיות קונקרטיות של הציבור, היה חלל ריק שנוצל ע"י המפלגות הציוניות, כולל מפלגות השלטון, באופן דמגוגי, תוך ניצול בעיותיה הכאובות של האוכלוסיה הערבית ששלטון יצר.

★ להמריץ ולארגן פעילות המפלגה וחד"ש ככוח יוזם במוסדות הארציים של האוכלוסיה הערבית, כמו: בוועד הארצי של ראשי המועצות הערביות, בוועד הארצי להגנת הקרקעות הערביות ואחרים. מחובתנו לפעול לפיתוח מאבקים ציבוריים ע"י מוסדות אלה. בשנתיים האחרונות אנו עדים לנסיגה מסויימת בתיפקוד מוסדות אלה ובפעילות נציגינו בהם. חשוב להקים מסגרות מיוחדות לתיאום פעולות החברים במוסדות אלו.

★ ריבוי הזרמים הפוליטיים, הישנים והחדשים, בקרב האוכלוסיה הערבית מחייב לימוד רציני כיצד לפעול בהתמדה ובעקרוניות להרחבת שיתוף-הפעולה ואחדות השורות של האוכלוסיה הערבית. עלינו לעשות להרחבת חד"ש על ידי צירוף מסגרות חדשות, מפלגות וארגונים מתקדמים ואנשי ציבור למען פיתוח המאבק המשותף היהודי-ערבי לשלום, לשוויון, לדמוקרטיה ולקידמה חברתית.

★ המאבק להכרת השלטון במוסדות הייצוגיים של האוכלוסיה הערבית בישראל.

★ הגברת המאבק להכרה בזכות הכפרים הערביים „הלא-מוכרים" (כפרי ה-40). הגברת המאבק נגד התוכניות הגזעניות לקליטת עולים יהודים על חשבון אדמות ערביות כמו „תוכנית הכוכבים" של שרון והנסיון לעקור את תושבי הכפר ראמייה מכפרם. הגברת התמיכה לוועד ה-40 בפעילותו לביטול תוכניות הרס הבתים והעקירה מהם.

★ למען שוויון מלא בהסתדרות ובמוסדותיה — הקמת מועצות פועלים בכל ישוב בו נמצאים יותר מ-500 פועלים חברי הסתדרות; פתיחת מרפאות קופת-חולים בכל כפר; הגנה איגוד מקצועית שווה; שירותי חברה ותרבות, שירותי ספורט שווים לחברי ההסתדרות הערביים.

★ לשוויון מלא בזכויות הלאומיות והיומיומיות של האוכלוסיה הערבית, להב-טחת שוויון בתקציבים למועצות המקומיות הערביות, לפיתוח החינוך, הבריאות, החקלאות, התעשייה והספורט ולשילוב האזרחים הערביים במנגנוני המדינה. ביטול כל החוקים המפלים אזרחים ערבים בישראל, כמו חוק אפליית הילדים הערביים בקיצבאות הביטוח הלאומי וחוקים אחרים.

★ מאבק להכרה באוכלוסיה הערבית בישראל כמיעוט לאומי, כיבוד זכויותיה הלאומיות והאזרחיות; שיתופה בקביעת חיי הארץ הפוליטיים, החברתיים והכלכליים כאזרחים שווי זכויות במולדתם. האינטגרציה של האזרחים הערביים בחיי הארץ — הפוליטיים, החברתיים והכלכליים. העמקת שיתוף הפעולה בין שני עמי הארץ מחייבת שגם סמלי המדינה יבטאו את כלל אזרחי ישראל.

5. המפלגה והחזית

המפלגה מעריכה בחיוב את ההתפתחויות שחלו בחד"ש מאז הוועידה ה-21 של המפלגה. במשך תקופה זו צעדה חד"ש צעדים חשובים בחיזוק אופייה כחזית פוליטית. זה התבטא בוועידה המוצלחת שערכה חד"ש בסוף נובמבר '91 ובהכנות אליה. בוועידה זו צעדה חד"ש צעדים חשובים להרחבת הדמו-קרטיה הפנימית, בחרה באופן דמוקרטי במוסדותיה, ואישרה את התקנון הארגוני במטרה להתאים את עצמה לצורכי העבודה והמאבק החדשים למען חיזוקה והתפתחותה.

המהפך השלטוני, ירידת הליכוד מהשלטון, הופעתה של סיעת חד"ש היהודית-ערבית בכנסת כשהיא ממלאת תפקיד אפקטיבי וקובע בכינונה של ממשלה חדשה בראשות מפלגת העבודה, והישארות חד"ש הכוח השמאלי היחיד באופוזיציה, המציב את התוכנית הנכונה לפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני והנאבק בעקביות נגד המדיניות המאכזבת של ממשלת רבין — כל אלה יוצרים אפשרות גדולה לפיתוח ולחיזוק חד"ש גם בציבור היהודי וגם בציבור הערבי.

חיזוקה של חד"ש ופיתוח פעילותה במפה הפוליטית והחברתית מתאפשר דרך השמירה על אופייה ועל המטרה שלשמה היא קמה. החזית היא מסגרת פוליטית המונית שמאגדת בתוכה ארגונים ואישים, יהודים וערבים, בעלי אידי-אולוגיות שונות, המאוחדים סביב תוכנית פוליטית-חברתית המוסכמת עליהם. בהתאם לאופייה זה של החזית ולתפקידיה ומטרותיה האסטרטגיות, אנו שוללים את הפיכת החזית למפלגה. הפיכת החזית למפלגה פירושה התניית החברות בה באימוץ זהות רעיונית מוגדרת, המחייבת כל אדם המצטרף אליה. תנאים כאלה נוגדים את אופייה של החזית ומציבים מכשולים בפני קירובם של כוחות חדשים, אישים, חוגי ציבור ואף מפלגות, וצירופם לחד"ש.

חיזוקה והרחבתה של החזית לא תתממש בהפיכתה למפלגה, אלא בפיתוח הפעילות של המפלגה ושל החזית. חיזוקה של מפלגתנו כמרכיב מרכזי בחזית יביא לחיזוק החזית. וגם ההיפך הוא נכון.

במצב הפוליטי הנוכחי תפקידי חד"ש גדלים מיום ליום, ומכאן החשיבות המיוחדת לפיתוחה של פעילות חד"ש לא רק בשאלות הפוליטיות אלא גם בפעילות שיטתית בטיפול בבעיות חברתיות הקונקרטיות של העובדים והמוני-העם. חברי המפלגה צריכים יותר מאחרים לעמוד בנטל עבודת חד"ש היומיו-מית ולנסות לפתור את הבעיות ברוח של חברות ואחוזה דמוקרטית. את התפקיד המרכזי של המפלגה בחד"ש יש לממש בדרך של מתן דוגמה אישית בעבודה היומיומית וביוזמה, בגילוי ההבנה ההדדית, בפעילות מתמדת להרחבת

חד"ש. עלינו להימנע באופן מוחלט ממימוש התפקיד הנ"ל באמצעים ובשיטות אדמיניסטרטיביים ולכבד את עצמאותה של חד"ש.

חד"ש, באמצעות החזיתות המקומיות, מוסדותיה וסיעותיה בכנסת, בהסדרות, בנעמת, במועצות הפועלים, ברשויות המקומיות ובאיגודים המקצועיים השונים, יכולה להתנער מהעונתיות ומהספונטניות בעבודה ע"י תכנון פעילותה והתמדה בה. ביכולתה למלא תפקיד גדול עוד יותר בקרב האוכלוסייה הערבית ולעמוד בפני התופעות הריאקציוניות השונות. ביכולתה לפעול בקרב הציבור הרחב של יהודים וערבים שוחרי השלום, הדמוקרטיה והשוויון.

אחת הצורות החשובות של פיתוח עבודת חד"ש היא פיתוח החזיתות המקומיות מבחינה ארגונית ומבחינת הפעילות בנושאים מקומיים קונקרטיים. יש לפתח את התיאום בין סיעות החזית בכנסת, בהסתדרות, ברשויות המקומיות ובמוסדות אחרים לבין מוסדות החזית הארציים, ובין מוסדות אלה לבין סניפי חד"ש. כמו-כן יש לאמץ את העניינים הקונקרטיים של הציבור, ולגלות יוזמה בטיפול בהם על-ידי גיוס כוחות למאבק למענם. יש לציין כאן כדוגמה את אימוץ החזית בכל הרמות של בעיית הכפר ראמייה, דבר שהביא להכשלת התוכנית לעקירתו.

הוויכוח על דרך בחירת הרשימה לכנסת ה-13 ועל הרכב הרשימה לכנסת, והסתירה בין הצורך לבחור את מועמדי חד"ש במועצת חד"ש לבין נוסח תקנון המפלגה בנושא בחירת נציגי המפלגה במועצת המפלגה השפיעו באופן שלילי על פעילות חד"ש. בהקשר זה יש לפתח במפלגה ובחזית נורמות לבחירת המועמדים למוסדות הממלכתיים בכנסת ובהסתדרות, תוך הקפדה על עצמאותה של חד"ש מחד ופתרון הסתירה הנ"ל מאידך. את הבעיות הפנימיות והוויכוחים יש לפתור באווירה של דיון דמוקרטי וחברי ובמסגרת המוסדות הנבחרים והתקנון. האירועים שליוו את פעולות החזית הדגישו את הצורך בהבהרת היבטים ארגוניים שונים בתקנון חד"ש, דבר שבא לידי ביטוי בהחלטת מועצת חד"ש האחרונה (נצרת, 28.11.92) להזמין הצעות מחברי חד"ש לשינויים בתקנון.

כמו-כן חיוני שהמפלגה תערוך דיון יסודי בעבודתה ובעבודת חבריה במסגרת חד"ש עוד לפני כינוסה של הוועידה הרביעית של חד"ש (אפריל '93). בגילוי-הדעת שפירסמה הוועידה השלישית, האחרונה, של חד"ש נאמר: „חד"ש יוצאת מוועידתה השלישית חזקה יותר, עם מסר חשוב של בשורה: כן להעמקת הדמוקרטיה הפנימית, לייתר פתיחות, לנכונות לניהול דיאלוג ושיתוף פעולה, לחיזוק שיתוף החברים בחיי התנועה כולל הדגשת ויישום זכותו של החבר לבחור ולהיבחר“.

הדגשת המסר הזה אומרת, שיש עוד בעיות אותן צריך לפתור במטרה להעמיק את הדמוקרטיה ולפתח את חד"ש. יש להבהיר מה הקריטריונים לבחירת צירי המועצה, מה היא שיטת בחירת המוסדות ועוד. לכן, למען העמקת הדמוקרטיה הפנימית ולהפקת תועלת מהנסיון החדש, החליטה ועידת חד"ש השלישית לערוך את הוועידה הרביעית במועד קרוב לאחר הבחירות לכנסת ה-13. מוסדות חד"ש מכינים כעת את הוועידה, שתתקיים באפריל 1993. תפקידה של המפלגה — לתרום להצלחתה.

על בסיס מצעה הרחב של חד"ש, עם התפתחותם של ארגונים ומסגרות שונים – קיימת האפשרות האובייקטיבית להרחבת החזית ולהצטרפות כוחות חדשים לחד"ש.

ההתפתחות בקרב כוחות השמאל בישראל הדוגלים בשיתוף פעולה יהודי-ערבי, הופכת את חד"ש לכוח היהודי-ערבי היחיד בארץ שכוחות השמאל יכולים למצוא בו את מסגרתם להמשך מאבקם לשלום, לשוויון ולקידמה חברתית.

החזית היא הארגון היחיד המאגד בפועל יהודים וערבים במאבק היומיומי. חשוב מאוד לחיי החזית פיתוחן של פעילויות משותפות יהודיות-ערביות להדגשת אופיה של החזית, לאות התנגדות לכוחות השוביניים והגזעניים ולחיזוק המאבק למען השלום הצודק והשוויון.

כמו-כן חשוב במיוחד להרחיב את פעילות החזית ואת שורותיה בכוחות חדשים בקרב הציבור היהודי והערבי.

העובדה שהבחירות לאיגודים המקצועיים, לרשויות המקומיות ולהסתדרות מתקיימות ב-1993 מדגישה עוד יותר את המאבק החברתי הגובר על רקע הבעיות החברתיות, האבטלה, ההידרדרות לחיים מתחת לקו העוני ומדיניות האפליה כלפי הפועלים והאוכלוסיה הערבית. חיזוק מעמדה של החזית ברשות המקומיות ובוועד הארצי של ראשי הרשויות המקומיות הערביות הינו תפקיד חיוני ביותר, הדורש מחברי החזית פעילות רחבה להגשמת מטרה זו והרחבת בסיס שיתוף הפעולה בכל מקום ומקום לפי התנאים והנסיון המיוחד. יש להתכונן לבחירות הקרובות להסתדרות, לאיגודים המקצועיים ולרשויות המקומיות לאור סיכום הנסיון בחתירה לשיתוף-פעולה רחב ככל האפשר על בסיס מצע חד"ש ומטרותיה.

6. המפלגה

אתגרים חדשים

התמוטטות המשטרים הסוציאליסטיים באירופה והתפרקותה של ברית המועצות, והשפעת האירועים ההיסטוריים האלה על המצב הבינלאומי, האזורי ועל מפלגתנו — כל אלה מעמידים אתגרים חדשים, אידיאולוגיים וארגוניים, בפני מפלגתנו הקומוניסטית. פתיחת המו"מ לשלום בין ישראל ונציגי העם הפלסטיני והמדינות הערביות השכנות, המהפך השלטוני שהביאו הבחירות לכנסת ה-13 על ידי הרחקת הליכוד מהשלטון, כשמפלגתנו וסיעת חד"ש בכנסת ממלאות תפקיד בעל משקל במהפך זה — כל אלה מעמידים באופן דחוף ובסיסי מסקנות לגבי מקומה ותפקידה של המפלגה ופעילות חבריה בקרב הפועלים והמוני-העם בתנאים החדשים.

את מפלגתנו פקדו קשיים. ארגוני מפלגה לא מעטים נקלעו לרפיון והפסיקו לפעול באופן סדיר. רבים, מתוך אכזבה ויאוש ומבוכה רעיונית, נעמדו מן הצד. והיו חברים מהנהגת המפלגה שנטשו את המפלגה. מגביות המפלגה ותרומות אוהדי המפלגה פחתו.

אף-על-פי-כן המפלגה המשיכה לפעול בכל התחומים.

המפלגה התייצבה נגד המסע האידיאולוגי והפוליטי האנטי-קומוניסטי והאנטי-סוציאליסטי.

מפלגתנו, במאבק העיקרי והעקרוני לשלום ישראלי-פלסטיני וישראלי-ערבי כולל, בפעילותה לחיסול הכיבוש ופשעיו, לקידום הסדר שלום על בסיס העקרון של שתי מדינות לשני העמים — תרמה תרומה נכבדה להפלת ממשלת הליכוד, להרחבת התמיכה הציבורית ביסודות השלום הצודק בין שני העמים. עתונות המפלגה המשיכה להופיע באופן סדיר ולהביא לעשרות אלפי הקוראים את דבר המפלגה, דבר האידיאלים הנעלים שדגלה וממשיכה לדגול בהם. בכנסת, בהסתדרות, ברשויות המקומיות, במקומות העבודה ובשכונות המשיכו חברינו במילוי תפקידם באומץ ובעקשנות, נאמנים למפלגה, לחד"ש ולשולחיהם.

יחד עם זאת לא בכל המסגרות הנבחרות של הרשויות המקומיות וכן

במסגרות איגוד-מקצועיות פעילים כל הנציגים כמתחייב. ארגוני המפלגה חייבים להעמיד על סדר-יומם באופן סדיר את פעילות חברי המפלגה במקומות העבודה.

חד"ש, כשהמפלגה במרכז, התייצבה במערכת הבחירות לכנסת ה-13 ברשימתה היהודית-ערבית מול אתגרים רציניים ובתנאים לא רגילים. נבואות שחורות והערכות פסימיות הופצו על ידי יריבים ואויבים. בניגוד להערכותיהם רשימת חד"ש זכתה ב-62,138 קולות (2.3%) וב-3 חברי כנסת, לעומת 84,032 קולות (3.7%) בבחירות של 1988. תוצאות אלו, בהתחשב בתנאים הקשים שהיו במערכת הבחירות הזאת, מהוות הישג חשוב לחד"ש ולמפלגה, שהוכיחה את שורשיה העמוקים ואת התמיכה הציבורית הרחבה בה.

על הוועידה ה-22 לענות על שאלות יסודיות חשובות של המפלגה, בנוסף לבעיות הקשורות עם חייה הארגוניים הפנימיים ופעילותה הציבורית. במפלגה התנהלו ויכוחים והושמעו דעות שונות, המערערות על מוסכמות במפלגתנו. הוצגו שאלות כמו: האם עדיין יש צורך בהמשך קיומה של מפלגה קומוניסטית בישראל? האם מתאים יותר לשנות את שם המפלגה? האם אנו חייבים להמשיך ולקבל את רעיונות הסוציאליזם המדעי, שעוצבו על-ידי המארקסיזם-לניניזם כאידיאולוגיה שלנו?

אחד התפקידים שעומדים בפני הוועידה ה-22 של מפלגתנו הוא לענות על שאלות אלה ועל שאלות אחרות:

(1) אנו דוחים בתוקף את הרעיון שאין מקום לקיומה של מפלגה קומוניסטית בישראל או שיש להחליף את שמה ולוותר על השם „מפלגה קומוניסטית“. כל זמן שקיימת חברה מעמדית ובה מנוצלים הפועלים וכלל העובדים ע"י בעלי-ההון, וקיימת המטרה ההיסטורית של בניית חברה סוציאליסטית, ישנו צורך אובייקטיבי בקיומה של מפלגה קומוניסטית, שתארגן ותנהיג את מעמד הפועלים ובעלי בריתו במאבקים להגנת האינטרסים היומיומיים של המוני העובדים ולקידמה חברתית, ותציג את המטרה האסטרטגית של חיסול הניצול והדיכוי הקפיטליסטי והקמת חברה משוחררת מניצול — חברה סוציאליסטית. שמה של מפלגתנו כמפלגה קומוניסטית קשור במאבקה ההיסטורי נגד האימפריאליזם והשלטון הקולוניאלי, לעצמאות לאומית, לאחווה-עמים, לסור-לדריות עם הבנייה הסוציאליסטית בברית-המועצות וייתר הארצות הסוציאליסטיות, עם המאבק לשלום, לדמוקרטיה ולסוציאליזם. אין בעברה של המפלגה אלא מה שיש להתגאות בו בפני שני עמינו.

(2) המפלגה הקומוניסטית בארצנו ובכל ארץ אחרת, לא יכולה למלא את תפקידה המנהיג של מעמד הפועלים אם לא תהיה מודרכת ע"י רעיונותיהם של מארקס, אנגלס ולנין. רעיונות הסוציאליזם המדעי — המארקסיזם-לניניזם —

אינם דוגמה. זהו מדע חי המתפתח בהתמדה עם התפתחות החברה האנושית, המשקף את המציאות בהתפתחותה. לכן אנו חייבים לפתח בהתמדה את הרעיונות הללו בהתאם לתקופתנו ולתנאים הקונקרטיים של ארצנו. אנו דוחים בתוקף את הטענות שהסוציאליזם פשט את הרגל. מה שנכשל הוא היישום השגוי של המארקסיזם-לניניזם.

3) אנו דבקים בסוציאליזם כמטרה אסטרטגית של מפלגתנו. הסוציאליזם במהותו הוא המשטר היחידי המסוגל לחסל את הניצול המעמדי ואת הדיכוי הלאומי, ולבנות חברה חופשית ומתקדמת. יתרונות רבים של הסוציאליזם לעומת הקפיטליזם הוכיחו את עצמם בברית-המועצות ובארצות מזרח-אירופה בתחום השירותים החברתיים, בתעסוקה, בבטחון הפנימי וביחסי העמים; בתחום הגורלי של המאבק לשלום העולם והעזרה האינטרנציונליסטית לעמים הלוחמים לשחרור לאומי מעול הקולוניאליזם ולכל המאבקים לקידמה חברתית. כל זאת למרות העיוותים והשגיאות הרבים שהיו קיימים.

4) מאחר שקיים צורך אובייקטיבי שתהיה מפלגה קומוניסטית בארצנו, שהאידיאולוגיה שלה המארקסיזם-לניניזם ומטרתה הקמת משטר סוציאליסטי, אין לוותר על הצנטרליזם הדמוקרטי כיסוד הארגון במפלגה כזאת. אנו ערים לעובדה שהצנטרליזם הדמוקרטי התפתח בברית-המועצות ובייתר הארצות הסוציאליסטיות לשעבר לצנטרליזם בירוקרטי, שפגע בדמוקרטיה הפנים-מפלגתית, ערער את החיים הדמוקרטיים בחברה והחליש את תרומתם היוצרת של המוני-העם לקידום הבנייה הסוציאליסטית. מפלגתנו שמרה בדרך-כלל במשך שנים רבות על פעילותה הדמוקרטית ביישום עקרון הצנטרליזם הדמוקרטי, שהוכיח את עצמו כחיוני לשמירת אחדותה של המפלגה וקידום מאבקה הצודק.

הצנטרליזם הדמוקרטי מבטיח פלורליזם של דעות, דיון וויכוח דמוקרטי וחופשי, אך זה מחייב אחדות-הפעולה של המפלגה כולה אחרי ההכרעה הדמוקרטית.

5) אנו רואים צורך להדגיש מחדש את דבקותנו באופי ובהרכב היהודי-ערבי של מפלגתנו. זהו מקור של כוח ותקווה למפלגתנו ולכל שוחרי השלום, הקידמה והשוויון בארצנו. צריך להאבק בכל תופעה שפוגעת או מזלזלת באופי ובהרכב היהודי-ערבי של מפלגתנו.

האינטרנציונליזם של מפלגתנו הוא דבר עקרוני, המחייב אותנו לשיתוף-פעולה למען עתיד מאושר משותף של שני העמים בארץ הזאת. קריאה להס-תגרות לאומית בנימוק של חיפוש יותר אפשרויות, כאילו „להרחבת שורות המפלגה והגברת השפעתה“ רק מחלישה את המאבק המשותף ופוגעת במאבק לאינטרסים המשותפים של המוני העובדים היהודים והערבים נגד האפליה הלאומית, למען הדמוקרטיה, השוויון והשלום הצודק. קריאה כזאת מחזקת את הפירוד, מזינה את טענת הריאקציה בדבר קיום ניגודי אינטרסים נצחיים בין

העמים, ושכאילו פתרון הסכסוך יושג רק על ידי חיסול אחד משני הצדדים. היותנו מפלגה יהודית-ערבית עם מטרות משותפות, ומסגרת ארגונית משותפת — הוא מקור כוחנו. בכך אנו מקדמים את האינטרסים של שני עמינו.

הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית

תקנון המפלגה שאושר בוועידה ה-21, כולל תיקונים רבים וסעיפים חדשים שמטרתם הרחבת הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית והעמקתה.

מאז הוועידה ה-21 ננקטו כמה צעדים להרחבת הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית. חובת חבר המפלגה לפעול בהתאם להחלטות המפלגה הרעיוניות, הפוליטיות והארגוניות, אינה מבטלת את זכותו לבטא את עמדתו אף אם היא חולקת על החלטות הרוב. עתונות המפלגה כיום פתוחה בדרך-כלל לפירסום מאמרי פולמוס ולהבעת דעות של חברים ואוהדים. העלון הפנימי „דפי עיון” הופיע כבמה לוויכוח, ובו יכלו לפרסם את דעותיהם ועמדותיהם גם חברי הוועד המרכזי.

הוועד המרכזי של המפלגה ומוסדותיו צעדו קדימה בכיוון יתר פתיחות כלפי חברי המפלגה בפרט והציבור בכלל. אך עדיין יש מקום להרחיב את דיווח הוועד המרכזי ומוסדותיו על החלטותיהם ופעילותם.

מועצת המפלגה, שהינה גוף חדש במפלגתנו, כונסה שלוש פעמים מאז הוועידה ה-21, היתה במה פתוחה לוויכוח חופשי, לביקורת ולשיתוף חברי המועצה הנבחרים בקביעת דרכה ועמדותיה של המפלגה. אולם עם כל מה שהושג, יש לפעול כדי שחברי המפלגה יקחו חלק פעיל יותר בליבון מדיניות המפלגה ובהשמעת דעתם בנושאים מרכזיים וכלל ארציים. חיוני לחזק עוד יותר את הקשר בין מוסדות הוועד המרכזי לבין חברי המפלגה והמוסדות במחוזות ובסניפים. צריך לעודד ולחזק את שיטת מסירת דו"חות לוועד המרכזי באופן סדיר ושוטף על עמדות החברים, הצעותיהם וביקורתם.

הפרות תקנון המפלגה

מאז הוועידה ה-21 התרחבו והוחמרו ההפרות של תקנון המפלגה בצורות שונות, הן ע"י חברים מהשורה והן ע"י חברים מרכזיים מהנהגת המפלגה. הפרת תקנון המפלגה מתבטאת באי-השתתפות בישיבות התאים ובפעילות המפלגה. אפילו במערכת הבחירות היו חברים בלתי פעילים, שלא לקחו חלק במערכה.

התרבו התופעות של אי-קבלת החלטות המוסד שהחבר מאורגן בו או החלטות המוסדות המרכזיים של המפלגה.

היו מקרים שחברים מרכזיים הפרו את התקנון, בזה שהופיעו בעל-פה או

בכתב, ואף בעתונות המפלגה, בניגוד לסיכומי המוסדות המוסמכים של המפלגה. היו חברים מרכזיים שהופיעו והסתייגו מעמדות והחלטות מוסדותיהם. היו האירועים הקשורים לקביעת מומלצי המפלגה של מועמדים לבחירות לכנסת ה-13. על אף החלטות מועצת המפלגה הופיעו אי-אלה חברים, ומהם מרכזיים, בפומבי נגד מועמדותם של חברים שנקבעו באופן תקנוני ודמוקרטי על-ידי מועצת המפלגה. היו מקרים שחברים מרכזיים הפסיקו לתקופה מסוימת את פעילותם המפלגתית ולא השתתפו במערכת הבחירות. אחרים הופיעו באמצעי התקשורת בביקורת פומבית על רשימת המועמדים שנבחרה על-ידי מועצת המפלגה או על-ידי מועצת חד"ש. בסיכום מערכת הבחירות במושב ה-20 של הוועד המרכזי נאמר: „תופעות שליליות במפלגה ומחוצה לה, שנלוו הפעם לעבודתנו (במערכת הבחירות), הפרת נורמות ופעילות נגד החלטות המפלגה ומוסדותיה, לרבות מועצת המפלגה, אי-מילוי תפקידים והופעות מזיקות פגעו במערכת הבחירות שניהלנו“.

הפרות אלה של תקנון המפלגה, פירושם שחברי המפלגה לא היו תמיד מאוחדים בביצוע החלטות המפלגה, אם זה באופן ארצי או באופן מחוזי וסניפי. דבר זה פגע באחדותה, בפעילותה ובהשפעתה של המפלגה. יש מי שמנסה לטעון, שהתביעה מכל חברי המפלגה לקבל ולבצע את החלטות המפלגה ברמות שונות מנוגדת לדמוקרטיה. אין אמת בטענה זו. הרי כל ההחלטות במפלגה מתקבלות ע"י הצבעה באופן דמוקרטי, אחרי דיון חופשי ודמוקרטי. לא יכולה להיות מפלגה שתפעל ותמלא את יעודה אם החלטות מוסדותיה בהכרעה דמוקרטית לא יחייבו את חבריה.

הארגון המפלגתי

אחת התופעות הבולטות בקשיים העוברים על המפלגה והמשקפים את החלשת הארגון המפלגתי היא חולשת עבודתם של תאים לא מעטים במפלגה. תאים רבים אינם מתאספים, ואם מתאספים — ההשתתפות בהם מועטה. ישיבות תאים לא מעטים, גם כשהתקיימו, הפכו לדבר שגרתי והמעטו בטיפול בענייני הציבור ובבעיותיו. אם תאים בסניף מסויים אינם מתכנסים, יש לקיים יותר אסיפות סניף. ועד הסניף, בהתייעצות עם ועד המחוז, רשאי להחליט על צורות ההתארגנות של חברי המפלגה בסניף במציאות הנוכחית ולהחזיר את פעילות התא לפי האפשרויות והתנאים הקונקרטיים במקום.

כמו-כן מוצע לאפשר הקמת תא מפלגתי בסניף לא רק על בסיס מקום העבודה או אזור מגורים, אלא גם לפי שטח פעילות. יש לדאוג להעלאת רמתם של מזכירי התאים.

בכל ועידה היינו מציינים את הגידול של מיספר חברי המפלגה. נתוני המיפקד שנערך לקראת ועידתנו ה-22 מראים, לצערנו, שקיימת ירידה במיספר חברי המפלגה בשיעור של 25%. אין ספק שמה שעבר על המשטרים הסוציאליסטיים בברית-המועצות ובמזרח אירופה גרם לירידת רוחם של רוב החברים

האלה, אשר מתוך יאוש ואובדן דרך העדיפו לעמוד מן הצד. מעטים הם שפנו עורף ועברו לצד השני של המתרס. אין לנתק קשר עם חברים אלה ויש להבטיח שימשיכו לקבל את עתונות המפלגה וישתתפו בפעילות ציבורית אפילו כאוהדי המפלגה, וכן לפעול להחזרתם לשורות המפלגה.

יחד עם זאת מאז הוועידה ה-21 הצטרפו חברים חדשים למפלגה ולבנק"י. מן הראוי להיעזר בנסיונם הרב של חברים ותיקים שתרמו רבות למאבקי המפלגה. מוצע שהוועד המרכזי יקיים מדי פעם מפגשים עם החברים הוותיקים שאינם במוסדות המפלגה כיום, להשמעת אינפורמציה על עבודת המפלגה ולשמיעת הערותיהם והצעותיהם.

הקשיים שעוברים על המפלגה מתבטאים גם בקשיים כספיים, הנובעים מצמצום הכנסותיה. עובדי מפלגה רבים שוחררו מעבודתם וצומצמו אפשר-רויותינו לממן פעולות המוניות ופעולות הסברה. המגבית השנתית של המפלגה לא השיגה את מטרתה זו השנה השניה. בלי גיוס תמיכתם הכספית הקבועה של חברי המפלגה ואוהדיה ובלי הצלחתה של המגבית השנתית לא תוכל המפלגה לקיים את פעילותה ההכרחית ולמלא את תפקידיה הפוליטיים והחברתיים. נוכח הקשיים הקיימים יש להגביר את פעולות ההתנדבות של חברי המפלגה בפעילותה הציבורית.

הוועד המרכזי ומוסדותיו

הוועד המרכזי מילא את תפקידו בהנהגת המפלגה ובנקיטת עמדות כלפי אירועים והתפתחויות חשובות בעולם, באיזור ובארץ, כמו: מלחמת המפרץ, המשבר בברית המועצות ובארצות הסוציאליסטיות במזרח-אירופה ובתנועה הקומוניסטית, ההתפתחויות באיזור עם פתיחת המו"מ לשלום במדריד, פעולות סולידריות עם האינתיפדה, ארגון מערכת הבחירות לכנסת ועוד.

נושאים של עבודה שוטפת ואירועים בינלאומיים — מלחמת המפרץ, ההת-מוטטות של המשטרים הסוציאליסטיים ומערכת הבחירות לכנסת ה-13 — העסיקו את רוב ישיבות הוועד המרכזי בתקופה שלאחר הוועידה ה-21. דיונים על שטחי עבודה קונקרטיים, על חיי המפלגה ועל בעיות אידיאולוגיות נדחקו הצידה. חסרה ביקורת שיטתית על ביצוע החלטות הוועד המרכזי. יש לפתח שיטת מסירת דו"חות על מושבי הוועד המרכזי למפלגה.

יש לטפל ללא השהיה ולהוציא את המסקנות המתחייבות בנושאים הקשורים עם הפרת הנורמות המפלגתיות, פגיעות חמורות בתקנון המפלגה ופניות של חברים למוסדות. יש להודיע על המסקנות למסגרות המפלגתיות הנוגעות בדבר ובמקרים המתבקשים למפלגה כולה.

על הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית לחזק ולהרחיב את מנגנון הביקורת, כדי שיקיף את כל הארגונים והמוסדות המפלגתיים.

הוועד המרכזי של המפלגה נפגש בדרך כלל באופן סדיר. השתתפות החב-

רים לא היתה תמיד מלאה, והיו מקרים שחברים לא השתתפו במשך כמה ישיבות ברציפות, אך לא הוצאו המסקנות המתבקשות לאחר בירור מתאים. מאז הוועידה ה-21 הוצא מהמפלגה חבר ועד מרכזי ושחררו שלושה מחברות בו.

הלשכה הפוליטית נפגשה באופן סדיר, והגיבה נכון לגבי ההתפתחויות הפוליטיות השוטפות. יחד עם זאת היא לא הצליחה לקיים את הקשר המארגן והמדריך עם ארגוני המפלגה המחוזיים והסניפיים. הדו"חות של הלשכה הפוליטית לוועד המרכזי היו צריכים להיות יותר מפורטים, בעיקר על ישיבות הלשכה עצמה. גם אי פתרון בזמן של בעיות והעדר צעדים מתאימים נגד הפרות נורמות ותקנון, ולפעמים הופעות סותרות של חברי הלשכה הפוליטית — פגעו במעמדה של ההנהגה.

המזכירות נפגשה באופן סדיר, לא כל חבריה התפנו לעבודתה היומיומית ולשמירת הקשר עם המחוזות והסניפים. הדבר החליש את ההדרכה של המזכירות למחוזות ולסניפים ואת טיפולה בבעיות היומיומיות.

רוב מחלקות הוועד המרכזי לא פעלו. בעת הקמת מחלקות יש להבטיח שהן יאוישו על-ידי חברים, ובמיוחד תפקיד האחראי למחלקה, אשר יכולים להקדיש את זמנם למילוי התפקיד. כל מחלקה חייבת למסור דו"ח שנתי לוועד המרכזי. המחלקה האיגוד מקצועית היתה אחת המחלקות המעטות שהתמידה בפעולתה, אם כי היתה חולשה בפעילות הקולקטיבית של חבריה. פעילות חברי המפלגה במקומות העבודה ובנושאים איגוד-מקצועיים רחוקה עדיין מהפוטנציאל של חברי ואוהדי המפלגה. דרושים ביקורת וקשר הדוק יותר בין המוסדות המחוזיים לבין הנבחרים למועצות פועלים ולאגודים מקצועיים.

בהתאם לתקנון המפלגה, הוועד המרכזי, לאחר שנבחר בוועידה, הוא הבוחר את מוסדותיו ובעלי התפקידים בתוכו. אין מקום לשנות הוראה תקנונית זו המשאירה לוועד המרכזי את שיקול הדעת בהתאם לתנאים.

עתונות המפלגה

למרות הקשיים הכספיים והארגוניים שהחמירו מאז הוועידה ה-21, הצליחה המפלגה להבטיח את המשך הופעת עתונות המפלגה בעברית („זו הדרך“ ו„ערכים“), בערבית (היומון „אל-איתחאד“) ובאידיש („דער וועג“). העתונות הקומוניסטית הפיצה את דבר המפלגה וסייעה לפעילות המפלגה ולמאבקה למען האינטרסים של שני עמי הארץ, יהודים וערבים.

נוכח הקשיים הכספיים של המפלגה, היה צריך לקצץ בהוצאות „זו הדרך“, „ערכים“, „א-דארב“ ו„דער וועג“.

גדלו הקשיים הכספיים של „אל-איתחאד“. העתון יכול היה להמשיך בהופעתו לאחר התייעלות, צמצום מיספר העובדים וגיוס תרומות.

הרחבת הפצת העתונות המפלגתית בקרב הציבור הרחב והבאת דבר המפלגה למקומות עבודה ולשכונות היו ונשארו תפקידים חשובים לקידום פעילותם הפוליטית והציבורית של חברי המפלגה. יש לחזור ולארגן את ההפצה השבועית של עתונות המפלגה, ובמיוחד את גליון יום ששי של „אל-איתחאד“, על-ידי חברי המפלגה.

גיוס מנויים לעתונות המפלגה הוא הדרך הטובה ביותר להרחבת הפצת העתונות הקומוניסטית.

צריך לציין שגידול הכנסות „אל-איתחאד“ ממודעות היה גורם חשוב להבטחת המשך הופעתו של היומון. יש להגדיל את מיספר המנויים של „אל-איתחאד“ ואת ההכנסה ממודעות כדי להבטיח את המשך הופעתו. כדי להגדיל את מיספר המנויים צריך לארגן את החתמת המנויים על בסיס מסחרי על ידי הנהלת העתון. באותו זמן על חברי המפלגה לטפל בגיוס מנויים והפצת גליונות יום ששי. כן יש צורך בייעול ושיפור הנהלת העתון והפצתו, ולהבטיח את חלוקתו למנויים באופן סדיר וללא תקלות.

„אל-איתחאד“ הוא עתון המשרת נאמנה את הציבור ונשק חד בידי המפלגה. לכן על חברי המפלגה בראש וראשונה, לראות שהדאגה לעתון תהיה חלק קבוע מפעילותם המפלגתית.

הירחון הספרותי „אל-ג'דיד“ הפסיק להופיע בגלל קשיים כספיים ואי-התגייסות המפלגה לרכישת מנויים לעתון. הפסקת הופעתו של הירחון הספרותי הביאה נזק לפעילותה של המפלגה בקרב האינטליגנציה. יש לפעול לחידוש הופעת הירחון.

הלימוד הרעיוני במפלגה

הלימוד הרעיוני במפלגה נפגע קשות בעקבות התמוטטות הסוציאליזם במזרח אירופה ובברית-המועצות. נוצר בלבול רעיוני חמור אצל רבים מחברי המפלגה, ובמיוחד נוכח המתקפה הרעיונית של אויבי הקומוניזם והסוציאליזם ונוכח ויכוחים שהתנהלו במפלגה.

אנו דוחים את התעמולה העויינת ואת תעמולת המיואשים והרפורמיסטים שרוצים לחסל את רעיונות הסוציאליזם המדעי — את המארקסיזם-לניניזם. אנו גם דוחים התייחסות דוגמטית לרעיונות אלו.

העמקת והרחבת לימוד רעיונות הסוציאליזם המדעי — המארקסיזם-לניניזם — היא תפקיד חיוני להבנת הסיבות לכשלון הדגם הסוציאליסטי בברית המועצות ובמזרח אירופה במהלך ההתפתחות ההיסטורית. כדי להתוות את דרך מאבקינו יש צורך דחוף לחדש את הלימוד הרעיוני ולתכנן את הרחבתו ואת ההתמדה בו במוסדות המרכזיים, המחוזיים והמקומיים.

ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי

למרות הקשיים שפקדו את המפלגה ואת בנק"י, הנובעים מהתמוטטות המשטרים הסוציאליסטיים במזרח אירופה ובברית המועצות — הצליחה בנק"י, בעזרת ועידתה ה-14, להתגייס לפעילות חינוכית ופוליטית בקרב חוגי הנוער. בנק"י הצליחה להחזיר חלק מכוחה שאיבדה ולהשיג הישגים רבים, למרות התנאים הקשים. אחרי ועידתה הצליחה בנק"י לבנות מחדש את מחוז המשולש הדרומי. כמו־כן הוקמו מחדש סניפים רבים במחוזות נצרת ועכו, ובחיפה הוקם גרעין נוער. דברים אלה הושגו בזכות השיפור והעלאת רמת הקשר הישיר בין הנהגת בנק"י הארצית, המחוזית והמקומית, לבין הקאדרים וחברי הנוער.

היום יש בבנק"י 42 סניפים בכל פינות הארץ, הפועלים בצורות שונות. בו בזמן עומדת בנק"י בפני בעיות וקשיים שאחד הבולטים בהם הוא חולשת הפעילות בקרב הנוער היהודי. חשוב מאוד לטפל בבעיות אלו. זהו תפקיד דחוף של מוסדות בנק"י המקומיים והארציים.

על אף התנאים הקשים, כולל הארגוניים והכספיים, השיגה בנק"י הישגים רבים. לאחר הפסקה הופיע מחדש בטאון התנועה „אל-ר'אד". בנק"י עושה להבטחת הופעתו הסדירה.

בנק"י תרמה תרומה חשובה במערכת הבחירות האחרונה לכנסת. היא אירגנה מפגשי נוער פוליטיים ותרבותיים, בהם השתתפו אלפי בני נוער. בנק"י סייעה להפצת מסריה של חד"ש להמוני הבוחרים הצעירים באמצעות חלוקת חומר ופרסומים שונים. היא לקחה חלק פעיל במערכות נגד הכיבוש, למען השלום הצודק והשוויון.

ביוזמת בנק"י הודקו הקשרים עם תנועות הנוער ומתקיימים מפגשים. קוימו פעולות משותפות יהודיות-ערביות עם תנועות הנוער של „שלום עכשיו", „נוער מרצ", „השומר הצעיר", „נוער שינוי", „רעות", „מחנות עולים" ולעתים גם עם „הנוער העובד" ותנועות נוספות. מערכת הקשרים העניפה שנוצרה עם תנועות נוער שונות, יצרה אפשרויות לשיתוף-פעולה עם נוער יהודי מתקדם במקומות שונים ברחבי הארץ. מימוש הפוטנציאל הטמון במערכת קשרים זו תלוי במידת התגייסותם של כלל חברי התנועה והנהגתה לפעילות יהודית-ערבית ולפעילות הציבורית המתנהלת במסגרת שיתוף-פעולה זה.

במסגרת עבודת „בני עמל" והפעילות בקרב הילדים קיימה בנק"י קייטנות ואירועים ביום הילד הבינלאומי בהשתתפות אלפי ילדים. במישור הפעילות במוסדות החינוך רשמה בנק"י הישגים חשובים בבחירות של ועדי הכיתות ובתי הספר התיכוניים הערביים. מתוך 44 בתי ספר תיכוניים, חברי בנק"י ובעלי-בריתם הם בהנהגת ועדי התלמידים ב-35 בתי ספר.

אנו חושבים שניתן לשפר את עבודת הנוער ולהעלות את רמת פעילותו

למרות הקשיים הקיימים. אין זו אחריות בנק"י בלבד. זוהי גם אחריות המפלגה, הנדרשת לטפל יותר ולתאם בכל הרמות הסניפיות, המחוזיות והמרכזיות. בנק"י היא המשמרת הצעירה של המפלגה ודור העתיד שלה.

*

במשך עשרות שנים רשמה מפלגתנו דפים מזהירים של מאבק נגד האפליה והדיכוי הלאומי, נגד הפקעת הקרקעות, הרס הבתים ולמען השוויון וזכויות העובדים, למען שלום ישראלי-פלסטיני ושלום כולל וצודק על בסיס העקרון של „שתי מדינות לשני העמים“.

מפלגתנו, המפלגה הקומוניסטית הישראלית, הפכה בזכות מדיניותה הנכונה ומאבקה העשיר בהקרבה שגילו חבריה, לכוח הפוליטי הראשי בקרב ההמונים הערביים ולכוח פוליטי חשוב בארץ.

למרות הקשיים הנוכחיים בדרכה של המפלגה כיום, הראו הבחירות האחרונות לכנסת שלמרות הירידה שהיתה במיספר הקולות שקיבלה חד"ש ובמיספר המנדטים שלה בכנסת — מפלגתנו נשארה הכוח הפוליטי הראשון בקרב האוכלוסיה הערבית.

תוצאה זו מצביעה על השורשים העמוקים שיש למפלגתנו בקרב הציבור הרחב ועל הסיכוי הגדול שתתגבר על הקשיים. אבל התנאי לכך הוא — מפלגה מאוחדת והנהגה מלוכדת על בסיס התקנון והחלטות ועידת המפלגה והוועד המרכזי.

אנו מאמינים, שלמפלגתנו היה ונשאר יעוד היסטורי בארץ הזאת. היא תרמה רבות בעבר ותתרום בעתיד למאבק לשלום צודק, לשוויון, לדמוקרטיה ולקידמה חברתית — למען חיים טובים יותר לשני העמים, היהודי והערבי.

דברי פרידה של החבר תופיק טובי

במלים חמות ובזר פרחים גדול נפרדו צירי הוועידה ה-22 ממנהיגה הוותיק של המפלגה, החבר תופיק טובי, שהודיע כי הוא מממש את החלטתו מלפני מיספר חודשים על פרישה מתפקיד המזכ"ל ומכל התפקידים המפלגתיים. הח' תופיק טובי מילא תפקיד מרכזי בהנהגת מק"י למעלה מ-40 שנה בהן היה חבר בלשכה הפוליטית, ובמהלכן כיהן כסגן המזכ"ל ולאחר הוועידה הקודמת, ה-21, כמזכ"ל המפלגה. מאז הכנסת הראשונה ועד ליולי '90 כיהן ברציפות בכנסת, תחילה כחבר סיעת מק"י ואחר כך כחבר סיעת חד"ש. בפנותו לצירי הוועידה ה-22 אמר תופיק טובי:

„חברים יקרים, הרשו לי בסיום הגשת הדו"ח של הוועד המרכזי להציג עניין אישי בפני הוועידה.

במהלך תשעת החודשים האחרונים הבהרתי לא אחת, כי מצב בריאותי אינו מאפשר לי להמשיך ולמלא את תפקיד מזכ"ל המפלגה. את התפטרותי הגשתי לוועד המרכזי עוד בחודש אוגוסט '92. עשיתי זאת בצער, אבל גם מתוך גישה אחראית כלפי המפלגה. אך בלחץ החברים המשכתי בתפקידי עד לוועידה ה-22. כעת אני שב ומדגיש, כי מצב בריאותי אינו מרשה לי להמשיך בתפקידי כמזכ"ל ולא בשום תפקיד אחר.

תרמתי למפלגה בכל כוחי במשך למעלה מ-55 שנה. הבאתי את דבר המפלגה כחבר בתוכה ובמוסדותיה ללא הפסקה. כקומוניסט שירתתי את הציבור, ועבודתי זו מילאה את לבי שמחה וגאווה. הנסיגה ההיסטורית, שחלה בתנועתנו עקב נפילת המשטרים הסוציאליסטיים בברית-המועצות ובמזרח-אירופה, מכאיבה מאוד. אך היא לא הסיטה אותי מדרכי ולא זיעזעה את אמונותי בעקרונות הסוציאליסטיים. תנועת הפועלים והמפלגות הקומוניסטיות בעולם לא שמטו את דגלן. הן ממשיכות לרחוף קדימה את גלגלי ההיסטוריה, למהפכה חדשה, למען תזרח שמש הסוציאליזם בכל העולם. לא עשיתי חשבון נפש ולא מניתי כמה שגיאות עשיתי בחיי המפלגתיים. ברור לי ששגיאותי לא היו מעטות. אבל עשיתי כל שב-יכולתי, כדי שפעילותי תהיה חיובית ותתרום למערכה למען הסוציאליזם, למען האחדות היהודית-ערבית ולטובת שני העמים. אני מודה לכל החברים שאיתם עבדתי שנים ארוכות. אני מודה לכם, חברי המפלגה, על האמון שנתתם בי, על העזרה שהגשתם לי, ועל שאיפשרתם לי להגשים משימות רבות. התחלתי את דרכי כחייל פשוט במפלגה הקומוניסטית, ואמשיך את דרכי כחייל מן השורה במפלגה זו.”

דין-וחשבון ועדת הביקורת המרכזית לוועידה ה-22

הגיש החבר זאהי כרכבי

1. ההתפתחויות הפוליטיות בין ועידה לוועידה והשלכותיהן על המפלגה

בין ועידה לוועידה אירעו התפתחויות פוליטיות חשובות מאוד בזירה הבינלאומית, האזורית ובארץ עצמה, שהשפיעו רבות על מפלגתנו ועל חבריה. המשבר בברית-המועצות הסתיים בהתפרקותה ובהתמוטטות הסוציאליזם בה ובכל מזרח אירופה. התמוטטות הדגם הסוציאליסטי שהיה קיים בארצות אלו — אין פירושו כשלון רעיון הסוציאליזם. אירועים אלה היכו בתדהמה קומוניסטים, שוחרי שלום, קידמה ועצמאות לאומית בכל מקום בעולם.

גם במפלגתנו היתה אכזבה קשה. חברים רבים התייאשו, אחרים התבלבלו מבחינה רעיונית כשהאויב המעמדי תקף בחזית זאת וטען (וממשיך לטעון) ש„הקומוניזם מת“ ו„הסוציאליזם נכשל“. חברים רבים הפסיקו את פעילותם ועמדו מהצד. פעילות המפלגה נחלשה ופעילות המוסדות המחוזיים נפגעה. תאים רבים הפסיקו לפעול. האויבים ניבאו שקיצה של מפלגתנו הולך וקרב. אבל, למרות הכל, המפלגה המשיכה להתקיים, לפעול ולמלא את תפקידה. הבחירות לכנסת ה-13 ותוצאותיהן הוכיחו זאת והראו שלמפלגתנו שורשים עמוקים בקרב הציבור.

2. שמירת תקנון המפלגה

במצב זה היה קשה לוועדת הביקורת המרכזית להקפיד על מילוי סעיפי תקנון המפלגה. אי-אפשר היה, למשל, לתבוע קיום בחירות לוועד סניף במועד — כשהוועד לא פעל באופן תקין; לדרוש תשלום מס חבר — כשחברים רבים עמדו מהצד ולא לקחו חלק בעבודת המפלגה, ואפילו במערכת הבחירות לכנסת ה-13.

מלבד דברים אלה, היו הפרות חמורות של תקנון המפלגה, של החלטות המוסדות המרכזיים ומועצת המפלגה על ידי חברים מרכזיים. היו חברים שיצאו על דעת עצמם בהודעות לעתונות בעניינים מפלגתיים. היו חברים שהופיעו נגד החלטות וסיכומי הוועד המרכזי ומועצת המפלגה, ואחרים הכריזו על הפסקת פעילות.

חילוקי-הדעות והוויכוחים שהיו במפלגה סביב הרכב רשימת המועמדים לרשימת חד"ש לכנסת יצרו מצב קשה בתוך המפלגה, פגעו בתדמיתה ובאוטוריטה של הנהגת המפלגה. ההדלפות משיבות הלשכה הפוליטית ומשיבות הוועד המרכזי הוסיפו שמן למדורה. הדלפות אלו שימשו חומר לרכילות ולשמועות שונות ומשונות, שפגעו במפלגה ובהנהגתה כאחד.

היה טבעי שהוועד המרכזי ידון בוויכוחים ובחילוקי הדעות שהיו סביב רשימת המועמדים לכנסת לאחר הבחירות. הוועד המרכזי הסתפק בביקורת כללית על החברים שהפרו את ההחלטות, שפירסמו הודעות לעתונות או הודיעו על הפסקת פעילותם. יחד עם זאת ביקש הוועד המרכזי מוועדת הביקורת המרכזית לפתוח בבירור כדי לברר האשמות על פעילות פרקציונית ועל הפרת נורמות.

ועדת הביקורת המרכזית, מתוך דאגה לגורל המפלגה, מתוך רצון לא להחריף עוד יותר את היחסים המתוחים שהיו בתוך המפלגה ובין חברים שונים, מתוך שכלנוע שבירורים וחקירות היו גורמים רק להחרפת היחסים במפלגה — החליטה פה-אחד לא לקיים שום בירורים בנידון. הוועד המרכזי הסכים להחלטה זו, תוך כיבוד ועדת הביקורת המרכזית והחלטתה.

3. הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית

בוועידה ה-21 הודגש הרצון להרחבת הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית ולייתר פתיחות בין הוועד המרכזי ומוסדותיו לבין חברי המפלגה ואוהדיה. הדבר מצא את ביטויו בתקנון המפלגה, בו הוכנסו תיקונים ושינויים שמטרתם היא העמקת הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית.

מה הושג בתחום זה? היתה התקדמות-מה בתחום הפתיחות. אך עדיין צריך לעשות הרבה, למסור לחברי המפלגה יותר אינפורמציה על הדיונים בלשכה, בוועד המרכזי — על העמדות השונות והוויכוחים, וכמובן, לפרסם על כך גם בעתונות המפלגה.

במפלגה היתה הרחבה של חופש הביטוי לחברי השורה ולחברי הוועד המרכזי. ב"דפי עיון" הופיעו מאמרים רבים של חברים, שבהם הם העלו את בעיותיהם ועמדותיהם העצמאיות, שלפעמים נגדו את העמדה הרשמית של המפלגה. גם בעתונות המפלגה — ב"זו הדרך" וב"אל-איתיחאד" — התפרסמו מאמרים רבים של חברים, שביטאו את עמדותיהם האישיות.

לא תמיד היתה הקפדה שמאמרים אלה לא יערערו את העקרונות היסודיים של מפלגתנו. כך התפרסמו מאמרים שהציעו לפרק את המפלגה. כך גם בפירסום מאמרים נוספים, שלא תמיד פורסמו במדור "הדעות האישיות", כפי שצריך

היה להיעשות כדי לא לבלבל את הקורא. לא תמיד היו תגובות מתאימות על פרטים שהופיעו במאמרים, שעלולים היו לעוות את המציאות.

כינוסה של מועצת המפלגה — שלוש פעמים מאז הוועידה ה-21 — נתן לחברי המפלגה, באמצעות הצירים שנבחרו בסניפיהם, להביע את דעותיהם, ביקורתם והצעותיהם בקשר למדיניות המפלגה ולפעילות הוועד המרכזי. בצורה זו הם השתתפו למעשה בליבון מדיניות המפלגה. היה צריך לקיים כינוסים של מועצת המפלגה לדיון בפעילות המפלגה בשטח זה או אחר, או לדיון בבעיות האידיאולוגיות שעומדות בפני המפלגה. יש לציין שהוועד המרכזי טרם מצא דרך נאותה להתייעץ עם המוסדות המדריכים של המפלגה במחוזות ובסניפים לפני קבלת החלטות בעניינים חשובים.

כמו-כן לא אומצה עדיין שיטה של העברת דו"ח על ביקורת החברים, הצעותיהם ודעותיהם המושמעות בישיבות המוסדות המקומיים והמחוזיים — אל מוסדות הוועד המרכזי. מידע שוטף וקבוע על הנעשה במחוזות ובסניפים יאפשר למוסדות הוועד המרכזי לקבל החלטות נכונות יותר, כשלחברי המפלגה יהיה חלק בליבון.

השתתפות חברי הלשכה והמזכירות בישיבות המוסדות המקומיים והמחוזיים חיונית ליישום הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית. הם יכולים לשמוע ישירות מהחברים את דעותיהם ולהעביר זאת הלאה ללשכה ולמזכירות. לכן צריך לתכנן השתתפות חברי שני מוסדות אלה בעתיד בישיבות ועדי מחוזות, ועדי סניפים ואסיפות סניפים, ולראות בהשתתפות זו חלק חשוב מפעילות המפלגתית.

4. בדיקת חשבונות

אחד התפקידים החשובים של ועדת הביקורת, בהתאם לתקנון המפלגה — בדיקת חשבונות המפלגה בכל המישורים, המוסדות והארגונים.

אנו מציינים בסיפוק שהבדיקות היו סדירות ומתמידות. בבדיקת חשבונות המרכז והעתונות — התוצאות הניחו את הדעת. יש לציין שחשבונות המרכז הם תחת הביקורת הקפדנית של מבקרת המדינה. ב"אל-איתיחאד" מטפל בחשבונות העתון מבקר חשבונות מוסמך. יו"ר ועדת הביקורת המרכזית שותף לקבלת כל ההחלטות הנוגעות למצבה הכספי הקשה של המפלגה.

מצער מאוד, שישנם חברים המפיצים שמועות, ללא כל יסוד, כאילו קיימים אי-סדרים כספיים במפלגה. רכילות כזאת פוגעת קשות במפלגה. היה מקרה אחד חריג של שימוש בכספי המפלגה בלי רשות ב"אל-ג'דיד". הדבר התגלה לאחר ביקורת ועדת הביקורת המרכזית והכסף הוחזר במלואו.

יחד עם זאת צריך להודות שוועדת הביקורת המרכזית עדיין לא הצליחה להקים מנגנון של ביקורת חשבונות, שיכול להקיף ביעילות ובמהירות את חשבונות המפלגה כולה. נחוץ לזה עובד מקצועי, שיעבוד בהדרכתה של ועדת הביקורת המרכזית ושעבודתו זו תהיה תפקידו המרכזי והיחיד, בין אם הוא חבר בוועדת הביקורת המרכזית ובין אם אינו חבר בה.

5. ועדות הביקורת המחוזיות

במחוזות הגדולים: עכו, נצרת, אום אל פחם, המשולש ות"א היו קיימות ועדות ביקורת מחוזיות, שנבחרו בוועידות המחוזיות. אולם בייתר המחוזות רק חברים בודדים מילאו את התפקיד הזה.

ועדת הביקורת המרכזית כינסה בתחילת הקדנציה את כל חברי ועדות הביקורת המחוזיות למפגש ארצי, כדי להדריך את החברים כיצד למלא את תפקידם.

בכל מחוז היתה נחוצה עבודתם של חברי ועדת הביקורת המחוזית. מלבד ביקורת החשבונות, היו תמיד פניות לוועדת הביקורת בבעיות שהיה צריך לפתור אותן. במקרים רבים נכנסה ועדת הביקורת המרכזית לתמונה, וסייעה לוועדת ביקורת מחוזית מסויימת בבירור זה או אחר.

אמנם ועדת הביקורת המחוזית היא מוסד עצמאי, אבל ועד המחוז של המפלגה חייב לעזור לוועדת הביקורת המחוזית למלא את תפקידה, גם אם יש צורך ליזום צירוף חבר זה או אחר לוועדה.

6. תלונות לוועדת הביקורת המרכזית

פניות רבות הופנו לוועדת הביקורת המרכזית מחברים ממוסדות שונים, בעניינים קטנים וגדולים. הוועדה טיפלה בפניות אלו, קיימה בירורים ובדרך כלל הסיקה מסקנות.

מלבד הפניות בכתב היו פניות אישיות, במיוחד ליו"ר ועדת הביקורת, בעניינים שונים. תמיד היתה היענות לפניות החברים.

7. הרכב ועדת הביקורת ותיפקודה

בוועידה ה-21 נבחרה ועדת ביקורת מרכזית בת 11 חברים. הח' אחמד חטיב, שתרם רבות לעבודת הוועדה במישור בדיקת החשבונות, ביקש לשחררו מטעמי בריאות. הח' תופיק כנאענה, מזכיר הוועדה, עבר למלא תפקיד של מנהל „אל-איתיחאד" בהסכמת הוועדה. החברה יוכבד גונן, חברת הוועדה, הינה חברת מזכירות מחוז חיפה, מה שמגביל את אפשרויות פעילותה כחברת ועדת הביקורת המרכזית.

בין חברי ועדת הביקורת המרכזית חולקה האחריות על ועדות הביקורת המחוזיות. כל חבר ועדת הביקורת המרכזית השתתף בישיבות ובפעילות ועדת הביקורת המחוזית שעימה היה קשור.

יו"ר ועדת הביקורת המרכזית השתתף בישיבות הלשכה הפוליטית באופן קבוע, הביע את דעתו בכל פעם שהיה צורך בכך בקשר לתקנון המפלגה ובעניינים השונים. בגלל צמצום מיספר העובדים, פעל יו"ר הוועדה בשטחים

רבים שלא היו באחריותה הישירה של ועדת הביקורת המרכזית. מזכיר הוועדה השתתף באופן קבוע בישיבות מזכירות הוועד המרכזי. היחסים בין הוועדה ומוסדות מרכז המפלגה היו תקינים. לא התגלו שום ניגודים או חילוקי דעות ביניהם. לפי הצעת חברים, אנו מציעים לפרסם בעתיד את דו"ח ועדת הביקורת המרכזית לוועידת המפלגה לפני הוועידה, כמו את דו"ח הוועד המרכזי, כדי שכלל החברים יוכלו לדון בו ולהעיר את הערותיהם.

8. תיקונים בתקנון המפלגה

אחד התיקונים החשובים שיש לקבל בוועידה הוא דינו של חבר, שבמשך תקופה ממושכת אינו משתתף בישיבות ארגונו הבסיסי ואינו לוקח חלק בפעילות המפלגה. אנו חושבים שיש לקבוע מה לעשות במקרים אלה. אנו מציעים, לאחר בירור מתאים, למחוק את שמו של החבר משורות המפלגה.

דין-וחשבון ועדת המנדטים

בוועידה ה-22 השתתפו 390 צירים. שיעור הנשים בקרב הצירים היה 14%.
הרכב הצירים היה כדלקמן:

■ גיל		■ ותק מפלגתי	
עד גיל 25	11%	עד 5 שנים	6%
26 עד 35	28.5%	10—6 שנים	18%
36 עד 50	28%	11—20 שנים	28%
51 עד 60	13%	21—30 שנים	22%
60 ומעלה	19.5%	31 שנים ומעלה	26%
■ עיסוק		■ השתתפות בוועידות מפלגה	
שכירים	67%	ועידה ראשונה	15%
עצמאיים	25%	2—4 ועידות	43%
בלתי-מועסקים	6%	5—7 ועידות	20%
עקרות בית	2%	8—9 ועידות	9%
		10 ועידות ויותר	13%
■ השכלה			
השכלה יסודית	24%		
השכלה תיכונית	31.5%		
השכלה גבוהה	44.5%		

שינויים בתקנון המפלגה שהתקבלו בוועידה ה-22

- (1) סעיף 5 — להוציא את המלים „לידידות עם ברית-המועצות”.
- (2) להוסיף בסעיף 23 א':
חבר מפלגה שלא שילם מס חבר ולא השתתף בישיבות התא שלו במשך שנה, יימחק שמו מרשימת חברי המפלגה.
- (3) להוסיף בסעיף 44 א':
חבר שהוצע לבחירה לוועד המרכזי או לכל מוסד אחר וביקש למחוק את שמו מרשימת המועמדים, בקשתו תיענה בחיוב.
- (4) להוסיף בסעיף 56 א':
ועדת הביקורת מפרסמת חודשיים לפני כינוס הוועידה דו"ח על פעולותיה בין ועידה לוועידה. דיון על הדו"ח יתקיים בארגוני המפלגה השונים.
- (5) סעיף 56 יתוקן לסעיף 57.
- (6) סעיף 57 יימחק. (סעיף זה קבע כי הוועד המרכזי היוצא מגיש בוועידת המפלגה הצעה מטעמו להרכב הוועד המרכזי החדש).

החלטות הוועידה ה-22

- * הוועידה מאשרת את הדין-וחשבון של הוועד המרכזי, שהוגש על-ידי החבר תופיק טובי, כולל התיקונים שנתקבלו.
- * הוועידה מאשרת את דו"ח ועדת הביקורת המרכזית, שהוגש על-ידי החבר זאהי כרכבי, כולל התיקונים שנתקבלו.

הוועידה מחליטה על הוצאת קול קורא, המובא להלן:

קול קורא של הוועידה ה-22

אליכם, העובדים, יהודים וערבים,
אליכם, שוחרי השלום, השוויון והדמוקרטיה,

הוועידה ה-22 של מק"י, בה נערכו דיונים מעמיקים ברוח של התחדשות והעמקת הדמוקרטיה, תוך דבקות ברעיונות הסוציאליזם המדעי — המארקסיזם-לניניזם — עמדה בסימן של תנופה מחודשת.

ממשלת רבין הכשילה, בחודשי שלטונה עד כה, את ההזדמנות לקדם את השגת השלום. למרות ביטול החוק שאסר מפגשים עם אנשי אש"ף, ממשיכה ממשלת רבין להתנגד למשא-ומתן ישיר עם אש"ף, נציגו המוכר הבלעדי של העם הפלסטיני.

ממשלת העבודה-מרצ, המתייצבת בשיטתיות נגד העובדים ולהגנת חברות ההון והמעבידים, איכזבה רבים מאלה שציפו ממנה שתפעל נגד האבטלה, המצוקה ואפליית האוכלוסיה הערבית.

מול ממשלת רבין מתייצבת אופוזיציה שמאלית אחת, במשמעותה הפוליטית והחברתית — והיא חד"ש, שהגורם המרכזי בה היא מק"י. לכן אנו פונים אליכם כשידינו נקיות ולבנו פתוח.

אנו קוראים לכם: הצטרפו אלינו, למפלגה הקומוניסטית הישראלית, והיו שותפים למאבק אמיתי ועקבי נגד הכיבוש ולמען שלום ישראל-פלסטיני על בסיס של שתי מדינות לשני העמים, ישראל ופלסטין, ושלום ישראל-ערבי כולל, על בסיס נסיגה מכל השטחים הכבושים: הפלסטיניים, הסוריים והלבנוניים. להגנת הדמוקרטיה, למען עבודה למובטלים, להגנת השכר, לשוויון האוכלוסיה הערבית ולשוויון האשה.

הוועידה ה-22 של מק"י קוראת לכם: בואו נבנה יחד עתיד שהוא בהישג ידנו — עתיד של שלום וקידמה חברתית.

יחזרו המגורשים!

הוועידה ה-22 של מק"י קובעת, שהגירוש של 415 פלסטינים ממולדתם הוא פשע מבחינה מוסרית ופוליטית כאחד.

החלטת בג"צ לאשר את הגירוש ההמוני של פלסטינים ממולדתם היא החלטה פוליטית מסוכנת, המכירה כחוקי את העקרון של גירוש המוני של פלסטינים בניגוד לחוק הבינלאומי, לזכויות האדם. זוהי גם החלטה המתגרה בהחלטה פה אחד של מועצת הבטחון, התובעת להחזיר לאלתר את המגורשים למולדתם. מתן זכות הערעור של כל מגורש בפני ועדה של כמה קציני צה"ל ע"י בג"ץ אינו אלא סוכריה מורעלת למתן ההיתר לטרנספר ההמוני.

הוועידה תובעת מממשלת רבין למלא אחר החלטת מועצת הבטחון 799 ולהחזיר מייד את למעלה מ-400 המגורשים הפלסטינים.

לחיזוק ייצוג חד"ש ברשויות המקומיות!

הבחירות לרשויות המקומיות עומדות להיערך בנובמבר 1993. מערכה פוליטית זו תהיה מן הקשות ביותר שידענו, ובמיוחד באוכלוסיה הערבית.

אנו קוראים לכל חברי המפלגה, לפעילי חד"ש ולרבבות התומכים להתגייס להגדלת ייצוג חד"ש ברשויות המקומיות שאנו מנהלים, חיזוק כוחנו בכלל הרשויות והשגת ייצוג במקום בו טרם השגנו נציגות.

הוועידה ה-22 של מק"י, ממנה אנו יוצאים מלוכדים סביב תוכנית המפלגה, תתרום רבות להכנותינו למערכה פוליטית זו. ועידת חד"ש, שתיערך באפריל '93, תהיה אירוע חשוב לליבון דרכי הפעילות וגיוס התמיכה הציבורית במערכת הבחירות המוניציפליות.

אנו קוראים לחברי המפלגה ואוהדיה ולכלל פעילי חד"ש לחזק ולהרחיב את החזיתות המקומיות ולפעול לשיתוף פעולה רחב ככל האפשר על בסיס תוכניתה הפוליטית של חד"ש ובהתאם לאינטרסים של התושבים.

להצלחת חד"ש בבחירות לאיגודים המקצועיים!

להגדלת כוחה של חד"ש בבחירות לוועידות ההסתדרות

נעמת ולמועצות הפועלים!

בשנים האחרונות שבו פעילי מק"י וחד"ש והוכיחו עצמם כנציגים נאמנים של ציבור הפועלים, היהודים והערבים, הנאבקים נגד פיטורים ואבטלה ולהגנה

על שכרם וזכויותיהם. נציגי חד"ש במוסדות ההסתדרות הם כתובת לפועלים שובתים ולעובדים המנהלים מאבקים איגוד-מקצועיים. אנו קוראים לחתימת הסכמי שכר, שבמסגרתם תיכלל העלאת שכר ברמה הארצית וברמה הענפית, לביצוע חוק שכר מינימום ולהגשמת הסכם תוספת היוקר. מק"י מגנה את הפגיעות הגוברות בזכויות המובטלים לקבלת דמי אבטלה, ותובעת מהממשלה לדאוג לעבודה למובטלים.

אנו נמצאים בעיצומן של מערכות בחירות לאיגודים המקצועיים: להסתדרות פועלי המזון ב-2 בפברואר, להסתדרות המורים — ב-16 בפברואר, ולהסתדרות פועלי הטקסטיל — ב-16 במרס. למערכות בחירות אלה נודעת חשיבות מיוחדת על רקע האכזבה ממדיניות ממשלת העבודה-מרצ בנושאים החברתיים והכלכליים, ונוכח גימגומה של הנהגת ההסתדרות במערכה נגד מדיניות זו.

הצלחת חד"ש בבחירות לאיגודים המקצועיים והרחבת השפעתנו בקרב העובדים השכירים תהיה הכנה מועילה למערכת הבחירות לוועידות ההסתדרות, נעמת ולמועצות הפועלים, שייערכו, ככל הנראה, בסוף שנה זו. נגביר את מאבקנו להבטחת קיום בחירות למועצות פועלים ביישובים הערביים, ללא אפליה.

שותפותן של מפם בהנהגת ההסתדרות ושל מרצ בקואליציה הממשלתית יוצרת מצב חדש: חד"ש נותרה התנועה הפועלית האופוזיציונית היחידה בהסתדרות ובכנסת, והכתובת האמינה היחידה לפועלים היהודים והערבים. הבה נתגייס להצלחת חד"ש בבחירות לאיגודים המקצועיים ולמוסדות ההסתדרות!

ברכות לפועלים הנאבקים להגנת שכרם וזכויותיהם

הוועידה ה-22 של מק"י משגרת ברכת סולידריות לפועלים, למורים ולכלל השכירים, הנאבקים נגד פיטורים, נגד „הבראה" על חשבון העובדים, להגנת השכר והאיגודים המקצועיים.

ברכות מיוחדות משגרת הוועידה לפועלות הטקסטיל בדיר חנא, בכפר מנדא, וביושבים נוספים, הנאבקות באומץ למימוש זכותן לשכר מינימום; ולמחלקי הדואר, הנאבקים נגד ניצולם המחפיר ולכיבוד זכותם להיות שכירים מן המניין של רשות הדואר.

להחזרת עקורי איקרית ובירעם לבתיהם!

לשוויון מלא של האוכלוסיה הערבית בישראל!

המפלגה הקומוניסטית הישראלית גאה על מאבקה העקבי מזה 44 שנה להחזרתם של עקורי איקרית ובירעם לכפריהם. אנו מברכים את סיעת חד"ש

בכנסת על הצלחתה להעביר בקריאה טרומית את הצעת החוק המחייבת את מימוש זכות העקורים לשוב לבתיהם.

הוועידה ה-22 של מק"י מברכת את עקורי איקרית ובירעם ואת כלל הכוחות הדמוקרטיים היהודיים והערביים על ההצלחה החלקית במערכה הממושכת, וקוראת להגברת המאבק למען החזרת העקורים.

מעודדים מהצלחה זו, אנו קוראים לאוכלוסיה הערבית ולכוחות הדמוקרטיים היהודיים להגביר את המאבק לשוויון ונגד הנסיונות לשבור את אחדותה של האוכלוסיה הערבית.

נחזק את המאבק להכרה ב-80 הישובים וריכוזי האוכלוסיה הערביים הבלתי-מוכרים ונגד נישולם מהקרקע וגירושם מבתיהם.

במאבק נגד האפלייה הלאומית, תמשיך מק"י להיות מודרכת על-ידי העקרונות של אחדות האוכלוסיה הערבית על בסיס המאבק לשלום ולשוויון ושל שותפות המאבק היהודי-ערבי, שהוא אינטרס עליון של הציבור הערבי, ונגד כל הסתגרות על בסיס לאומני או עדתי.

נגביר את המאבק למען שוויון בתקציבים לרשויות המקומיות הערביות, לשוויון בקיצבאות הילדים ובשירותי הבריאות, החינוך והרווחה, לתיעוש הישובים הערביים, לביטול כל החוקים והתקנות המפלים את האוכלוסיה הערבית, לשוויון מלא בכל תחומי החיים.

לצד סיעת חד"ש ונגד התופעות הגזעניות

צירי הוועידה ה-22 מברכים את חברי סיעת חד"ש בכנסת על פעילותם הענפה ועל עמידתם האמיצה והגאה נגד הכיבוש והדיכוי ולמען השלום הישראלי-פלסטיני.

הוועידה ה-22 של מק"י מוקיעה את המסע הגזעני, שמנהלים חוגי הימין וגורמיהם בעבודה נגד חברי סיעת חד"ש ונגד חברי כנסת ערביים מסיעות אחרות, ומגנה את העונשים המינהליים שהוטלו על הח"כים תופיק זיאר והאשם מחאמיד, ואת החקירה המשטרתית הפרובוקטיבית נגד ח"כ מחאמיד.

נבטיח את הופעת „אל-איתחאד“

הוועידה ה-22 מדגישה את חשיבותה העצומה של הופעתו הסדירה של בטאון מק"י „אל-איתחאד“. הדבר הוא בנפשנו כמפלגה. „אל-איתחאד“ הוא תרומה היסטורית של המפלגה למאבקה של האוכלוסיה הערבית בישראל ולמורשה התרבותית שלה.

הוועידה מטילה על הוועד המרכזי להבטיח ניהול מקצועי, על בסיס עסקי, של העתון, בכל הקשור לגיוס מנויים ומודעות, לייעול ולמקצוענות בעבודה. הוועידה פונה לכל חברי המפלגה ולאזהדיה להגביר את פעילותם לגיוס מנויים לעתון. זהו תפקיד מפלגתי, פוליטי, תרבותי ומצפוני של כל חבר מפלגה.

סולידריות עם עמי קובה ודרום-אפריקה

צירי הוועידה, יהודים וערבים, משגרים ברכת סולידריות חמה למפלגה הקומוניסטית של קובה ולעם הקובני, הניצב באומץ ובנחישות מול המצור הכלכלי הממושך והאיומים הצבאיים מצד ארצות הברית. צירי הוועידה שולחים ברכה חמה למפלגה הקומוניסטית של דרום-אפריקה, לקונגרס הלאומי האפריקאי ולכל מתנגדי האפרטהייד בדרום-אפריקה. אנו מאחלים להם את מימוש חלומם — דרום-אפריקה של שלום ושוויון, הבונה דמוקרטיה בה „איש אחד — קול אחד“.

מוסדות מק"י שנבחרו בוועידה ה-22

צירי הוועידה ה-22 בחרו את המוסדות המרכזיים של המפלגה: הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית. בוועד המרכזי החדש — 39 חברים. בוועדת הביקורת המרכזית — 9 חברים.

הוועד המרכזי

(לפי סדר מיספר הקולות):

- (1) מוחמד נפאע — 368 קולות
- (2) אחמד סעד — 321
- (3) אסעד יוסוף כנאנה — 314
- (4) אברהם מלמד — 291
- (5) מאיר וילנר — 286
- (6) סאלח מורשד — 280
- (7) אחמד אל חאג' — 278
- (8) תופיק זיאר — 271
- (9) ג'מיל אבו-ראס — 270
- (10) בנימין גונן — 269
- (11) מוחמד ברקה — 261
- (12) תמר גוז'נסקי — 258
- (13) מוחמד בכרי — 253
- נזיר מג'לי — 253
- (15) תופיק כנאענה — 250
- (16) מחמוד מחאמיד — 234
- (17) מאג'ד אבו-יונס — 233
- סמירה כורי — 233
- עיסאם מח'ול — 233
- (20) אחמד אבו-שנב — 230
- (21) מיכה וילנר — 227
- (22) נאסף סלים סויד — 224
- (23) עאדל אבו-אלהיג'א — 208
- (24) עאדל עאמר — 204

- (25) עאידה תומא סולימאן — 199
- (26) סאמי אלחג' — 195
- (27) נימר מורקוס — 193
- (28) סעיד באדר — 192
- עומר חמדי — 192
- (30) יושקה ולרשטיין — 184
- (31) סוהיל דיאב — 182
- (32) גאלב סייף — 178
- (33) אפרים קצב — 177
- (34) בן-ציון בייר — 176
- (35) יורם גוז'נסקי — 173
- סאמי ג'טאס — 173
- (37) עפו חוסרי אגבריה — 172
- (38) דב חנין — 170
- (39) דחיל חאמד — 165

ועדת הביקורת המרכזית

- (1) אליאס אבו-עוקסה — 326
- (2) מופיד סידאווי — 309
- (3) משה כורי — 308
- (4) חסן מתאני — 280
- (5) סעיד נפאע — 256
- (6) סלים אבו שייח' — 254
- (7) זאהי כרכבי — 221
- (8) יוכבד גונן — 162
- (9) עבד אל-חמיד אבו-עיטה — 152

ועדת הביקורת המרכזית בחרה את החבר אליאס אבו-עוקסה ליו"ר הוועדה, ואת החבר מופיד סידאווי למזכיר הוועדה.

מוסדות הוועד המרכזי

במושב הראשון, שנערך בתל-אביב ב-13.2.1993, בחר הוועד המרכזי
במזכיר הכללי ובלשכת הוועד המרכזי, ובה 13 חברים.

המזכיר הכללי

לתפקיד המזכיר הכללי נבחר החבר מוחמד נפאע.

לשכת הוועד המרכזי

ללשכת הוועד המרכזי נבחרו החברים הבאים (לפי סדר א'-ב') :

● עאדל אבו-אלהיג'א	● תופיק כנאענה
● מוחמד ברקה	● עיסאם מח'ול
● תמר גוז'נסקי	● מחמוד מחאמיד
● בנימין גונן	● אברהם מלמד
● מאיר וילנר	● מוחמד נפאע
● תופיק זיאד	● אחמד סעד
● אסעד יוסף כנאנה	